

Digitaliseret af | Digitised by

**DET KGL.
BIBLIOTEK**

Royal Danish Library

Forfatter(e) Author(s):	Nordentoft, Severin.; Exsul [S. Nordentoft].
Titel Title:	<u>Jens : en Studie</u>
Udgivet år og sted Publication time and place:	Kjøbenhavn : Wilhelm Priors Forlag, 1893
Fysiske størrelse Physical extent:	204 s.

DK

Værket kan være ophavsretligt beskyttet, og så må du kun bruge PDF-filen til personlig brug. Hvis ophavsmanden er død for mere end 70 år siden, er værket fri af ophavsret (public domain), og så kan du bruge værket frit. Hvis der er flere ophavsmænd, gælder den længstlevendes dødsår. Husk altid at kreditere ophavsmanden.

UK

The work may be copyrighted in which case the PDF file may only be used for personal use. If the author died more than 70 years ago, the work becomes public domain and can then be freely used. If there are several authors, the year of death of the longest living person applies. Always remember to credit the author

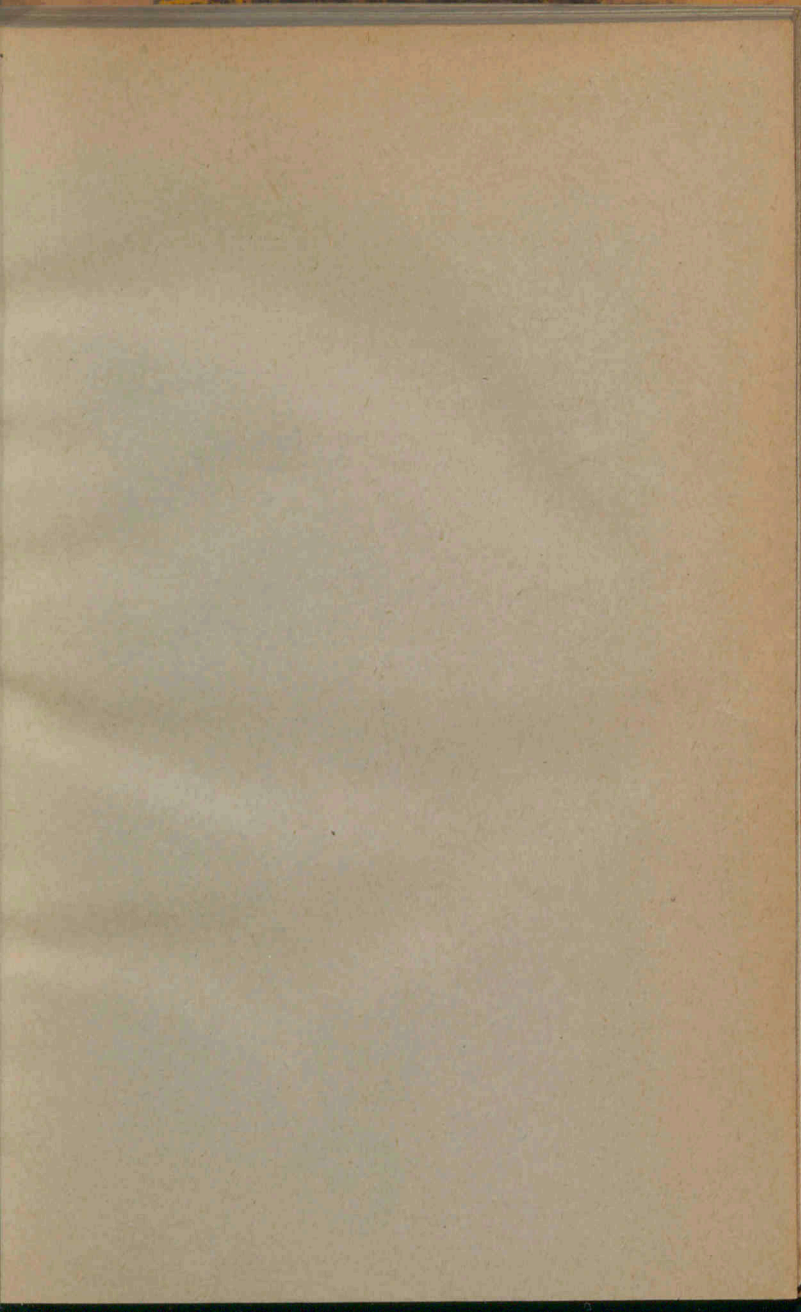
57. - 125.

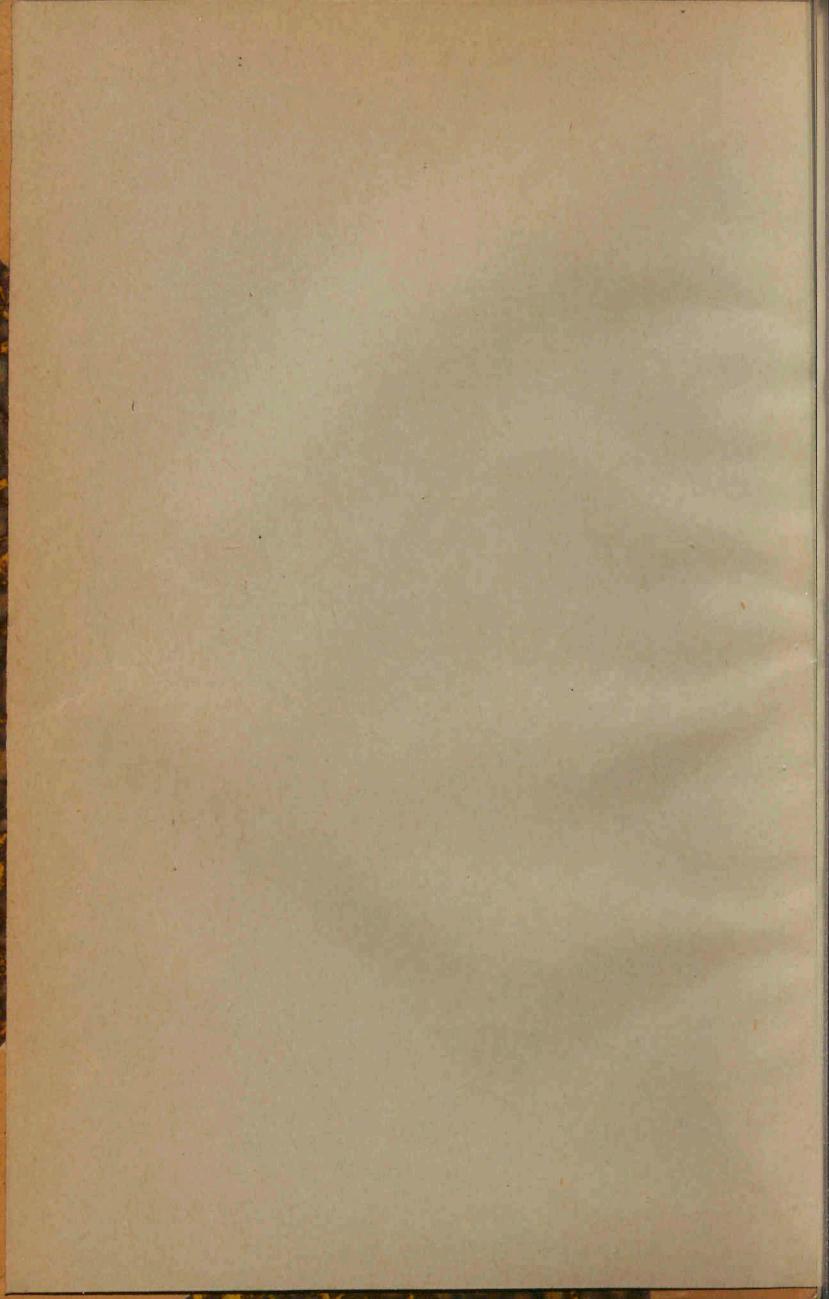
DET KONGELIGE BIBLIOTEK

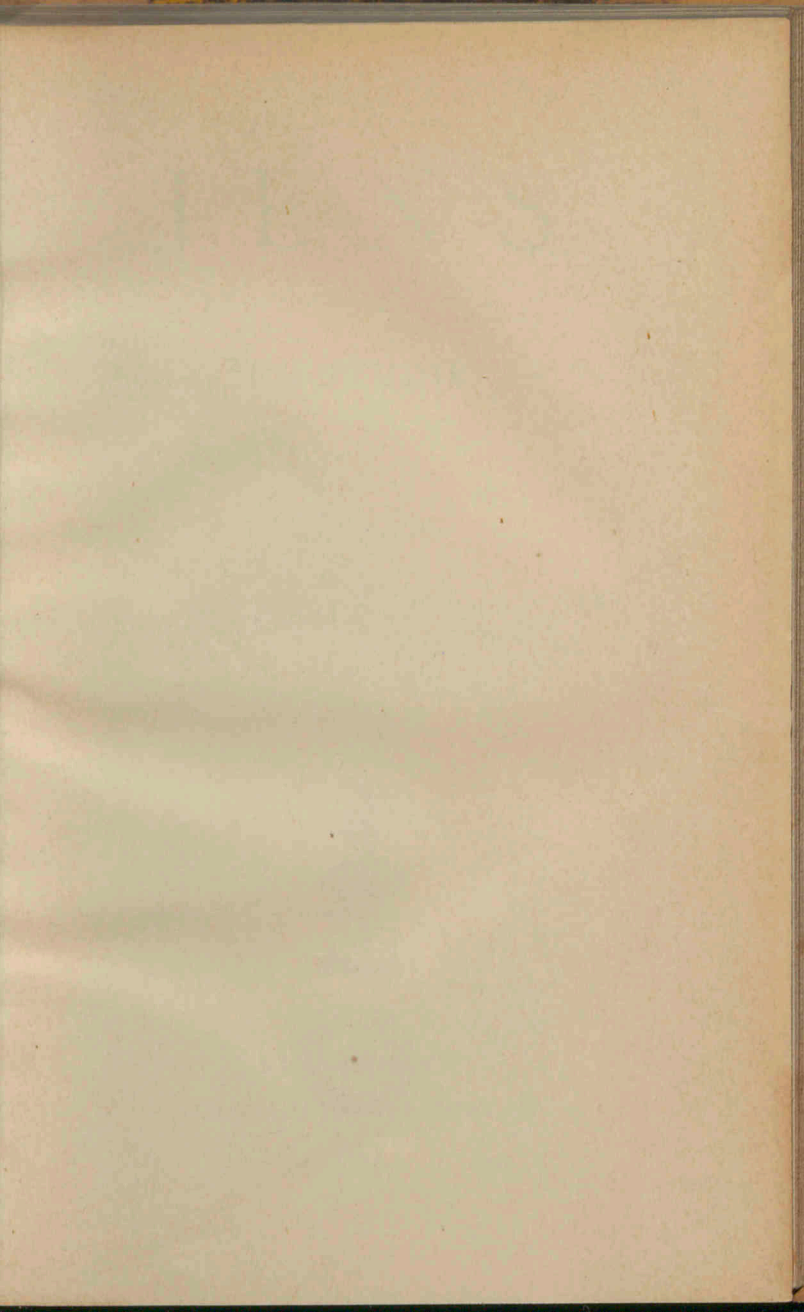

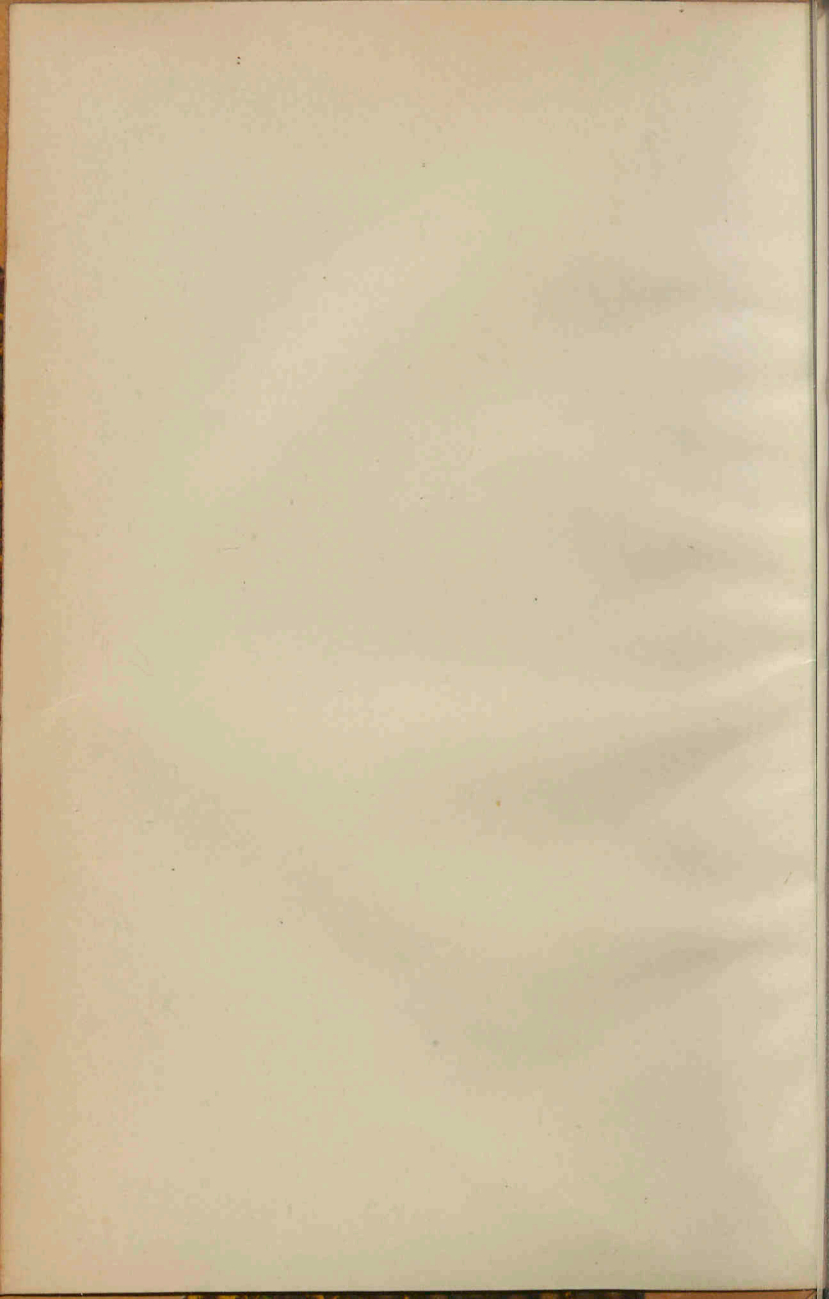
130024035515

J E N S

EN STUDIE

AF

EXSUL

KJØBENHAVN

WILHELM PRIORS FORLAG

1893

LENS

EN STUDIE

1878

Kjøbenhavn. — Græbes Bogtrykkeri.

FØRSTE DEL.

FÖRSTE DEL.

Første Kapitel.

A merry boy they called him then.
He sat upon the knees of men
In days, that never come again.

Byen laa et Sted i Jylland, og den var en kjedelig By som alle andre. Lave Huse havde den og lange, tomme Gader, hvor Solen brændte ubarmhjærtig paa Brostenene, medens Kjøbmanden stod magelig og søvrig i sin Dør og dovent saa efter den Bondevogn, der raslede forbi med et Spektakel, som om den vilde vække hele Byen; men det skulde der mere til. Garnison havde den ikke, og heller ikke nogen Havn, der var værd at tale om; kun et Par Favne Bolværk var der, hvor en brøstfældig gammel Havnebetjent tilbragte Tiden med at vandre op og ned mellem to ligesaa brøstfældige Fortøjningspæle og se ud over Noret med en Mine, der tydelig røbede, at han forlængst havde opgivet Haabet om nogensinde at se et Skib vise sig derude og næppe mindedes den Tid, da det sidst var skeet. Kun om Lørdagen var der Liv og Røre, naar Bønderne fyldte Torvet og Hovedgaden, travede deres Heste op og ned ad Brostenene, holdt lang Snak midt paa Gaden og næppe vare at be-

væge til at gaa af Vejen for Vognene. Men ellers var den ene Dag som den anden, den samme uforstyrrede Ro hvilede over Byen, og den eneste Afvexling var, naar Friskolebørnene paa Slaget to vrimlede ud fra Kirkepladsen, sloges paa Fortovet, tumlede i Rendestenen og endelig spredte sig raabende og støjende over Byen i smaa Flokke, hvis de da ikke netop foretrak at levere Latinerne en større Bataille paa Torvet.

Nej, Byen var der ikke noget ved; der skete intet vidunderligt. Men ude paa Landet skete der de vidunderligste Ting, og der foregik endogsaa hele den Historie, vi nu skulle fortælle.

Naar man fra Byen fulgte Landevejen en lille Fjerdingvej ud i Landet, kom man til en stor Vandmølle, og naar man blev ved endnu en god halv Mil, kom man til en Præstegaard. Ja, der hørte en Landsby til Præstegaarden, men den kommer os ikke ved, for der skete heller intet vidunderligt.

Man vil uden Vanskelighed indse, at Vandmøllen laa nærmere ved Byen end Præstegaarden gjorde, saa naar man skulde gaa i Skole derinde, var det nemmere at bo i den første end i den sidste. Det er al den Betydning, Byen har for vor Historie, og dermed ville vi lade den fare og begynde ude paa Landet. Lad os begynde med Præstegaarden.

* * *

Der skete paa en ganske almindelig Vinterdag det vidunderlige, at Jens blev født.

Han var sin Moders Førstefødte, og ingen Stilling i Verden kan lignes ved den. Han voxede og trivedes med hver Dag; og hver Dag laa hun paa Knæ ved hans Vugge, saa paa ham med straa-

lende Øjne og undredes over, at en saadan Lykke skulde times hende, — forstod det slet ikke. Hun bar ham paa sine Arme, trykkede ham til sit Bryst, smilede til ham og kyssede hans buttede Barnehænder; hun vaagede over ham, medens han sov og voxede, hun sang over hans Vugge, og alle hendes Barndomssange levede op i hendes Sind og lød fra hendes Læber. Og hendes Tanker gik tilbage i Tiden, til den Tid, da hun selv var et lille Barn, og til den Moder, der havde vaaget over hende og sunget for hende; og de gik frem i Tiden og viste hende en Jens, der var voxet hende over Hovedet baade legemlig og aandelig, stor og mandig i Tanke og Forstand men Barn i Æmhed og Godhed, — hendes Barn trods al sin Storhed.

Han var sin Faders Stolthed, og man kan ikke være noget større. Eller kan der times et Menneske noget større end at blive Fader til en Søn, der skal opnaa alt det, som man selv har maattet opgive, undgaa alt det, som man selv er snublet over, raade over alle de Hjælpemidler og Betingelser, som man selv har manglet, gaa den Sejersgang gennem Livet, som man selv engang har drømt om? Og hans Fader satte ham paa sit Knæ; men hans Blik fortabte sig i Rummet og hans Tanke i Fremtiden og viste ogsaa ham en Jens, der var voxet ham over Hovedet, en overlegen Personlighed, et dygtigt og harmonisk Menneske, en Aand og Karakter, der ragede op over Vrimlen, og om hvem han med Stolthed sagde: Min Søn.

Og Dagene gled hen, den ene efter den anden, uden at nogen talte dem; og Jens voxede op, og hans Moder lærte ham at smile og at tale og at gaa, og begge fandt, at det var en herlig Maade at tilbringe Tiden paa. Den næste Vinter kravlede han endnu rundt paa Gulvet og sled Knæerne ud

af sine strikkede Buxer; men da Sommeren kom, gik han rundt i Haven ved sin Moders Haand, greb efter de lunefulde Sommerfugle, forundrede sig over de mange smaa Glimt, som Solen tændte i Søen, tog de undseelige Blomster under Hagen, løftede deres Ansigt op og glædede sig over deres dufte Aande. Og hans Moder lovede ham, at alle de underlige Stedmodersblomster maatte være hans, naar han blot vilde lade være at plukke dem af for at faa Prinsessen at se, der sad paa en Trone med Benene i en Fodpose og med sine Terner i en Kreds omkring sig, — og en Dag gav hun ham i et Anfald af overstrømmende Gavmildhed Lov til at være ens med sig om hele Haven. Og hans høje, alvorlige Fader satte ham paa sit Knæ og fortalte ham om den kjære Gud, som skabte alle Blomsterne og alle de smaa Lys i Søen og gav os allesammen Mad og Klæder og smukke Sko, — og Verden var stor og rig og lys og lykkelig, og hver Dag bragte nye Opdagelser og nye Vidundere.

* * *

Vi kunne imidlertid ikke skrive den Tids Historie, thi den har i Grunden ingen. De faa ydre Tildragelser gaa sporløst hen over Barnets Hoved og sætte maaske aldeles intet Mærke i dets Sind; og det, der har størst Interesse for Barnet og præger sig dybest i dets Erindring, seer den voxne maaske slet ikke, eller, hvis han seer det, ænsrer han det ikke. Den Dag, da Jens' Moder forærede ham alle Havens Stedmodersblomster, stod maaske i et langt herligere Lys for ham end nogen af disse Aars virkelige Begivenheder og Tildragelser; den Dag huskede han gennem et langt Liv, og

der kom Tider, hvor hans trætte Sind forgjæves ønskede sig at kunne opleve en lignende Lykke og føle en tilsvarende Glæde igjen.

Om det saa var Familiens allerstørste Begivenheder, gjorde de paa Jens slet ikke Indtryk af at være saadanne. Alt som Aarene gik, hændte det af og til, at man kaldte ham ind i Sovekammeret og viste ham en lille Broder eller Søster, som han havde faaet; men end ikke dette gjorde noget dybere Indtryk paa hans flegmatiske Sind. Han bevarede vel i sit senere Liv en ubestemt Erindring om, at han med stor Interesse havde staaet bøjet over den Vugge, som han selv var bleven altfor stor til at ligge i, og med en vis medlidende Rørelse betragtet den nye Verdensborger, der var saa lille, at han næsten blev borte i Lagner og Hovedpuder, — saa lille, at Jens var ganske overbevist om selv aldrig at have været saa lille. Men hvem af hans Søkende det var, stod ganske uklart; det kunde lige saa godt være den ene som den anden; der var kun ét Billede, én Forestilling til de mange Gange. Og naar der var gaaet nogle Dage, var det, som om hans lille Broder altid havde hørt med til den Verden, hvori han aandede og levede; han hørte nu engang til de Phænomener, som omgav ham. Det var nu engang saaledes, at der var en lille Tulle til at ligge i Vuggen; om det hele Tiden var den samme, eller om der med visse Mellemlum optraadte en ny, var ikke ganske klart, men det var jo ogsaa mindre væsentligt.

*

*

*

Saaledes skabtes ganske umærkelig, og uden at nogen reflecterede derover, Jens' Verden. Tiden

gik, og Videnskaben begyndte at gjøre sine Krav gjældende. ABC'en kom frem, Geografien snart ogsaa, og i vidunderlige Timer lærte han hos sin Moder om fjærne, fremmede Lande. Det store underlige Landkort laa paa Moders Skjød; med betænkksom Mine udpegede Jens derpaa alle den store Verdens Vidundere, medens hans Søster Anna i stum Forundring sad paa en Skammel ved Siden af og lyttede til sin Broders Visdom. Og eftersom han blev ældre, bleve Fagene ogsaa flere og udfyldte paa en behagelig Maade en Del af Dagens Timer.

Thi Lærdommen tog dog kun den mindste Del af Dagen, og naar Landkortet, Tabellen og Versebogen vare lukkede sammen, begyndte den afbrudte Leg igjen. Saa boede han og Anna hver i sit Lysthus, og han havde Aage, og hun havde Poul, og saa kom de Fremmede til hinanden og underkastede Søsterens Dukker de mærkeligste Procedurer, — indtil den Tid kom, da de krigerske Instinkter hos Drengene fik Overhaand, og det fredelige Lysthus blev en Fæstning, som blev Vidne til de utroligste Bedrifter, der ingenlunde stode tilbage for Carl af Riises og Drost Peder Hessels.

Hver Plet af Hjemmet ydede sin Skærv til deres glade Liv. I Laden slog man Kolbøtter og rut-sjede ned ad Halmen; — i Stalden gav man Hestene Brød med en pirrende Ængstelse for, at de skulde tage Haanden med; — paa Høloftet hjalp man Karlene med at skære Hakkelse og med at skovle det ned gennem en herlig Kanal, som en lille Dreng til Nød ogsaa kunde gaa igjennem lige ned i Hakkelsekassen; — og i Gaarden tjente man Tiører ved at stable det Brænde smukt op langs Stakittet, som Anders Daglejer huggede. Udmærkede Skjulesteder var der i det gamle Buskads,

hvor Jorden var saa blød og fugtig, at Ens Skridt slet ikke hørtes, undtagen om Efteraaret, naar man sparkede i et dybt Lag vissent Løv og trak en Stribe efter sig i det; og med hvilken Spænding listede man sig ikke herfra med tilbageholdt Aandedræt ned for at prænte paa det gamle ærværdige Lindetræ, i hvis Krone der var en evig Summen af en Hærskare af usynlige Insekter, og hvis Blade bleve ganske lyse og gjennemsigtige i Sollyset. I Engen gik man i frodigt, mørkt Græs til Hagen og plukkede Troldurt og Vibeæg og Iris; og ved Midsommertide kunde man gaa tørskoet ved Søens Bred i en Skov af tause, højtidelige Siv, en Skov, hvor man møjsommeligt banede sig Vej, hvor man ikke saa det mindste Glimt af den øvrige Verden, og hvor man pludselig blev greben af den ængstelige Ensomhed, stod stille, fik Hjærtbanken og lyttede.

Og naar saa Vinteren kom, tumlede man omkring i den bløde, hvide Sne med Vanter og Hals-tørklæde og varme Halmviske i Træskoene, indtil man kom varm og forpustet ind igjen med blussende Kinder og tindrende Øjne; og hvor Søen om Sommeren bredte sine Vande, der løb man nu paa Skøjter ud og ind af smaa Vige og Bugter og over under Skoven paa den anden Side. Og hvor var det saa ikke herligt tilsidst, naar Tusmørket faldt paa, at komme ind i den lune Stue, at lege Mus og Kat i Mørkningen, medens Kakelovnsilden lyste paa Gulvet, eller at sidde ved Vinduet med Ansigtet trykket op mod Ruden og se paa de nøgne Trætøpper derude, som svajede saa bedrøvelig frem og tilbage for den klagende Vind, — indtil man blev ganske ængstelig tilmode og troede at høre Spøgelser færdes derude i Mørket og at se Ulve og andre Udyr snige sig omkring Huset. Saa var det

ikke rart, naar Moder sendte En ud i Kjøkkenet efter Svovlstikker til at tænde Lampen med, igjennem den store, tomme Havestue, hvor Gyngehesten stod med sine skinnende Øjne og grinede saa uhyggelig i Mørket, medens Maanen maaske kastede et ængstende, blegt Lys ind paa Gulvet; — men det var godt at komme velbeholden tilbage igjen og at finde et sikkert Tilflugtssted ved Moders Stol og faa hende til at fortælle Historier, indtil Folkene kom op, og Fader kom ned fra sit Værelse og holdt Husandagt. Herunder bleve Øjnene gjerne ganske smaa og tunge, og saa blev man puttet i sin lille Seng; Moder kom ind og bad Aftenbøn, og man sov trygt den næste Dag imøde, uden at mærke at Fader og Moder kom og saa til En, før de selv gik i Seng, om man laa godt og om Tæpperne vare bundne for En.

* * *

Jens' Verden rummede imidlertid endnu et Element, hvis man tør bruge dette Ord om en pæn lille Pige. Det var Majorens lille Niece fra Møllen, og hun var tilmed et meget vigtigt Element. Hun var et Par Aar yngre end Jens; men alligevel var det vanskeligt at sige, naar hun var dukket op i Præstegaarden; det var som om hun altid havde hørt med til den.

Den Stakkel havde ingen Forældre. Jens havde spurgt, hvorfor hun ingen havde, og faaet det Svar, at de vare døde. Om de da vare i Himlen? Ja, det vare de vist. Hvor de da havde været, før de kom der? De havde været i Møllen, hvor Majoren nu var. Se, det fandt Jens nu ogsaa underligt, for saa meget Begreb havde han dog om Militærvæsen,

at han ansaa en Mølle for et underligt Virkefelt for en Major; men han slog sig dog til Taals ved Factum uden at forlange yderligere Forklaring. Da Læseren imidlertid maaske ikke er i Besiddelse af den samme Resignation, skulle vi kortelig meddele Sammenhængen.

Andet Kapitel.

Den första blomman våren födt,
Det första smultron som blef rödt,
Det första ax, hvars gull blef moget,
Dem bjöd han henne gladt og tröget.

Engang havde Majoren været en ung Lieutenant og ligget i Garnison i en eller anden kjedelig By, der ikke kommer os ved. Siden var han avanceret og var bleven en strix og alvorlig Kaptejn; men da han næste Gang avancerede, blev han Møller, og det gik saaledes til:

Han havde en meget yngre Broder, som for alle sine egne og nogle af sin Broders Penge og for endnu flere, som han laante, købte Vandmøllen derudenfor Byen og blev Møller. Der giftede han sig og fik en Datter; men et Aarstid efter døde han, og saa viste det sig, at han ikke havde været nogen dygtig Møller. Daarlige vare Tiderne ogsaa, og saaledes kom det sig, at da Møllen skulde sælges, blev der nok til de laante Penge, men intet til hans Kone eller til Broderen. Da det nu ogsaa var daarlige Tider for en Krigsmand med Arbejdsløshed i hans Fag og daarlige Udsigt til videre Avancement, ansaa Kaptejnen det for fornøftigst at opgive den militære Løbebane og blive Møller for

at redde nogle af de mange gode Penge, der stak i Møllen. Altsaa gik han af; det var Militæretaten glad ved, fordi der var flere end nok uden ham, og af Taknemlighed gjorde den ham til Major, for dengang var der endnu Majorer til. Saaledes blev den ugifte Kaptejn paa een Gang Møller, Major og Familiefader; thi hans Svigerinde blev boende hos ham med sin lille Pige. Men efter et Par Aars Forløb døde ogsaa hun, og Barnet var saaledes alene overladt til ham. Gift blev han aldrig. Rygtet sagde, at han ikke havde kunnet faa den, han vilde have, og at han derfor ingen vilde have; men det lyder næsten altfor utroligt til, at det skulde være sandt.

Majoren var en ivrig Mand, og derfor tog han sig med Iver baade af sin Mølle og af sin Broderdatter. Han afskedigede de gamle Møllersvende, der vare vante til den gamle Slendrian fra hans Broders Tid, og fik nye i Stedet, og selv gik han og passede paa som en Smed og kommanderede dem, som om det havde været hans gamle Compagni. Hvad Niecen angik, mente han, at han først og fremmest burde skaffe hende kvindelig Omgang. Derfor fik han fat i en ældre Frøken med en spids Næse og en vrippen Mund, som baade skulde bestyre Huset for ham og bibringe Pigebarnet den saakaldte almindelige Dannelse og rette Kvindelighed. Og da hun blev lidt ældre, og han mente, at hun kunde have godt af at omgaaes andre Børn, bad han Præsten, om han engang imellem maatte sende hende ned til Præstegaarden, for at hun ikke skulde gaa saa meget alene.

*

*

*

Paa denne Maade blev hun tidlig en hyppig Gjæst i Præstegaarden, og hun var en feteret Gjæst. Aldrig gik Legen bedre, end naar hun var der. Hendes Navn var Feltraabet, naar der legedes Røvere og Soldater, — for hun var et fornuftigt Pigebarn, der nok vilde være med til sligt —; efter hende løb Enkemanden, som gjaldt det Livet, og naar der skulde vælges til to Partier, var hun altid vis paa at blive valgt først. Men Jens var hendes Ridder par excellence. Han havde et mærkeligt Talent til at faa hende paa sit Parti; han kunde lade hele Turen gaa forbi, naar de vare blevne skilte ad i Enkemand, for at faa hende igjen til Kone; de skjulte sig sammen, naar der legedes Prænte, og han hjalp hende over Hækkerne, naar der skulde skydes Gjenvej til Præntestedet; de sad i haardt Fangenskab sammen, naar der legedes Røvere og Soldater; og naar hendes gule Fletning gik op under det vilde Løb, fik han Lov til at binde det uregjerlige Haar sammen under Hagen, hvad han rimeligvis maa have fundet, klædte hende godt, — og det gjorde det ogsaa.

Men var det herligt at faa hende ned til Præstegaarden, saa var det paa den anden Side ogsaa uhyre interessant at komme til Møllen og besøge hende; thi et mere vidunderligt Sted kan man ikke tænke sig.

Møllen laa ikke lige ved Landevejen, men et lille Stykke derfra ved den store klare Aa, der til sidst som en snavset Mudderpøl løb igjennem Byen og ud i Havnen. Det sidste, Inger vidste om den, var, at den kom fra Søen, for det havde hun hørt i Præstegaarden. Derfra løb den gennem lave Enge og mellem skovklædte Bakker, indtil den sluttes af den store Møllendam. Just som den var sluppen ud af den, løb den over et stort Møllehjul,

og i sin Harme over alle disse Forhindringer gjorde den et forskrækkeligt Spektakel med det Hjul og piskede det rundt under en Susen og Larmen, saa man ikke kunde høre Ørenlyd; og man kunde blive ganske forvirret og svimmel, naar man stod paa Broen over det og stirrede ned i det rasende Vånd. Men det Hjul var det vigtigste ved hele Møllen. Det laa klemt inde mellem to Møllehuse, et paa hver Side, med et Virvar af store og smaa Hjul, af Remme og Valser og Tridser og kridhvide Møllersvende, som kom og forsvandt paa de vidunderligste Steder, og som viste En, hvor man heldte Kornet ned, og hvor Melet kom ud igjen. Der fik man nu sjældnen Lov at være ret længe ad Gangen; men der var ogsaa Herligheder nok desuden.

Til Møllen hørte der en stor Have, som laa langs med den ene Side af Mølledammen. Det var en Have med Orden og Disciplin. Plainerne vare ulastelige, Gangene altid smukt revne og absolut fri for Ukrudt, Blomsterbedene i Orden, Hækkerne nøjagtig klippede og Træerne pænt beskaarne. En fornem og respektabel Have var det, men ikke just saadan en uhyre interessant og hemmelighedsfuld gammel Have med mørke Buskadser og uordentlige Vildnis undtagen i den alleryderste Ende ved Aaens Udløb i Mølledammen. Der endte den paa en Høj, der faldt brat af ned mod Aaen med en stejl Brink, bevokset med tæt Krat, og paa Højens øverste Top var der Rester af Bygninger, som gik under Navn af den gamle Ruin. Sagnet fortalte, at der i en tidligere Ejers Tid havde staaet et cirkelrundt Lysthus, bygget af Kampesten, med Straatag og forgyldt Vejrfloj, men at det i Aarenes Løb havde faaet Lov til at forfalde, saa at nu kun Murene stode igjen i en Højde af et Par Alen eller tre over Gulvet. Men denne Forklaring var naturligvis

ikke Børnene god nok; de ansaa den glat væk for Resterne af en gammel Ridderborg og vare ikke tilgængelige for nogen Indvending mod denne Opfattelse. Hvorom alting er, var det imidlertid en udmærket Fæstning, næsten uindtagelig ved nogenlunde habilt Forsvar, og som saadan blev den ogsaa flittig benyttet.

Saa var der endelig den store Lade med de svimlende høje Hanebjælker og med et dybt Lag løs Halm, som man kunde blive fuldstændig borte i, naar man kom flyvende ned derovenfra. Jens var især dygtig til at slaa «Luftsentimentaler» fra Hanebjælkerne ned i Halmen, og Poul traadte trolig i hans Fodspor; men Inger vilde ikke inklade sig derpaa, uagtet hans Søster Anna ogsaa fuskede i Kunsten. Hun sagde, at man maatte holde paa sin kvindelige Ære, og deri var hendes Kusine Mathilde inde fra Byen enig med hende; alle Skjørterne vilde jo sidde hende om Ørene. Altsaa nøjedes hun med at springe paa Benene, men det gjorde hun ogsaa med Virtuositet. Hun fandt de Steder, hvor der var længst til Bunden, og spurgte Jens, om han turde slaa Sentimentaler der; han bad hende springe foran paa Benene for at vise ham, hvor dybt der var, og naar hun saa havde gjort det, sagde han: «Ikke dybere!» og kom bagefter paa Hovedet. Hun gik over de smalle Bjælker højt oppe under Taget, selv om der ikke laa Halm under til nogen af Siderne, og han fulgte hende modig; de andre saa beundrende derpaa uden at turde inklade sig paa det, og Mathilde korsede sig og sagde, at de vare nogle uartige Unger. Selv hun lod sig dog undertiden bevæge til at springe, hvor der var rigtig lavt, for selv hun fandt, at det var en herlig Fornemmelse saaledes at flyve gennem Luften. Men Mathilde var en kjedelig Tøs, rigtig

en af de saakaldte affekterte Bytøser, òg ikke noget imod deres egen Inger.

* * *

Og Sommer svandt hen efter Sommer. Men hver ny Sommer fandt igjen den samme glade Skare og hvælvede sit lyse Tag over deres Leg. Og Sommersolen kastede kjærtegnende sine Straaler gjennem deres lyse Haar, spejlede sig i deres blaa Øjne og brunede deres friske Kinder; og Vinden strøg susende forbi dem, hviskede i deres Øre og sang sine friske Sange for dem; og al Sommerens Herlighed flokkedes om dem og bredte sin Pragt for deres Fod.

Men naar Bladene faldt, og Sneen lagde sig over den gamle Ruin og skjulte dens mosgroede Mure, — da bredte Isen sit blanke Dække over Søens Vande, og Præstegaardsbørnene løb ud og ind af smaa Bugter og Vige og over under Skoven paa den anden Side, de store paa Skøjter og de smaa i Træsko med Kilke og Slæde. Men Mølle-dammen frøs aldrig til, og derfor kom Majorens lille Pige ned til de andre paa Søen, og de løb overkors med hende og lærte hende at løbe baglænds og at koge Ærter; det burde enhver ung Pige lære, sagde Jens, hvis hun vilde gjøre sig Haab om nogensinde at blive en dygtig Husmoder. Og Lyden af deres glade Raab blev baaren vidt gjennem Luften; og deres Kinder glødede, og deres Øjne tindrede. Men naar saa Solens blodrøde Skive sank ned bag de fjærne blaa Bakker, og en underlig kold Dis bredte sig over Verden, saa skiltes de ved den nederste Ende af Søen, hvor Aaen begyndte, som aldrig blev rigtig paalidelig; og hun gik over Marker og Gjærder op til Lande-

vejen, medens de bleve staaende og saa efter hende; og naar hun let sprang over et Gjærde eller en Tjørnehæk, gav de hende et Hurra og svingede med Huerne, og hun vendte sig om og svingede med Muffen; og først naar hun helt var forsvunden i Rimtaagen, vendte de om og løb hjem til den lune Stue for at tage fat paa Lektierne.

*

*

*

Naar man kom i Latinskolen, avancerede man op i Faders Værelse under Lektielæsningen; og det var en Lektielæsning, over hvilken den rette Højtidelighed var udbredt. Ikke et Ord afbrød Stilheden i dette Videnskabernes Tempel, og den eneste Lyd, der hørtes, var Pennenes Kradsen paa Papiret. Man sad ved det firkantede Bord under Hængelampen med det store græske Lexicon og de andre Bøger, slog sine Gloser op og skrev Oversættelser; og naar man saa op fra Bogen, mødte Blikket Faders Ryg, som han sad der i sin Stol ved Skrivebordet og skrev Prædiken, lænet over paa den venstre Arm. Af og til standsede hans flittige Pen, han flyttede sig en lille Smule i Stolen, en Haand kom op og skubbede lidt til Kalotten, saa at et lille Stykke af hans blanke Isse kom frem under den. Saa begyndte hans Pen paany sin Gang over Papiret, og man saa atter ned i sin Bog; men hver Gang denne Manøvre gjentog sig ved Skrivebordet, standsede Arbejdet ogsaa for et Øjeblik ved det firkantede Bord, og de ungdommelige Ansigter saa op og kastede et aandsfraværende Blik ud i Rummet. Og saaledes blev det ved, indtil man med en rolig Samvittighed kunde melde sig hos Fader for flydende at oversætte sit græske eller

latinske Pensum og præsentere ham sin Stil for at faa at vide, hvor mange Grammatikalere og hvor mange Syntax-Fejl der var i den. Saa sattes Bøgerne paa Hylden, Tornysteret pakkedes til næste Dag, og Resten af Aftenen var Ens egen.

Tredie Kapitel.

There groups of merry children played,
There youths and maidens dreaming strayed;
O precious hours! O golden prime
And affluence of love and time!

Der rørte sig et rigt aandeligt Liv i Lysthuset i det gamle Buskads. Poul og Aage skrev fransk Stil, og Søster læste Katechismus. Der er en overvejende Sandsynlighed for, at Aages Stil ikke blev nogen tro Afspejling af hans franske Kundskaber; thi det gik uafslædig med Spørgsmaal som: «Hedder det ikke la chaise, Poul? — Hvad hedder Hat, Poul? — Je lui ai donné son chapeau, er det ikke rigtigt, Poul?» — alt imedens man derimellem hørte Søsters lange, uh saa lange Lectie om Legeme og Sjæl, Øjne og Øren og alle Lemmer, Fornuft og alle Sanser, dertil Mad, Drikke, Klæder, Sko, Hus, Hjem, Hustru, Børn og deslige. Denne Beskjæftigelse forhindrede hende imidlertid ikke i samtidig at gjøre lumske Forsøg paa at trække Aage i en gjenstridig Taa, der stadig brød ud af sit Fængsel for at kigge efter den Træsko, der i sørgelig Forladthed laa under Bænken, og hvert Kvarter gav saa dette Anledning til en vild Jagt rundt mellem Buskene, idet han under vilde Kampraab foretog et Krigstog mod den frække Fredsforstyrerske. Trods disse Afbrydelser gik Lectierne dog rask fra Haanden,

saa at der var Grund til at tro, at Hurtigheden var større end Grundigheden. Men det var ogsaa Lectier til den første Skoledag efter Ferien, og det gjaldt om at blive færdige til Middag, saa at man kunde anvende Feriens sidste Dag til paa en værdig Maade at følge Jens til Dørs, naar han nu skulde forlade sit Hjem for at slaa sig ned i Møllen.

Thi Aarene vare gaaede, og Jens var bleven en stor og lang Skoledreng, der efterhaanden var avanceret op gennem Latinskolens Klasser. Hidtil havde han maattet gaa Vejen til og fra Skole paa sine Ben; men da han nu kom op i øverste Klasse, havde Majoren overrasket Præstegaarden med et Tilbud om, at han maatte bo i Møllen det sidste Aar for mere uforstyrret at kunne anvende Tiden til sin Videnskab. Idag udløb Ferien; Inger havde opholdt sig i Præstegaarden i nogle Dage, men nu skulde hun og Jens følges til hans nye Hjem og Lejligheden tillige benyttes til en Skovtur.

Hvor lang end Forklaringen til den første Troens Artikel er, blev Søster dog først færdig og gik, til stort Held for de andres Lectielæsning, op for at klæde sine Dukker paa. De havde Mæslinger og vare derfor endnu ikke oven Senge, men op ad Dagen mente hun nok, at de kunde taale det. Hun var meget misfornøjet med Doktor Jens, fordi han ikke gjorde noget ordentligt, for at de kunde komme sig; Jens var nemlig Doktor over hele Linien og skal endog engang have opereret Ingers Dukke for en Knude i Maven. Søster mente dog endnu engang at burde opfordre ham til at se til dem; men det skulde hun ikke have gjort, for hun traf ham paa Verandaen ifærd med at bælgge Ærter sammen med Anna og Inger, og trods sine harmfulde Klager over at maatte forlade sine Børn splitter nøgne paa et Bord blev hun dog strax attraperet og maatte

hjælpe til, thi det gjaldt om at faa Middagsmaden tidlig færdig og komme afsted. Men heller ikke her havde hun noget blivende Sted; thi lidt efter kom Moder og satte hende til at vugge Tulle, medens hun selv tog fat paa Ærterne, — og det forslog for Resten ogsaa mere.

Efter Middag vandrede saa hele Skaren afsted med Provianten i en Kurv; Sandheden byder os at tilføje, at Søsters Dukker bleve liggende i samme ynkelige Forfatning, — og næste Dag var der ingen Doktor til dem. De flakkede om i Skoven den lange Eftermiddag, gik til Tops i alle de Hasselbuske, der kom indenfor deres Synsvidde, for at se, om Nødderne vare modne, og reve deres Klæder grundig itu. Omsider forkyndte deres Maver, at Mellemmadstiden nærmede sig, og da de under deres planløse Omstrejfen vare komne i Nærheden af den aabne Plads i Skoven, der brugtes til Fester, sloge de sig ned paa Dansegulvet for at nyde Provianten. Derefter afholdtes Rigsdagsvalg. Da ingen anden vilde være Socialist, maatte Jens paa tage sig denne Rolle, og Poul var Højremand, for Kvinder kunde ikke vælges. Han gik i den Grad op i sin Rolle, at han tog Jens de haarrejsende Theorier meget ilde op, som denne i sin Egenskab af Samfundsomvæltter fremførte, og var nær kommen i alvorlig Strid med ham. Ved Afstemningen faldt alle Stemmer paa Højremanden undtagen Søsters; hun stemte nu paa Jens, for hun vidste, at han var den klogeste. Efter Valghandlingen var der Dans, og det var i Grunden en fredelig Slutning paa en Valghandling. Det blev imidlertid snart kjedeligt uden Musik, og desuden skulde de fra Præstegaarden være hjemme Kl. 6 til Aftensmad. Altsaa brød Selskabet op. De bortdragende bleve fulgte lige dertil, hvor man fra Landevejen drejer ned til

Møllen, og der skiltes de to Partier da efter en meget livlig og højroestet Afsked. Jens og Inger bleve staaende ved Afviserstenen, saa efter de andre og vinkede til dem, til det sidste Glimt af dem forsvandt bag Bakken. Saa vendte de sig og saa paa hinanden, stode et Øjeblik tause og bleve ganske højtidelig til Mode. Jens havde hidtil næppe skænket det ny Arrangement mange Tanker, blot i al Almindelighed fundet det morsomt; nu gik det pludselig op for ham, at han skulde bo under Tag med hende, færdes sammen med hende fra Morgen til Aften og paa én Gang komme hende meget nærmere paa Livet. Han saa paa hende og kunde ikke forstaa, at det var den samme Inger, som han endnu for et Øjeblik siden havde leget med og behandlet som Kammerat; hun var ligesom bleven en ganske ny Person, overfor hvem han med ét følte sig kejtet og forlegen, og med Forbavselse lagde han nu Mærke til, at hun næsten havde lang Kjole paa. — Men saa hørte de Majorens Stemme nede paa Vejen og skyndte sig ned for at sige Goddag.

* * *

Jens' Forbavselse holdt sig de første Dage. Han kjendte slet ikke den stilfærdige og alvorlige Inger, der stod for Bordenden næste Morgen og skænkede Kaffe til dem; det var ikke længere den viltre Kammerat, han plejede at lege med, ikke længere en Skabning som han selv, hans Søskende og hans Skolekammerater, men en ung Pige, der imponerede ham og trods sine 14 Aar forekom ham ældre og mere voxen, end han selv var. Hun indgød ham pludselig den Følelse af sky Beundring, den Fornemmelse af at staa overfor et Væsen af

en anden og højere Art, som vi i den Alder uvilkaarlig nære overfor en ung Pige, og som det er givet visse Kvinder at vedligeholde hos os hele Livet igjennem.

I de første Dage medførte dette en vis Forlegenhed overfor hende, en Følelse af at være bleven fremmed for hende. Men da han saa, at hun vedblev at være naturlig og ligefrem imod ham og slet ikke lod til at føle sig hævet over ham, udviklede der sig snart paany et frit og utvungent Forhold, kun etableret paa en noget anden Basis. Der var ikke længere Tale om Fæstningsbyggeri, og ingen af dem saa meget som tænkte paa at holde Springeøvelser i Laden; begge betragtede det som en Selvfølge, at det ikke lod sig gjøre. Der kom noget roligere, mere udviklet og fornuftigt over deres fælles Liv, og selv om det ikke havde den jublende, højlydte Glæde som deres svundne Barn-domstid, saa havde det til Gjengjæld sin egen stilfærdige Ynde, og Jens fandt slet ikke, at det var noget daarligt Bytte; han følte sig større derved og det tiltalte hans Selvfølelse.

Løvrigt var det ikke megen Tid, de havde til fælles Raadighed. Jens gik jo til Skole tidlig om Morgen; hun gav ham hans Smørrebrød, fulgte ham til Døren og saa ham gaa rask op ad Vejen i den friske Morgenluft for først at vende hjem til Middag. Naar de saa havde spist, plejede de at have en lille Tid for sig selv, medens Majoren sov Middagssovn, og som oftest sade de da hver med sin Bog i den gamle Ruin; den var deres Yndlingskrog, deres Fristed, som de havde fuldstændig for sig selv, hvor de regerede, og hvor ingen uvedkommende satte sin Fod.

Midt i et uigjennemtrængeligt Vildnis stod den paa Randen af Skrænten ned mod Aaen, bygget af

mosgroede Kampesten, overgroet af Vedbend og fuldstændig skjult under Bladehanget, som et cirkelrundt gammelt Taarn af noget over Mandshøjde. Gulvet laa temmelig højt over Jorden, og til det sluttede sig, hængende ud over Skrænten, en gammel halvraadden Altan med store Huller i Brædderne. En trøsket Trappe med mangelfuldt Rækværk, hvis Trin vaklede under En, og hvor Hælen satte dybe Mærker i det møre Træ, snoede sig om Muren og førte op til Altanen, og derfra traadte man saa ind paa det glatlidte Stengulv, som den tykke, uregelmæssige Mur ragede en Alen eller to op over. Et Sted tæt over Gulvet var Muren gjennebrudt af en firkantet Aabning, hvis Bestemmelse det var vanskeligt at udfinde, og her kom en forvildet Humlegren igjennem og bragte et Pust af Liv ind i denne ensomme og tomme Krog.

Der sad man saa paa en Havestol, overskygget af en forvirret Blanding af Linde, Ælme og Ahorn, Humleranker og vilde Roser, og saa Solen tegne Skyggebilleder af Bladene paa Gulvet og paa den gamle Altan. Traadte man ud paa den, saa man under sig et Glimt af Aaen, hvis Bredder vare bevoxede med Siv og Iris, men ellers kun Trætoppene paa Skrænten, en dusket Hyld, en forkrøblet og halvkvalt Eg, en klatrende Rosenbusk, der strakte sine blomstrende Grene frem overalt, hvor man mindst ventede det, en Ahorn med sine vingede Frugter hængende i store Klaser under Bladene, unge Linde og mørke Ælmetræer. Sangerne og Mejerne smuttede ud og ind i Løvet, Humlebieerne brummede i de vilde Roser, og om Aftenen hørte man Køernes Brølen paa Engene ved Aaen; men ellers var den milde Sommervinds Susen i Trætoppene den eneste Lyd.

Naar de havde siddet saaledes en halv Times

Tid i tavst Velvære, kunde det nok ske paa en hed Sommerdag, at hendes lange Øjenvipper sænkede sig dybere og dybere, medens Bogen sank ned paa Skjødet, og at hun sank hen i denne ubestemmelige Mellemtilstand mellem Drøm og Vaagen, hvor Fantasien løber allerlettet, og hvor Hjærtet fyldes af bløde, udviskede Drømmebilleder, — saa at Jens, naar han tilfældig saa op paa hende, kunde være i Tvivl, om Øjnene ikke helt havde lukket sig. Han følte sig da som hendes Ridder, der skulde vaage over hendes Slummer, medens han i tavs Nydelse af sin Cigar betragtede de lette Skygger, som hendes svagt krusede Haar kastede paa Kinden, hendes halvt gjennemsigtige, fine Næsevinger og Aandedrættets rolige Stigen og Falden. Men snart gik det ham paa samme Maade, og han gled selv ind i det samme dunkle Skyggerige. Der nød de saaledes daglig, dyssede ind af den hviskende Vind, en sund og uskyldig Ungdoms lykkelige dolce far niente, der fyldtes af farverige Drømme. Vindens hemmelighedsfulde Susen i Bladene og de skiftende Skygger, der faldt over hendes Øjenlaag, bleve for hende til taagede Billeder af stolte Riddere og Jomfruer, der vandrede om i den pragtfulde Borg, mod hvis graa og haarde Rester hun støttede sit Hoved. For ham blev alt dette til dunkle, yndefulde Billeder af hende, fredelige Idyller, der alle drejede sig om hende og flettede hendes Skikkelse ind i hans ubestemte Fantasier. — Naar da et stærkere Vindpust trængte ind i denne afsides Krog, bragte Humleranken til at rasle og tilviftede hendes klare Pande en stærkere Kølighed, slog hun Øjnene op, saa sig halvt nysgjerrig omkring, kastede et hurtigt Blik paa hans uforstyrrede Ro, samlede Kjolen om sig med den ene Haand, lukkede Bogen og gik sagte hen over det ujævne Gulv og ned ad Trappen.

Ved Lyden af hendes lette Trin paa Stenene vaagnede han saa op og skyndte sig efter hende. Ad en stejl og bugtet, snæver Sti, mellem Grene, der absolut vilde slaa dem i Ansigtet, kom de ned ad Skrænten, og her indhentede han hende ved den lille Kilde, der sprang frem her og mellem nedrullede Sten, visne Blade og tørre Grene banede sig Vej ned til Aaen. Her drak de sammen et Glas af det kolde Vand og gik saa op for at drikke Eftermiddagskaffen med de andre.

* * *

Og saa kom Lectierne. Nu var det Majorens Værelse, og det var ham, der sad ved Skrivebordet med sine Regnskaber eller med en og anden Bog. Men Stilheden var den samme, og der var den samme Hygge udbredt over disse rolige Timer; og ligeoverfor ham ved Bordet sad hun med sine Lectier eller, naar de vare fra Haanden, med sit Sytøj eller sin Morskabsbog, rolig og fornuftig og stor og voxen, — indtil hun gik ud for at hjælpe Frk. Hansen med Thebordet.

Men naar Søndagen, kom, og de efter Guds-tjenesten kom hjem til Præstegaarden, blev hun igjen den gamle Inger. Børnene sad paa hendes Skjød og hang om hendes Hals; de legede Enke-mand og løb, som gjaldt det Livet, for at faa hende til Kone; og de legede Prænte, og hun og Jens skjulte sig sammen, og han hjalp hende over Hæk-kerne, naar der skulde skydes Gjenvej til Prænte-stedet, akkurat som i gamle Dage.

— Og Dagene gled hen, uden at nogen talte dem. Og Sommeren svandt, og Sneen kom og lagde sig over den gamle Ruin, udjævnedes Trappe-trinene, skjulte Havestolene under et blødt Dun-

tæppe og tilstoppede Hullet for Humlerranken, dryssede fra Rosengrenene og lagde sig op ad Træstammerne. Og Sommeren kom igjen, og Humlerranken blev atter grøn, og den vilde Rose blomstrede, og de to indtoge atter deres gamle Plads. Men hver Aften begyndte det samme stilfærdige Arbejde i Majorens Stue, og Jens fordybede sig i Cicero og Demosthenes og Kongerækker og franske Stile, og da Aaret var omme, tog han sin Artium og flyttede hjem igjen til Præstegaarden.

Fjerde Kapitel.

Here about the beach I wander'd, nourishing a
youth sublime
With the fairy tales of science and the long re-
sult of time;

When the centuries behind me like a fruitful
land reposed;
When I clung to all the present for the promise,
that it closed:

When I dipt into the future, far as human eye
could see;
Saw the vision of the world and all the wonder,
that should be.

Saa kom Studenteraarene. En ny og større Verden aabnede sig for Jens, og han kastede sig med hele sin Sjæl ud i den og nød alt, hvad den havde at byde ham. Han drak af alle Kundskabens Brønde, baade af dem, der førte klart, og dem, der førte plumret Vand; han lyttede til alle Tidens Profeter, baade de sande og de falske; han prøvede alt, men det tog Tid at vælge det bedste — for ham som for alle.

Han vandrede ivrig og glad gennem den Periode af Livet, hvor man endnu ikke formaaer at skjelne skarpt, at vælge klart og at vrage; hvor alt har Tillokkelse, fordi det er nyt; hvor ethvert Standpunkt har Magt over Sjælen, naar det er iført et

pralende Klædebon og træder frem i en smuk og lokkende Form, krydret med attisk Salt; hvor Sjælen er elastisk nok til at rumme modsatte Synspunkter; hvor Formen ofte bærer Sejren hjem over Indholdet, fordi man endnu ikke har Kritik nok til at skjelne mellem det skjønne og det gode; hvor den, der taler, har Ret; hvor Ideerne endnu kæmpe om Pladsen i Ens Indre, og hvor denne Kamp er tillokkende og frydefuld, fordi man endnu ikke føler sit Ansvar, fordi man endnu ikke har Følelsen af sin Competence og sin Forpligtelse til at dømme, — den overlegne Følelse af at sidde til Doms og at være Dommerpladsen voksen, der er den modne Manddoms bedste Eje og største Glæde.

En herlig Tid er det, en Tid fuld af Liv og Grøde; en Tid, hvor Sjælen samler Stof, fylder sig med Materiale, ofte med mere end den er i Stand til strax at ordne og beherske; hvor den indsamler Forraad, som ofte først senere skulle værdsættes og tilegnes. En farlig Tid er det; en Tid, hvor man lever hurtig, ofte saa hurtig, at man næppe faaer Tid til at se sig om og orientere sig; en Tid, hvor Vejen svinder rask under Fødderne, og hvor man, hurtigere end man aner det, og før man bliver det var, kan komme langt fra den Vej, man vilde følge; en Tid, hvor Baaden ofte fører flere Sejl, end den har Ballast til, og hvor det mangan Gang synes et Held og et Tilfælde, at den ikke kuldsejler.

Det vilde det ogsaa være, hvis Forstanden var Sjælens souveraine Myndighed; men det er den heldigvis ikke. Lad den til Nød være det for den modne Mand, men lad os være glade for, at den ikke er det for Ynglingen. Var den det, vilde han drive som et værgeløst Bytte for enhver Aand, der syntes ham stærkere end han selv, for andres over-

legne Dialektik, hjemfalden til den mest drevne Agitator. Men om vi gaa til den ene eller den anden Side, vælge den ene eller den anden Livsretning, det afgjøres i sidste Instans dog ikke af vor Tanke, vort Ræsonnement. Der er paa Bunden af Menneskesjælen Tilbøjeligheder og Anlæg, en vis personlig Ejendommelighed, der er udsprungen af og sammenvævet med den Atmosfære, i hvilken vi ere opammede, — et aandeligt Præg, en ubevidst Sindsretning, en slumrende Personlighed, som vi næppe selv kjende, men som er skænket os af Opdragelsen eller af Hjemmets og Omgivelsernes Indtryk, — og den er det, som har det sidste Ord. Tidlig træffer Menneskesjælen sit Valg, tager sit Parti og voxer sig sammen med en bestemt Aandsretning, længe før den fuldt ud forstaaer den, længe førend den selv kan gjøre sig Rede for sit Valg og kjende sine Bevæggrunde, ledet af disse dunkle og ubestemte Magter; de ligge langt tilbage i Sjælen, næsten under Bevidsthedens Tærskel, men de ere stærke og mægtige. Den mest bestikkende Theori, den mest overbevisende Dialektik, den mest lokkende Appel til vore Drifter og Lyster kan strande paa disse Skær, kan være for svag til at bryde deres Modstand. Det er ikke nok at overbevise Forstanden; der er andre Sider af den menneskelige Sjæl, der maa vindes.

Der er store individuelle Forskjelligheder heri. Kritiken, den klare og rolige Overvejelse, den fri og overlegne Dømmekraft vaagner før hos en end hos en anden, og hos nogle lykkelige Naturer gaaer dens Udvikling maaske Haand i Haand med Sjælens øvrige Væxt. Men hvem har ikke kjendt til dette at tage sit Parti, at vælge, at anerkjende eller afvise, før man selv vidste hvorfor eller endog imod tilsyneladende overbevisende Grunde, kun ledet af

en dunkel Følelse af, hvad der tjente En bedst? Hvem har ikke været med til at lade sit Standpunkt eller sin Handlen bestemme af disse dunkle Drivkræfter uden at kunne møtte sin Trang til en klar og logisk Begrundelse af Valget, for saa først senere, maaske langt senere, at føle den Fryd, den befriende Glæde, der er ved at se den klare Forstaaelse dukke op for sig, se Forstanden anerkjende det, som Hjærtet forlængst har afgjort, stadfæste det Valg, som man engang saa at sige traf i Blinde. Det er denne umiddelbare Følelse for det rette, der er særlig udpræget hos Kvinderne, — maaske fordi de særlig ofte maa slaa sig til Ro ved den, fordi de vanskeligere naa til den klare logiske Begrundelse, — men som udøver et stort Herredømme hos os alle.

Jens havde i Vuggegave modtaget og i sit Hjem og sin Opdragelse yderligere faaet udviklet et udpræget aandeligt Naturel, var bleven indlevet i og med stærke Baand knyttet til en bestemt aandelig Atmosfære og havde heri en Støtte, som han nok kunde behøve. Han var en let og flygtig Natur, og den kolde, rolige Overvejelse var ikke hans stærke Side. Det var en let Sag for enhver overlegen Aand at sætte dybe Mærker i hans modtagelige Sind, at begejstre hans Tanke, bøje hans Forstand og lede hans Dømmekraft; men det var ikke dermed gjort. Den maatte kæmpe med en dybere, en bagved liggende Magt, bryde sig imod den og maale sig med den; og hvis den ikke kunde komme overens med den, — ja saa kunde den skabe Uoverensstemmelse mellem hans Ord og Tanke paa den ene Side og hans ubevidste aandelige Stade, hans hele Sindsretning paa den anden Side, men en Uoverensstemmelse, som han med elskelig Ungdommelighed rummede uden at generes deraf; den

kunde ikke tvinge hans inderste Jeg, ikke vinde virkeligt Herredømme over ham og blive bestemmende for hans Handlinger, ikke forandre hans Livssyn og omdanne hans Sjæl. Den kunde have et tilsyneladende Herredømme for en Tid, nyde en theoretisk Godkjendelse, — indtil den forjoges af sin Antagonist, naar denne ogsaa kom i en smuk og herlig Skikkelse, herlig nok til at maale sig med den. Thi den dunkle Magt, som ligger bagved den klare Tanke og er stærk nok til, om det skal være, at stille sig i Opposition til den, — den falder ikke for et enkelt, dristigt Angreb. Den kan overlistes og undermineres ved langsom og umærkelig Paavirkning, men den kan sjælden tages med stormende Haand.

* * *

Saaledes glede da Aarene hurtig hen for Jens. Tanken om Hjemmet, om hans Barndoms fredelige og stilsfærdige Verden var ikke altid nærværende i hans Bevidsthed; de mange Indtryk og Interesser kunde ofte trænge den stærkt i Baggrunden og for en Tid tilsyneladende faa ham til at glemme den. Men naar han saa et Semester igjennem havde levet og aandet dels for sit Fag, der optog ham og fyldte ham med en Opdagelsesrejsendes Nysgjerrighed overfor nye og ukjendte Egne, og dels for de mange politiske, religiøse, sociale og æstetiske Interesser, der just da rørte sig med usædvanligt Liv og brødes med stor Voldsomhed, — i en Kreds af Kammerater, hvor alle tænkelige Anskuelser vare repræsenterede, og hvor alle Standpunkter vare ligeberettigede og lige ansete, — saa bragte den regelmæssig tilbagevendende Ferie ham atter hjem til den stille Krog, hvor hans Vugge havde

staaet, hvor hans Sjæl var voxet og havde udviklet sig, hvor hans Personlighed var bleven dannet, og hvor den nu paany blev fæstnet i de samme Former, og Baandet mellem ham og denne stiltfærdige Verden strammet.

En stiltfærdig Verden var det. Den hidsige Kamp, de brændende Spørgsmaal ligesom tabte Aktualiteten her. Og dog manglede den ikke Liv og Interesser; den havde kun sit eget Liv, som engang for alle var støbt i bestemte Former, om hvis Skjønhed og Rigtighed ingen nærede Skygge af Tvivl. Striden og Kampen var ikke ukjendt her; men man ligesom lyttede til den udefra, var en fjærn Tilskuer til den. Stridsspørgsmaalene eksisterede, men kun for de andre; her vare de engang for alle afgjorte, og ingen var i Tvivl om Afgjørelsens Rigtighed. Der var udbredt en afsluttet Ro over Tilværelsen, en harmonisk Overensstemmelse, som Jens kjendte godt, som han elskede og beundrede; og han følte sig hjemme deri, han gik hurtigt og let op i den, indordnede sig under den og nød den. Det kunde ske i de første Dage, at Reminiscenser fra hans anden Verden kunde gjøre sig gjældende, at han kunde forundre sig, som om han stødte paa en Betragtningmaade eller en Aandsretning, han en Stund havde glemt. Men snart gjenkjendte han i alle Hjemmets Forhold og Ejendommeligheder den samme Aand, hvoraf han selv var runden, lod sig helt fylde af den og lod den fortrænge alle fremmede Elementer i sin Sjæl.

Og hans fordums Legekammerat fra Møllen? Ja hun hørte med til denne vidunderlige og dog saa hjemlige Verden, var en nødvendig Bestanddel af den; han kunde ikke tænke sig den uden hende. Og som det gik ham med den, gik det ham med hende. Hun kunde for en Stund ligesom skjules

og trænges i Baggrunden under hans travle, ivrige Liv; andre Kvinder kunde til en Tid optage ham og fylde ham, og han kunde maaske skænke dem langt flere Tanker end hende. Men derfor havde hun alligevel sin Særstilling, som intet kunde rukke. Andre unge Piger kunde træde ham i Møde som straalende Visioner, der blændede hans Øje og forvirrede hans Sind, kunde ægge hans Tanke og hans Sans, komme til ham som fra en fremmed Verden, der lokkede og drog ham, — men kun som et flygtigt Glimt, som et Øjeblik's Dvælen ved noget, man dog ikke vil lade sig binde af, som lokkende Elversyn, man dog ikke vil følge. Men hun, — hun var ham hundrede Gange nærmere og hundrede Gange mindre fremmed; hun hørte til den samme Verden som han, var en Skabning af samme Art som han selv; hun stod for ham i et hjemligt, hyggeligt og roligt Lys som en kjær og kjendt Skikkelse fra det Land, hvor han havde hjemme. Og hvor lidt han end gjorde sig det klart, laa dog Tanken om hende paa Bunden af hans Bevidsthed og dannede Normen for hans Forhold til det andet Kjøn; hun var stiltiende anerkjendt som Typen for en ung Pige, og hans Forhold til hende som Rette- snoren for hans Forhold til Kvinderne overhovedet.

Saaledes stod hun for ham, naar han var borte. Men naar han saa kom hjem, gik det ogsaa overfor hende saaledes, at det tog lidt Tid atter at finde sig tilrette i den gamle Betragtningssmaade, træde ind i det gamle Forhold; de første Dage kunde der være ligesom noget fremmed imellem dem. Thi hvergang han kom hjem, blev han overrasket og forbavset ved at se, at hun dog ikke ganske var den hjemlige og kjendte Skikkelse, som han tænkte sig; ved deres første Møde blev han alligevel slaet af dette fremmedagtige, egenartede,

som han fandt hos andre unge Piger. Der var noget andet og mere i hende end den gamle Inger, noget nyt og ukjendt, og det var det, som strax sprang i Øjnene, — vel ogsaa fordi hendes Ydre forandrede sig mellem hver Gang, fordi hun voksede og udviklede sig og mere og mere blev den modne Kvinde i Stedet for den femtenaars Pige.

Men det varede ikke længe, før han bagved den ny Apparition fandt den gamle Inger, før det fremmede forsvandt, og det gamle, ligefremme Forhold paany oprettedes. Og saaledes gled da den ene Ferie hen efter den anden i Fryd og Glæde.

* * *

Men Aarene svandt, det ene efter det andet, — foreløbig uden at nogen talte dem eller forfærdedes derover.

Og eftersom intet i denne Verden bestaaer uforandret, eftersom en Udvikling til den ene eller den anden Side gjør sig gjældende i alt, kunde heller ikke denne Tilstand vare ved. Livet er nu engang ikke saaledes indrettet, at to unge Mennesker af forskjelligt Kjønn kunne vandre det igjennem simpelt hen som Venner, mellem hvem der bestaaer et klart og ligefremt Fortrolighedsforhold og hverken mere eller mindre. Det lader sig kun gjøre med de højst forunderlige og enestaaende amphibiske Væsenner, som kaldes vore Søstre, og for hvilke vi netop af den Grund bør være overordentlig taknemlige; men mellem voxne Mennesker findes det ellers kun i daarlige Romaner, — og følgelig ikke i denne. Det kan findes mellem Børn, og Menneskene kunne vedblive at være Børn længe efter, at de have aflagt Knæbenklæderne og den korte Kjole; men det lider Skibbrud i den stormfulde Periode, der kaldes

Udviklingsaarene. Enten gaaer det fuldstændig under, eller ogsaa bliver det til noget meget mere; enten bliver Barndomsveninden til en Kvinde som saa mange andre, allerhøjest en, som vi sætte særlig Pris paa og anse for et særlig forstandigt Exemplar, — eller ogsaa bliver hun det højeste, et Menneske kan blive for os.

Eftersom han begyndte at komme op i Tyverne, og hun i nogen Afstand fulgte efter, gik det følgelig med dem, som det maatte gaa. Den Tid kom, da de med Smerte begyndte at føle, at det gamle Forhold ikke lod sig gjenoprette, medens ingen vidste, hvad der skulde sættes i Stedet. Jens følte hende ligesom glide sig ud af Hænderne, blive mere fjærn og fremmed for sig, og følgelig blev han usikker og forlegen overfor hende. Han bebrejdede sig, at han ikke kunde være fri og naturlig i hendes Nærværelse, og undrede sig over, hvad det vel kunde være, der var kommet imellem dem. Han troede at mærke, at hun ligeledes følte sig trykket af Forholdet, at hun ogsaa var forlegen og usikker overfor ham, og han tillagde sig selv Skylden derfor.

Men naar Ferien var forbi, naar han atter var midt i sit Arbejde og de mange Interesser, som optog ham, glemte han det. Hjemmet kom ikke hans Liv herovre ved; han blandede dem ikke sammen. I Ferierne levede og aandede han for Hjemmet; udenfor Ferierne levede og aandede han for saa mange andre Ting, og Hjemmet med alt, hvad dertil hørte, var noget fjærnt og taaget, noget langt paa den anden Side Vandet.

* * *

Tænkte han da aldrig paa, hvad deres Forhold skulde blive til i Fremtiden? Kom saadanne Ting som Forlovelse og Giftermaal da aldrig i hans Tanker? Han var jo dog naaet til en Alder, hvor slikt ikke længere kunde ansees for latterligt, og det hændte jo af og til, at en af hans Kammerater bragte ham Spørgsmaalet nær paa Livet ved selv at gjøre et saadant Skridt, — endskjøndt det forresten var et sjældent Tilfælde og slet ikke estimeret i deres Kred.

Jo, - naturligvis gjorde han det; og hvis nogen bestemt Kvinde var knyttet til disse Tanker, saa var det vel ogsaa hende. Vist vilde han engang giftes; og han vilde blive en Ægtemand, hvem hans Hustru beundrede og saa op til og satte over alt i Verden; han vilde være alt for hende og skabe hende saa rigt og lyst et Liv, som nogensinde en Kvinde havde levet; og Folk skulde se paa dem og misunde baade hende hendes Mand og ham hans Hustru; thi naturligvis skulde hun være i Besiddelse af alle tænkelige Fortrin: Skjønhed, Smag, fremragende musikalsk Dygtighed, Sans for Kunst og Literatur og meget, meget mere.

Men videre end til saadanne barnagtige og overfladiske Fantasier var han ikke kommen. Og alt dette var jo desuden noget, der laa langt ude i Fremtiden, i en straalende forgyldt, men rigtignok noget uklar og fjærn og diset Fremtid. Han var jo endnu ikke den store Mand, han skulde blive; han havde jo endnu ikke fuldført de Størværker, der skulde stille ham højt tilvejs i Menneskenes Omdømme; han var jo endnu ikke den Æventyrprins, der kunde lægge sit Kongerige og alle Verdens Herligheder for sin udvalgtes Fødder. Og desuden kunde hans Carrière endnu slet ikke taale et saadant Skridt; han kunde ikke nu binde sig

saaledes paa Hænder og Fødder, lade sin kostbare Tid optage af sligt.

Nej, hans Tid kom nok; men foreløbig maatte han vente, — og han havde jo i Grunden intet at haste efter. — Foreløbig havde han saa travlt, at han slet ikke havde Tid til at tænke paa saadanne Ting.

* * *

Hun havde imidlertid bedre Tid til at tænke over Sagen end han, — maaske altfor god Tid. Det var Synd at sige, at det daglige Liv i Møllen gav hende for meget at bestille, og saa havde hun jo intet bedre at forslaa Tiden med end Tanker og Drømme og Fremtidsplaner og Fantasier; og dermed befolkede hun da den gamle Ruin, naar hun nu sad der alene, medens hendes Onkel sov Mid-dagssovn.

Det varede derfor heller ikke længe, før hun indsaa, at det ikke kunde blive ved at gaa, som det gik, — at enten maatte det føre til noget meget mere eller ogsaa til slet ingenting, at enten maatte hun blive alt for ham eller ogsaa intet, i alt Fald ikke mere end saa mange andre Kvinder. Af disse to Ting foretrak hun langt det første, og derfor spurgte hun hundrede Gange i hver Ferie sig selv, om der var nogen Rimelighed for, at han brød sig om hende, om der var en anden, han brød sig om, eller om han maaske slet ikke brød sig om nogen paa den Maade, og hun lagde Mærke til hans mindste Handlinger og Betydning i hans mindste Ord; og naar Ferien var forbi, kom der et langt Halvaar, hvor hun kunde overveje Spørgs-maalet og vende og dreje det og betragte det fra alle Sider. Naar hun da kom til det Resultat, at

hun maaske dog nok kunde blive alting, var det Solskin; men naar Resultatet blev, at hun kun kunde blive ingenting, gik der en Sky for Solen, og saa kunde det undertiden falde Majoren ind at spørge, hvorfor det var Graavejr.

Og Aarene gled hen; men nu var der en, der utaalmodig talte dem, skyndte paa dem og ønskede dem Vinger. Sommeren svandt, og Sneen kom og lagde sig over den gamle Ruin, udjævnede Trappetrinene, skjulte Havestolene under et blødt, hvidt Duntæppe og tilstoppede Hullet for Humleranken. Og Sommeren kom igjen, og Humleranken blev atter grøn, og den vilde Rose blomstrede, og Ahorn og Ælme byggede paany Tag over den gamle Ruin, og det skød op fra nedan i en saadan Fylde og Frodighed, at den gamle forkrøblede Eg slet ikke kunde begaa sig men Aar for Aar blev mere visen og udgaaet. Men bestandig sad hun paa sin gamle Plads, og Vinden susede i Bladene, og de skiftende Skygger faldt over hendes Øjenlaag og malede for hende taagede Billeder af den lyse Fremtid, der ventede hende. Men Vinden var lunefuld og uberegnelig; nu lovede den hende, at han snart vilde komme, — nu spurgte den ængstelig: Mon han nogensinde kommer? — og nu hviskede den klagende og fortvivlet til hende, at han kom aldrig.

Femte Kapitel.

O, kan et Ord det nævne
Er der en Tone i vort Sprog
For Hjærtets Foraarsstævne!

Nu traf det sig, og det var maaske ikke saa galt, at der gik et Par Aar, uden at de saa hinanden. Jens' Examen rykkede ham nær paa Livet, og han var meget ihærdig med sit Arbejde, saa ihærdig, at han gav Hospitalstjeneste og Examenslæsning og Manuduction og Kursus Fortrin for Ferier og Ferieglæder og Besøg i Møllen og alt saadant. Tilmed aftjente han sin Værnepligt, og saaledes gik det til, at han i lang Tid slet ikke var hjemme. Men omsider tog han da sin Examen og naaede det første og vigtigste Trin paa den lange Stige, han saa for sig, og som førte op til de mest svimlende Højder. Derefter tog han naturligvis hjem for at udhvile sig, men da traf det sig just saa uheldigt, at Majoren var paa Rejse med sin Nièce. Thi da Møllen begyndte at blive en rentabel Mølle og at give et smukt Udbytte, fik Majoren paa sine gamle Dage Lyst til at prøve, hvordan det var at være rig, og derfor rejste han udenlands og tog hende med sig.

Det var heller ikke ret længe, Jens var hjemme. Naar et Trin paa Stigen er passeret, begynder

man strax at tænke paa det næste, og han vilde jo ikke kravle langsomt til Vejrs men tage det i raske Spring. Derfor tog han strax imod en Plads, der tilbød sig, og som han syntes godt om, og begyndte at arbejde paa en Prisopgave. Da Aaret var omme, fik han sin Medaille og tillige et Rejsestipendium, der satte ham i Stand til at tilbringe et, maaske to Aar i Paris. Men nu vilde han dog unde sig selv en ordentlig Ferie, hvile en lille Stund paa sine Laurbær og nyde sin Triumf og sin Storhed, før han rejste. Og med en Følelse som en, der har erobret Verden, gik han ombord paa Damperen og førtes med hurtige Skridt ad Hjemmet til.

Det var glimrende Efteraars-Vejr. Stille Vand med en lysende og blændende Solstribе, med et Mylder af smaa Sejlere i bløde, udviskede Omrids, som henaandede paa Havfladen, — med fjærne, blaalige Øer, taagede og svømmende som fortryllede Riger i en helt anden Verden; skarp og kold Luft blandet med bagende Solskin.

Det var længe siden, at Jens havde seet et Glimt af Guds fri Natur eller i det hele taget haft en Tanke tilovers for andet end Bøger og Studier. Nu stod han paa Dækket og saa ud over Vandet, indsugede al denne Skjønhed med tilbagebøjet Hoved og halvlukkede Øjne, gennem hvis Laage Sollyset spillede som rosenrøde Flammer, — lod sig helt tage fangen af al den friske Herlighed, han saa længe havde glemt. Han fyldte sit Bryst med Havets friske Aande, han følte den skarpe, kolde Luft i sine Næsebor, han stirrede mod det vidunderlige Lys paa den lokkende og glimtende Vandflade, og hans Blik søgte at trænge gennem det Flammeskjær, som Solen tændte i Havet, og at fæste sig ved de fjærne, disede Kyster, der snart

forsvandt for hans blændede Øjne, snart dukkede frem igjen som aandeagtige Skygger derude i Kimningen.

Han saa og saa, og hans Sjæl fyldtes med en længe ukjendt Længsel efter den skjønne, lyse Verden, som han stævnedes imod, og som han saalænge ikke havde seet og ikke haft Tid til at huske paa eller længes efter. Derude i det fjærne laa dog hans egentlige Verden; i disse fortryllede Riger boede de, han havde kjær; disse blaalige Skyer gjemte alt det, han elskede højest; i dette Lyshav laa hans Barndomshjem. Han havde hjemme der, han havde Borgerret i det, Ret til at leve der og nyde dets Herlighed. Der var et Hav imellem dem, men et Hav, som svandt rask under Skruens kraftige Slag.

Og glad og forventningsfuld steg han i Land i denne vidunderlige Verden og gjensaa sin Hjemstavns grønne Marker, dens Skove og frodige Enge, den lille hyggelige Landsby og først og sidst den gamle straatækte Præstegaard. Og der modtoges han med aabne Arme og glade Smil af Mennesker, der intet Øjeblik glemte ham og slap ham af deres Tanker.

* * *

Et Par Dage efter gik Jens saa til Møllen for at gjøre sin Opvartning, og da tilfældigvis ingen havde Lejlighed til at følge ham, gik han alene.

Han kom just i passende Tid til at spise til Middag med dem, og Middagsbordet saa fuldstændig ud som for mange Aar siden, da han hver Dag var Gjæst ved det. Majoren sad for Bordenden, Frk. Hansen og Mølleformanden ved den ene Side og Jens og Inger ved den anden Side. Majorens

Haar og Overskjæg var blevet helt hvidt og dannede en endnu skarpere Modsætning til hans røde Ansigtifarve end dengang; der var ogsaa kommet flere Rynker ved Øjenkrogene, men hans Knebelsbart saa lige saa martialsk ud som altid, og hans Øjne lyste af den samme Bonhomie og Humor. Frk. Hansen saa nu som altid ud til at være mellem 30 og 50. Tiden var gaaet spørløst hen over alle hendes Kanter og Spidser og havde ikke formaaet at slibe det mindste af nogen af dem eller at glatte en eneste af hendes skarpe Miner, — og dog var der gaaet noget, der mindede om et Smil, over hendes stramme Mund, da hun saa Jens. Mølleformanden var en anden end dengang; men nu som dengang var det en halvgammel, stilsfærdig, meget vandkæmmet og meget forlegen Person, der stift betragtede sin Tallerken og syntes at føle sig trykket af det Billede af den personificerede Dyd, der tronedede ved Siden af ham, — langt mere end af Majoren og den unge Frøken, hvilken sidste endog lod til at staa paa en forholdsvis fortrolig Fod med ham og med moderlig Omhu sørgede for hans Tallerken. Og hun, — hun var bedaarende.

Majoren førte Konversationen som i gamle Dage, medens Frk. Hansen sad stiv og strunk og korrekt, og Inger hyggelig og stilsfærdig sørgede for Serveringen. Jens' Besøg lod til at sætte ham i godt Humør og havde endogsaa lokket hans bedste Rødvind frem paa Bordet. Han var galant og spøgefuld mod Frk. Hansen, — hvilket, hvis man skulde dømme efter hendes Miner, nærmest lod til at krænke hende —, drak et Glas med Nielsen, spurgte Jens ivrig ud om nyt fra Hovedstaden, om hans egne Planer og om alt mellem Himmel og Jord, kort sagt var i ypperligt Lune og endte naturligtvis med at fordybe sig i en livlig Samtale med

ham om den ny Hærordning og de politiske Partiers Stilling til Forsvarssagen.

Men sin Middagssovn kunde han dog ikke undvære og trak sig derfor efter Bordet tilbage til sit Værelse efter at have forsynet Jens med en Cigar og anbefalet ham til Damernes Omsorg.

Jens lod ikke til at skatte Frk. Hansens Omsorg højt, thi han skyndte sig at foreslaa Inger en Runde i Haven. Mærkværdig nok lod hun ikke begejstret for Tanken, og Forslaget syntes ikke at tiltale hende. Hun gjorde dog ingen Indvendinger; men da han nævnede den gamle Ruin, ytrede hun en højst overraskende Frygt for, at de skulde forkjøre sig; og da Jens slet ikke kunde dele denne Frygt, forsynede hun sig endelig med en Bog som en Slags Sauvegarde.

Saa sad de da igjen paa deres gamle Pladser, og der saa ud som altid før. Humleranken var der endnu; Linde, Ahorn og Ælme kappedes stadig om Pladsen over deres Hoved, og Solen tegnede Skygebilleder af Bladene paa det graa Stengulv. Sangerne og Mejerne smuttede ud og ind i Bladehanget, og Humlebieerne brummede i de vilde Roser. I det fjærne hørttes Møllehulets Brus, men ellers afbrød ikke en Lyd Stilheden, og ikke det svageste Vindpust bragte Bladene til at skjælve.

Jens var i ypperligt Humør, men hun syntes forlegen og urolig, og Samtalen vilde ikke ret gaa. Tilsidst døde den helt hen, og hun tog sin Tilflugt til sin Bog, medens han lod til at fortabe sig i Betragtningen af Cigarrøgen, som han langsomt blæste ud i blaalige Skyer.

Hvor uforandret! Hvor sporløst dog Aarene vare gaaede hen over deres gamle Tilflugtssted og over Møllen i det hele taget! Kun de selv vare forandrede. Han tænkte paa den Jens, der havde

siddet her hver Dag en lang Sommer igjennem, og det var ham og dog ikke ham.

Og hun! Var hun den samme som dengang? Han saa paa hende, og hun saa ud som dengang. Men mon hun alligevel var den samme Inger?

Før første Gang opstod den Tanke hos ham, at hun kunde have forandret sig, at deres Barndomsliv maaske ikke stod for hende i det samme Skjær, hvori han saa det, at hun kunde være vokset bort fra ham i de mange Aar, at han kunde være gledet ud af hendes Tanker, og de have fæstet sig andetsteds, — og Tanken fyldte ham med en Angst, som han ikke havde kjendt før. Havde han da ladet hende slippe sig ud af Hænderne, spildt den lange, den kostbare og farlige Tid med saa mange andre Ting og imedens forspildt sin bedste Lykke?

Og allehaande Tanker steg op hos ham. Tanker, som før havde ligget dæmrende og ubevidste paa Bunden af hans Sjæl, fik Liv og Klarhed, og Ønsker og Længsler fik Kraft og Vinge, som før havde ligget slumrende, og kom frem i Dagslyset, saa at han kunde se dem, — medens han i tavs Nydelse af sin Cigar betragtede de lette Skygger, som hendes svagt krusede Haar kastede paa Kinden, hendes halvt gjennemsigtige, fine Næsevinger og Aandedrættets rolige Stigen og Falden.

Men han saa altfor længe og altfor vist paa hende. Hun følte hans Blik hvile paa sig, og det gjorde hende dobbelt forvirret og urolig. Hvad vilde han se, hvad vilde han læse i hendes Sjæl? Og hvormeget kunde han læse? Hun følte, hvorledes hun blev rød og blev bleg og blev rød igjen, og Luften blev saa tung, at hun næppe fik Vejret. Hun følte det, som om han lagde den inderste Krog af hendes Hjærte blot for sit Blik, som om hendes lønlige Hemmelighed blev forraadt. Og

tilsidst lukkede hun paa en Gang Bogen, samlede Kjolen om sig med den ene Haand, sagde nogle usammenhængende Ord om Eftermiddagskaffe, og før Jens besindede sig, hørte han Lyden af hendes lette Trin paa Trappen, og hun var borte.

Han rejste sig og stod et Øjeblik raadvild og forvirret og hørte, hvorledes hendes Skridt fjærnedede sig. Saa gik han langsomt og tankefuld op mod Huset. Et Par Gange gik han op og ned i Gangen foran Vinduerne; saa gik han ind til Frk. Hansen og forsøgte at underholde hende, men hans Konversation var underlig adspredt og aandsfraværende.

Da Majoren var kommen op, kom hun ind med Kaffen. Hun lod rolig og naturlig og sagde til ham, at hun havde maattet ind for at se om Vandet kogte. Han var adspredt og tavs og svarede kun kort paa Majorens livlige Passiar, og kort efter tog han Afsked og gik.

Saa fulgte der en Ferie, hvor han ofte saa hende. Han saa med Tilfredsstillelse, at hun i Præstegaarden var den gamle Inger; hans smaa Søkende sad paa hendes Skjød og hang om hendes Hals, hun var Veninde med hans Søster og Kammerat med hans halvvoxne Brødre og i det hele taget den samme højtskattede og uundværlige Gjæst som i gamle Dage. Og efterhaanden kom han til den Overbevisning, at hun i alle mulige Henseender og Forhold var den samme, og at hun maaske heller ikke havde glemt ham eller sluppet ham af sine Tanker, selv om hun syntes at undvige ham og ikke var saaledes mod ham som mod de andre.

*

*

*

Og saa var det den allersidste Dag, han var hjemme, en halv Time før han skulde rejse, at han indhentede hende i den lange Gang nederst i Haven, ud mod Engen. De gik tavse langs den duftende Lavendelhæk, bukkede sig under det gamle Graastentræ, hvis lave Grene spærrede Gangen, gik forbi Nøddekrattet og standsede bag den blomstrende Jasminbusk i det yderste Hjørne af Haven. Her stode de da et Øjeblik i Skygge af det kæmpestore gamle Piletræ og saa over Tjørnehækken ud paa de lave Enge, hvor Aftentaagerne begyndte at lejre sig og alle Omrids at blive udviskede og utydelige, medens Sommeraftenens Tavshed bredte sig over hele Verden og lagde sin Haand over deres Mund. Et Øjeblik stode de saaledes, medens hun forventningsfuld og urolig følte hans Blik hvile paa sig — og sit bankende Hjærte hviske til sig, at nu maatte det komme, nu kunde han ikke længere lade hende i Tvivl og Uvished.

Saa tog han ganske sagte hendes Haand; og hun saa op paa ham med et Blik, som fortalte ham, at det var, hvad hun havde ventet paa, var det naturlige og rigtige, at hun var beredt, og at hun vilde være hans, — et tillidsfuldt og hengivent, et aabent og troskyldigt Blik.

Og saa raslede det i Buskene, der hørtes smaa hurtige Fødder, og hans lille Søster stod foran dem og sagde, at Fader havde sagt, at nu maatte Jens virkelig komme ind, hvis han ikke vilde komme for sent til Toget. Med anstrængt Stemme svarede Jens: «Ja, ja, gaa du kun ind.» Men saa var der en, der raabte paa Jens, og i næste Øjeblik kom hans Søster Anna løbende og sagde ganske forpustet: «Men Jens dog, du kommer bestemt for sent til Toget.» Og bagefter hende kom hans to

halvvoxne Brødre, og hele Huset var kort sagt i Oprør for at finde den forsvundne Jens.

Saa gik han da ind, og de tvang en Kop Kaffe i ham og puttede ham en Kage i Munden, og der var en Tagen Afsked med en Mængde Mennesker, af hvilke han kun saa de halve, og de bemægtigede sig hans Bagage og fulgte ham paa Stationen og fik en Coupé, og Konduktøren fløjtede og Toget pib og satte sig i Bevægelse, medens han svingede med Hatten og nikkede til dem alle. Men hans Øjne søgte hende og kun hende; og hendes Øjne søgte hans, og hun saa glad og straalende ud; nu vidste hun jo, at hun ikke havde haabet og ventet forgjæves.

The first part of the book is devoted to a general
 introduction to the subject of the history of the
 world. The author discusses the various theories
 of the origin of life and the development of
 the human race. He also touches upon the
 progress of science and the influence of
 religion on human civilization. The second part
 of the book is a detailed account of the
 history of the world from the beginning of
 time to the present day. It covers the
 various civilizations and empires that have
 existed on the face of the earth. The author
 provides a comprehensive overview of the
 human experience and the challenges we face
 as a species.

The third part of the book is a critical
 analysis of the various theories and
 philosophies that have shaped human
 thought. The author examines the strengths
 and weaknesses of these ideas and offers
 his own perspective on the nature of
 reality and the human condition. The final
 part of the book is a reflection on the
 future of the world and the role of
 humanity in it. The author expresses his
 hopes and fears for the future and offers
 some suggestions for how we can
 improve our lives and the world around
 us.

ANDEN DEL.

ANDEN DEL.

Første Kapitel.

A youth light-hearted and content
I wander through the world;
Here, Arab-like, is pitched my tent
And straight again is furled.

En af Jens' Kammerater ved Navn Buch havde allerede i nogle Maaneder opholdt sig i Paris, og efter gammel Aftale tog Jens da Bopæl samme Sted som han, i Pension Steinmetz, Rue St. Pierre.

Han kom dertil om Aftenen, gik træt og mødig i Seng efter den anstrængende Jærnbankkjørsel, sov ind med Inger i sine Tanker og vaagnede næste Morgen med hendes Billede for sine Øjne. Og medens han bragte sit Værelse i Orden, pakkede sine Kufferter ud og installerede sine Ejendele, syslede hans Tanker stadig, saaledes som de havde gjort paa hele Rejsen, med de rige Løfter, som Afskeden med hende havde indeholdt, og hans Hjærte svulmede ved Tanken om al den Herlighed, Fremtiden lovede ham ved hendes Side.

Oprindelig havde han været kjed af, at han havde maattet rejse uden at knytte hende fastere til sig, uden et bestemt, i Ord udtalt Løfte fra hendes Side. Men alt som han tænkte nærmere over Sagen, blev han stadig mere tilfreds med

status quo. Han havde altid seet med mistroiske Øjne paa lange Forlovelser, og han var snart fuldkommen paa det rene med sig selv om, at han maatte være sin lille Søster meget taknemlig for, at intet officielt Forhold var kommet i Stand denne sidste Aften. Selv en hemmelig Forlovelse var han ikke vis paa, vilde falde i hans Smag, i alt Fald ikke en saadan med Correspondance bag hans Forældres og Majorens Ryg. Hvorfor skulde deres unge Kjærlighed i det hele taget støbes i denne konventionelle og almindelige Form? Dertil var den dog altfor fin og ætherisk, for hellig. Sikkert brændte han af Længsel efter at slutte hende i sine Arme, kysse hendes klare Pande og paany se dette tillidsfulde Blik hvile paa sig; sikkert længtes han efter at tage hendes Haand og fortælle hele Verden, at hun var hans, og at ingen anden havde noget at sige over hende; men ikke saalænge han var nødt til at slippe hende igjen for skamfuld at tilstaa, at han ikke havde noget Sted, han kunde byde hende, og ingen Udvej til at skaffe dem det daglige Brød, — nej, hvad mente han, — til at klæde hende i Fløjl og Silke og lægge Alverdens Skatte for hendes Fod. Naar han var naaet saa vidt, vilde han komme og tage hende, men ikke før. Og hvad kunde i Grunden være smukkere end den nuværende Ordning, hvor begge i Tavshed ventede paa den Tid, der skulde komme, gjensidig sikre paa hinanden og vidende om hinandens Følelser. Thi var ikke det, der var forefaldet imellem dem, lige saa godt som en Forklaring i mange Ord og lige saa bindende som det helligste Løfte?

— Under saadanne Betragtninger fuldendte han sit Udpakningsarbejde og begav sig endelig ved Frokosttid ned i Salonen, hvor han traf Størstedelen af Pensionatets Besætning samlet.

Buch præsenterede ham. Mr. Steinmetz sen., Md. Steinmetz sen., Mr. Steinmetz jun., Md. Steinmetz jun., Mr. le capitaine Drumont, nylig kommen hertil fra Algier, Md. Drumont, Mlle. Mangé, Mr. Gourowitsch, polyteknisk Student, Mr. Vecque, juridisk Student, Mr. Bryant, afskediget Oberst, tre finske Malerinder o. s. v. Ialt vare de henved 25 Mennesker til Bords.

Den gamle Steinmetz, der var Elsasser af Fødsel, hørte aabenbart oprindelig ikke til de højere Samfundslag. Hans ydre Optræden var i høj Grad jævn og fordringsløs og mindede om en velmeriteret Spidsborgers. Han færdedes vel mellem Pensionatets Fløjelsmøbler og paa dets Gulvtæpper med en vis Utvungenhed, men samtidig paa en Maade, der vidnede om, at han ikke altid havde befundet sig i saadanne Omgivelser. Han satte sig i en Lænestol, som om det slet ikke var hans egen, og tillod sig ingensomhelst nærmere Fortrolighed overfor Sophahjørner, Gyngestole og deslige. Han havde aabenbart ikke nogen bestemt Plads i Salonen, som han havde vænnet sig til og følte sig hjemme paa; men man fik strax en stærk Mistanke om, at han i en eller anden afsides Krog af Lejligheden havde en privat Hule, der var indrettet mere efter hans Smag, og hvor han kunde tillade sig at slide Stolesæderne blanke, at lægge Albuerne paa Bordet og at ryge Gardinerne ordentlig til.

Det er ikke saaledes at forstaa, at han bevægede sig med Kejtethed eller Forlegenhed; han havde maaske oprindelig gjort det, men tyve Aars Vane havde ialtfald indexerceret ham i de Bevægelser og Former og den Optræden, der hørte til herinde. Man mærkede blot gjennem alt, at han betragtede Salonen og Spisestuen ikke som noget, der vedkom ham personlig og privat, men som et Forretnings-

objekt, et Café-Local, hvor alt var indrettet paa Gjæsternes Bekvemmelighed. Han gik altid rundt med et kritisk Blik, som om han uafslædig opfyldte den Pligt at efterse, om alt var anstændigt og ordentligt, saa at Gjæsterne kunde være tjente dermed. Naar han satte sig i en Stol, vaklede han lidt fra Side til Side som for at undersøge, om den stod godt paa Benene; medens han talte, tog han Bordtæppet mellem Fingrene og saa opmærksomt paa det, først paa Retten og dernæst paa Vranken; naar han gik ud af Døren, underkastede han Gulvtæppet foran den en kritisk Undersøgelse for at se, om det ikke var for meget slidt. Han lod kort sagt mere til at føle sig som en Slags Økonom eller Forvalter for Anstalten end som Husherren, og han understøttedes til en vis Grad i denne Anskuelse af sin Kone. Hun var en dygtig Husmoder, der i Køkkenet kjørte sine Piger og sin Svigerdatter i stramme Tøjler under Udfoldelsen af megen Tungefærdighed, men som i Salonen og i Spisestuen ikke saa nogen anden Opgave for sig end at sørge for Husets Renlighed og Orden samt for, at Gjæsterne kunde være tilfredse med Maden og give Pensionatet et godt Skudsmaal. Der var dog den Forskjel, at Fruen havde en Gyngestol i et Vindue i Salonen, hvor hun sad med sit Haandarbejde, naar hendes huslige Pligter en sjælden Gang lode hende Ro. Naar hun for en stakket Stund havde rystet dem af sig, kunde hun endogsaa sidde ret hyggelig i sin Stol og se ud som en skikkelig Borgermadam, ja af og til endog ytre en ret fornuftig Mening om, hvad der faldt for i Samtalen.

Følte de gamle Steinmetz's sig saaledes ikke egentlig hjemme i de fælles Appartements, saa var dette i saa meget desto højere Grad Tilfældet med Mr. George, som Sønnen hed. Denne spinkelt byggede,

blegnæbbede og tyndbenede Modejunker bevægede sig i Værelserne med Rouéens Nonchalance og indolente Uforskammethed, sank mat ned i Stolene, stod paa den mest intime Fod med Sophahjørnerne og saa ingen Grund til ikke at anbringe sine lakerede Sko paa Stolesæderne, naar der ingen andre Damer var tilstede end hans Moder og hans Kone, — og han havde i saa Henseende et Sidestykke i Mr. Vecque, med hvem han syntes at være særdeles indgaaet.

Medens Jens, i alt Fald ved det første Bekjendtskab, ikke gouterede disse Egenskaber hos Mr. George stærkt, lod denne derimod til at være Gjenstand for megen Beundring fra sine Forældres Side, og han forekom dem øjensynlig at være Indbegrebet af al Elegance. Denne Opfattelse lod ogsaa til at deles af hans Kone, en ubetydelig, bleg Skabning af et træt Udseende, der hovedsagelig syntes at opholde sig i Kjøkkenet og aabenbart selv ansaa sig for der at være paa sin rette Plads. Hun gjorde Indtryk af at være en vel disciplineret Svigerdatter og at gjøre god Tjeneste som en Slags overordnet Stuepige, hvorimod det foreløbig ikke lykkedes Jens at faa Rede paa Mr. Georges Beskæftigelse.

Efter hvad Buch fortalte ham, da de efter Frokosten havde trukket sig tilbage til dennes Værelse, var dette heller ikke saa ganske let. Forældrene svævede vistnok i den Formening, at han assisterede Faderen ved Ledelsen og Ordningen af Pensionatets Affairer, eller snarere maaske, at han endogsaa var den egentlige ledende Aand; men efter Buchs Opfattelse indskrænkede denne Virksomhed sig til, at han besørgede Indkjøbene af Vin og Cigarer. Han var ganske rigtig Busenfreund med Mr. Vecque og tilbragte sin meste Tid sammen med denne; thi Mr. Vecque syntes ikke stærkt optagen af sine Studier

og havde i alt Fald alle sine Aftener til Disposition snart paa et, snart paa et andet Forlystelses-Etablissement sammen med Mr. George, Mr. Gourowitsch og andre unge Mennesker.

Jens udspurgte Buch yderligere om Pensionatets øvrige Beboere og fik den Besked, at en stor Del af dem kun kom til Syne ved Maaltiderne, men ellers deltog saare lidet i det fælles Liv; til dem hørte Buch selv. Hvad angik dem, som man oftere kunde træffe i Salonen, da var Mr. Gourowitsch en plump og simpel Russer, paa hvem man kun behøvede at skrabe grumme lidt, for at Tartaren skulde komme frem; Obersten var en skikkelig gammel Mand, der med en ret mærkelig Smag havde valgt at nyde Alderdommens Hvile her, og som hver Dag fik Besøg af sin Neveu, der spillede Domino med ham. De finske Malerinder vare lige saa forskruede som deres Kunstværker. Mlle. Mangé endelig var om muligt endnu ubetydeligere end Mr. George; hun syntes at tilbringe sit Liv i en stadig Forundring over, hvad hendes Bestemmelse vel i Grunden kunde være i Verden, og hvorfor hun egentlig eksisterede paa Jorden, siden hun dog ikke kunde hitte paa noget andet end at staa op om Formiddagen og gaa i Seng om Aftenen efter at have deltaget i de regelmæssige Maaltider, hæklet et Par Centimeter paa en Blonde og maaske højt regnet kastet et Blik i Avisen.

Jens fandt det herefter ikke ganske ubegrundet at spørge Buch, hvorfor i Alverden han da selv boede her, og hvorfor i al Verden han havde anbefalet ham dette Pensionat, naar det ikke bød paa mere attraaværdig Omgang.

Buch lo paa sin stiltfærdige Maade ad dette Spørgsmaal, som om det ingenlunde kom ham overraskende, men svarede, at netop fordi Forholdene

vare saadanne, var det et godt Pensionat. Man boede godt, man spiste godt, og man havde det saa rart for sig selv; ingen stillede Krav til En i Retning af Selskabelighed. «Og endelig har jeg anbefalet dig det, fordi det for dig har den store Fordel, at jeg boer her.»

«Du er ikke beskeden; men du kan have Ret alligevel. Men jeg spurgte dig jo ogsaa, hvorfor du selv boede her.»

«Ja nu kan vi jo se Tiden lidt an. Hvis vi ikke befinde os vel her, kan jo ingen forbyde os at flytte. Jeg har ganske vist af og til tænkt paa det, for Mr. George irriterer mig undertiden altfor forskrækkelig, og jeg kan vanskelig undgaa en lille Visit af Mr. Vecque engang imellem.»

«Herregud —, det synes jeg endda, du kunde komme over. Du kan jo smide ham ud eller simpelthen frabede dig hans Besøg.»

«Det kan jeg; men man vil dog helst leve i Fred med sine Medmennesker. Desuden vil jeg nok staa mig godt med hans Søster, og jeg kan dog ikke godt være fine Venner med Søsteren og smide Broderen paa Porten, — endskjøndt Gud skal vide, at de elsker ikke hinanden saa højt.»

«Hans Søster, — har han en Søster?»

«Naa, det er sandt, hende har du ikke seet; hun er bortrejst for en kort Tid, men kommer nok snart igjen. Jo, han har en ganske bedaarende dejlig Søster, og en Pokkers kvik Tøs er hun. Der kan du faa den interessante Omgang, du higer efter. Du kan tænke dig, at hun endogsaa er i Stand til at forsone mig med Søndags-Dansen.»

«Nej fy dog, danses her hver Søndag! Saa vil jeg strax flytte.»

«Aa, du behøver ikke at tage dig saa meget af det. Vi har en gammel Frøken, der føler sig

frygtelig smigret ved at spille for os, — og saa danser man, hvis man har Lyst; har man ikke Lyst, trækker man sig simpelthen tilbage til sin Hule. Jeg har aldrig Lyst, undtagen naar Mlle. Angelique er der, og jeg fordufter i Reglen, naar jeg har danset et Par Gange med hende.»

«Angelique, — er det Mlle. Vecque?»

«Ja, du kan tænke dig, saa hedder hun oven i Kjøbet Angelique. Jeg troer rigtignok kun, at det passer paa det udvortes, men der slaaer det fuldkommen til.»

«Hun maa være noget ganske usædvanligt,» bemærkede Jens,» naar hun har kunnet tænde et saa koldsindigt Hjærte i Flammer.»

«Det er hun paa Ære ogsaa. Skade kun, at hun aldeles ikke ytrer Lyst til at indlade sig med mig; det krænker mig, for hun er vist ellers ingenlunde utilgængelig. Men dejlig er hun, og efter nu i et halvt Aar forgjæves at have ventet paa en Tilhører, der kunde goutere mit Vid, kan jeg ikke nægte mig selv den Fornøjelse at meddele dig, at jeg er ganske væk i Mlle. Vecque.

«Ah, — saa vittig troer jeg næsten ogsaa, at jeg kunde være.»

«Du skal se, det varer heller ikke længe, før du bliver det.»

* * *

Dagen efter gik Jens paa Laboratoriet for at fremstille sig for sine Docenter, faa sin Plads anvist og gjøre Bekjendtskab med sine ny Kammerater. Der begyndte han saa sit ny Arbejde og traadte ind i en ny Kreds af Mennesker. Hans Arbejde optog ham, og hans Kammerater interesserede ham; hver Dag gik med Liv og Lyst, med ny Interesser

og ny Debatter, og det varede ikke længe, før det Hjørne af Salen, hvor han havde sin Plads, blev døbt det muntre Hjørne.

* * *

Da Jens og Buch en følgende Søndag ved Spisetid kom ned i Salonen, sagde Buch til ham paa dansk: «Naa, der er hun! Pas nu paa, at du ikke faaer ondt i Øjnene af at se paa hende.» Med disse Ord stiledede han lige løs paa en elegant, sorthaaret og sortøjet Dame, der som det Centrum, hvorom alt grupperede sig, sad i en Sopha, ivrig courtiseret af Mr. George og et Par af Pensionatets yngre mandlige Medlemmer, — hilste paa hende, ønskede hende velkommen hjem og bad om Tilladelse til at præsentere en nyankommen Ven for hende.

Medens Mlle. Mangé og Md. George i deres Forladthed i en Krog af Stuen vexlede en spydig Bemærkning derom, gjorde Jens sit allerdybeste Buk for Mlle. Vecque og lagde aldeles ikke Skjul paa, hvor smuk han fandt hende. Smuk var hun ogsaa. Til sit mørke, krusede Haar og sine næsten altfor sorte Øjne, Øjne af den Slags, der synes bundløse og hemmelighedsfulde og forvirrende, føjede hun den blændende, gjennemskinnende Teint, der lader enhver blaa Aare tegne sig igjennem og enhver nok saa svag Rødme komme til sin Ret, — og til sin yppige, fast sluttede og harmoniske Figur knyttede hun den Skjønhedens Selvsikkerhed og selvbevidste Overlegenhed, der spreder som en Sejersglans og triumferende Tryghed over enhver Bevægelse, ethvert Smil og ethvert Ansigtsudtryk. Ingen kunde være i Tvivl om, at hun selv vidste, hvor smuk hun var. Men dette, der vilde have misklædt mangan anden Skjønhed, det klædte hende, fordi hendes Skjønhed var

saa hævet over enhver Anfægtelse og enhver Kritik, saa indlysende, at det maatte synes ganske urimeligt og umuligt, at hun ikke selv skulde kjende den. Quod licet Jovi, non licet bovi.

Jens fik kun vexlet nogle banale Bemærkninger med hende, før de gik til Bords. Men tilfældigvis var hendes Plads ved Bordet lige overfor Jens, og da hendes Broder, der sad ved Siden af hende, ikke lod til at være saa optaget af hende eller anse hende for et saadant Naturens Vidunder som alle andre, benyttede Jens sig heraf til at bemægtige sig Conversationen, til stor Ærgrelse for Mr. George, der fra sin Plads for Bordenden forsøgte paa det samme, men med mindre Held. Som naturligt er, glædede Jens sig over hans Uheld og følte sig smigret over selv at blive accepteret som hendes Ridder. Havde han vidst, at han faa Øjeblikke i Forvejen var bleven skildret for hende som en storsnudet og overlegen Nordmand, der negligerede hele Pensionatet og ikke nedlod sig til at interessere sig for nogen af hele Selskabet, saa vilde han maaske have anet, at hun benyttede Lejligheden til at fejre en Triumf ved at dokumentere, at hvis ingen anden kunde afvinde ham nogen Interesse eller fængsle ham, saa kunde hun, — og mulig vilde han da have følt sig mindre smigret.

Det kunde han nu imidlertid ikke vide, og følgelig gik Samtalen livlig. Han havde hørt af sin Ven, at hun dyrkede Malerkunsten; han spurgte, hvilken Skole hun besøgte, og hvilken Gren af Kunsten hun særlig lagde sig efter, og han erklærede uden at rødme, at han nærede en levende Interesse for Maleriet og vilde prise sig lykkelig ved at faa Lov til at se hendes Billeder, — uagtet der lige ved Siden af ham sad to finske Malerinder, hvis Frembringelser han aldrig havde ytret Ønske om at se,

og som aldrig havde opdaget Spor af Interesse for Kunst hos ham.

Efter Bordet lykønskede Buch ham, synlig misundelig, til den Udmærkelse, der var bleven ham til Del. Jens havde næppe Tid til at høre paa ham for at bringe Mlle. Vecque en Cigaret, hvormed det syntes at haste stærkt; men Buch holdt ham fast i Frakkekraven og spurgte ham, hvad de skulde tilbringe Aftenen med.

«Det veed jeg virkelig ikke. Vi kunde jo for en Gangs Skyld blive her og se, hvad der bydes paa i Aften.»

«Ah, du agter at forfølge din Erobring. Hidtil er du altid bleven dybt krænknet, naar jeg har foreslaaet dig sligt. Men vogt dig, vogt dig Ungersvend for den falske Havfrues Tale.»

«Aa Snak! Du skulde ikke spille Dydsdragon; du har jo selv sagt, at du aldrig plejer at blive her Søndag Aften, undtagen naar hun er her. Lad os saa da følge dit Princip og for en Gangs Skyld se, hvordan det seer ud. Du kan jo desuden komme og hjælpe mig med at conversere hende; jeg har jo ikke Eneret paa hende.»

* * *

Efter mindre end otte Dages Forløb vare Jens og Angelique intime Bekjendte. Det traf sig et Par Gange, at naar han om Morgen gik ned ad Trappen for at gaa til Laboratoriet, indhentede han i Gadedøren hende, der skulde til Atelieret. Da deres Vej næsten faldt sammen, fulgtes de meget naturlig ad, og de lod til gjensidig at sætte Pris paa Følgeskabet. Jens vænnede sig snart til at vente i sit Værelse, indtil han hørte hende komme ud af sin Dør, og det varede ikke længe, før denne

Spadseretur med hende begyndte at rangere mellem hans daglige Fornødenheder.

Hjemme i Pensionatet udviklede der sig et Slags Frimureri mellem de to, og sammen med Buch dannede de et fast Triumvirat, som efterhaanden proklameredes mere og mere aabenlyst. De flyttede sammen ved Middagsbordet, de røg deres Cigaret til Kaffen sammen i et særligt Hjørne eller paa Jens' Værelse, de underholdt sig med hinanden uden at tage synderlig Notits af det øvrige Selskab, og det var almindelig anerkjendt og fastslaaet, at de hørte sammen.

Deres Union var just ikke velseet. Alle saa ganske rigtig dens Aarsag deri, at de hver for sig ingen andre fandt, som de gad have at gjøre med, og som kunde afvinde dem nogen Interesse, og talrige vare de Skoser, som vexledes bag deres Ryg derom. Men paa den anden Side var den et fastslaaet Faktum, som ingen tænkte sig Muligheden af at faa forandret, heller ikke hendes Broder. Med prisværdig Cynisme lagde han ikke Skjul paa Kjøligheden af deres Forhold; han dyrkede sin Kreds og lod hende have sin. Det øvrige Selskab misundte de allierede, — Damerne hende og Herrerne ham; det skumlede over dem, men det fandt sig i dem; og de vare paa deres Side fuldstændig enige om at bryde sig fejl om de andre og, om det skulde være, more sig lidt med at irritere dem.

Hvad var det da, der bragte Jens til at gjøre saa meget af Angelique? Først og fremmest var det den Omstændighed, at hun var det eneste, Pensionatet havde at byde ham. Men selv under andre Forhold vilde hun sikkert have haft stor Tiltrækning for ham. Hun havde for det første sin blændende Apparition, og Jens var ikke uden Øje for sligt. Og dernæst var hun en livlig og interesseret Aand,

der var i Stand til at tale med om mange Ting, ofte paa en træffende og aandrig, altid paa en livlig og underholdende Maade. Ganske vist var hun ikke i alle Henseender efter hans Smag. Han var ikke længe om at indse, at hun nærede temmelig vidtgaaende og fremskredne Anskuelse paa adskillige Omraader, og det paa Omraader, hvor det ellers ikke klæder en Kvinde. Hun kunde sige Ting, der stødte ham og nedsatte hende i hans Omdømme, og han var snart fuldstændig paa det rene med sig selv om, at hun ikke vilde være skattet højt i hans hjemlige Kreds, og at han selv langt fra vilde ønske sig nogen af sine kjære støbt i hendes Billede. Men hendes Anskuelse og Udtalelse smagte dog aldrig af Gaden, bare aldrig Præg af Plebejerens Sæmpelhed. Det var Salon-Radikalisme, der som bekjendt har sin egen pikante Tiltrækning, og det var jo altid af Interesse at lære ogsaa saadanne Fænomener at kjende. Meget, som ellers vilde være usmageligt, glider jo ned, naar det kommer fra smukke Læber, og det gik da saaledes med Jens, at han snart blev kjed af at forarges og lærte at forsones sig med disse Træk hos hende, ja endog at finde dem ganske underholdende. Vi kjende jo alle af Erfaring, hvorledes man første Gang forarges, anden Gang trækker paa Skuldrene og tredje Gang paa Smilebaandet.

Og Buch!? Ja han indtog en Slags Mellemsstilling. Fra gammel Tid bestod der et halv tjendeligt Forhold mellem ham og Angelique. Han kunde ikke undgaa ligesom Jens at beundre baade hendes Skjønhed og hendes esprit. Men medens disse Fortrin i Jens' Øjne fuldstændig og næsten mere end fuldstændig opvejede hendes mindre tiltrækkende Sider, gjorde de det ikke i den sindige Buchs, — og heraf havde hun en sikker Følelse. Der var i

hans Væsen overfor hende en vis Ironi, som stødte hende, en Overlegenhed, som hun var magtesløs imod, fordi hun følte den uden at vide, hvorpaa den beroede, en næsten umærkelig Mangel paa Respekt, som hun dunkelt følte, gjaldt hendes inderste Person. Hun havde en Fornemmelse af, at han nok vilde give sig af med hende, nyde hendes Skjønhed og deltage i den overgivne og løsslupne Conversation, men paa ingen Maade anerkjende hende som ligestillet eller skænke hende nogen Sympathi. Til Gjengjæld følte hun sig frastødt af ham og saa ned paa ham paa Grund af hans altfor store Lige-fremhed og jævne Fordringsløshed. Han var ikke som hun og andre i hendes Verden stadig sysselsat med at stille sig selv frem, at jage efter Smaatriumfer og at pynte sig selv i andres Øjne; han hyldede aabenbart det Princip at give sig, som han var, og saa tage sig det let, om Folk fandt det godt nok, og denne Simpelhed strakte sig endogsaa til hans Klædedragt, der næsten demonstrativt syntes at røbe, at den kun var et Middel til at beskytte ham mod Kulden, — et Synspunkt, der for hendes Klædedragt sikkert var af meget underordnet Betydning.

Jens' Ankomst hidførte imidlertid en i det mindste tilsyneladende Forbedring af Forholdet imellem dem. Hun accepterede Buch, fordi hun forstod, at hun ikke vilde kunne skille Jens fra ham; han indsaa, at hvis han vilde beholde Jens, maatte han tage hende med i Kjøbet, og desuden dreves han næsten med Nødvendighed over i deres Lejr, fordi han stod i ganske den samme Opposition til det øvrige Selskab som de. Men hans Stilling i Triumviratet tilfredsstillende ham ganske naturlig ikke. Han følte sig lidt tilovers, og han nærrede paa Bunden af sit Hjærte lidt Skinsyge mod begge de to andre, — mod Jens, fordi han saa aabenlyst blev foretrukken

og udmærket af Angelique, mod hende, fordi hun ligesom tog Jens lidt fra ham.

Kun for en af de tre var Situationen ublandet behagelig, og det var Jens. Han var som den skønne med to Bejlere; om ham kæmpedes der fra begge Sider, og ham stræbte begge at drage til sig. Saaledes nød han et yderst behageligt Liv, delt mellem Laboratoriet, Arbejdet, Kammeraterne paa den ene Side og disse hjemlige Partiforhold i Pensionatet paa den anden. Naar saa hertil kommer, at Tanken om den sidste Dag i Hjemmet og dens rige Forjættelser stod som Baggrund for det hele, — omend undertiden noget fjærn og taaget og noget stillet i Skygge af Øjeblikkets Begivenheder og Interesser, — saa vil man se, at han havde al god Grund til at være tilfreds med Tilværelsen.

Andet Kapitel.

Om Livet og dets Spørgmaal
Du har din Mening færdig;
Din Holdning er saa sikker
Din Anstand er saa værdig.

Triumvirater have Ord for ikke at være af Varighed, og saaledes gik det da ogsaa dette. Den uskyldige Aarsag hertil var Jens' Sidekammerat fra Laboratoriet Loirel.

Det hændte engang, at han, som ellers var Punktligheden selv, udeblev i flere Dage. Jens savnede ham som Sidemand og gik en Dag paa Hjemvejen fra Laboratoriet om ad hans Bopæl for at opsøge ham, men fik her den Besked, at han var flyttet uden at meddele hvorhen.

Næste Dag udtalte Jens paa Laboratoriet sin Forundring og Uro herover, men blev hurtig beroliget. «Har De ikke hørt det endnu?» — «Han er vel anbragt.» — «Der er ingen Grund til at beklage ham,» lød det i Chor, indtil det endelig slap ud af Forsamlingen, at en Fætter til Loirel samme Morgen havde oplyst Grunden. Han var sysselsat med at sætte Bo og ordne en ny og dobbelt Hus-holdning, idet han var flyttet sammen med en for sin Skjønhed og sin Elskværdighed almindelig

beundret Russerinde, til hvem han efter Sigende længe forgjæves havde gjort Haneben.

I en Forsamling som denne var sligt en ganske naturlig Sag, og alle vidste, at Jens var noget nær den eneste, der havde noget væsentligt at indvende derimod. Thi med sin sædvanlige Aabenhjærtighed havde han ikke lagt Skjul paa sine Standpunkter, men mere end en Gang udviklet sine forunderlige Principer for dem, — Principer, som de fandt bornerte og aldeles uforenelige med hans Fag, hans sociale Stilling og hans ellers saa livlige Naturel, men som han forsvarede med saa megen Verve og saa stor Slagfærdighed, at de hverken kunde sætte ham til Vægs eller gjøre ham latterlig. Det manglede ved denne Lejlighed selvfølgelig ikke paa Hentydninger til hans fanatiske Rigorisme. «Jeg veed nok, hvorfor Loirel ikke kommer», raabte en, «han tør ikke træde sin strænge Dommer under Øjne; jeg er vis paa, at han ikke indfinder sig, saalænge De er her.» — «Vi maa oprigtig beklage», erklærede en anden, «at Deres moralske Foredrag ikke ere faldne i bedre Jordbund. Men De maa ikke tabe Modet; De maa for Guds Skyld ikke opgive Deres Mission.» — «Det er virkelig bedrøveligt, at to saa gode Venner nu maa skilles. Men det gaaer aldrig an, at han har sin Plads ved Siden af Dem for Fremtiden, det er altfor farligt», lød det fra en tredje, og Jens havde kort sagt nok at gjøre med at værgе sig. Han afskar imidlertid Diskussionen ved at erklære, at han gjerne drøftede Principspørgsmaalene med dem, men at de maatte indrømme ham Ret til at holde Personerne udenfor, at han aldrig havde tænkt paa at tiltage sig Dommermyndighed over deres private Liv, og at han ikke paa nogen Maade vilde slaa Haanden af den stakels Loirel. «Jeg forbeholder mig Ret til at fast-

holde mine Anskuelse ogsaa overfor ham; men jeg indrømmer ogsaa ham sin fulde Ret til at bryde sig Pokker derom, — saa hvis det er af Frygt for mig, han ikke indfinder sig, vil jeg bede Dem sige ham, at han trøstelig kan komme. Der skal intet ondt vederfares ham»

«Tak, tusind Tak! Hvor De er ædel!»

«. . . . ikke saa meget som et ondt Ønske, — med mindre De regner det for et ondt Ønske, at Mairen snarest mulig maa komme til at give Parret sin Velsignelse.» — «Ja fy for Pokker!» raabte de andre i Munden paa hinanden. Saa blev der pludselig Stilhed og Professoren viste sig for Enden af Salen.

Nogle Dage senere kom Loirel saa igjen og blev hilset med Jubel. Han modtog rolig Lykønskninger fra dem, der stode ham saa nær, at de havde Ret dertil, hørte med megen Sindsro paa alle de Stikpiller og Hentydninger, der regnede ned over ham fra de andre, vexlede et Par intetsigende Bemærkninger med Jens og begyndte sit Arbejde, som om intet var forefaldet. Men da Laboratorietiden var forbi, sluttede han sig til Jens og fulgtes med ham ned ad Gaden. Han sagde her til ham, at han nok kunde forstaa, at Jens gjennem de andre havde hørt, hvilket Skridt han havde foretaget; han haabede, at det ikke vilde have nogen Forandring til Følge i deres kammeratlige Forhold, og bad ham ved Lejlighed besøge ham i hans nye Bopæl, hvis han havde Lyst dertil.

— Ved Middagen fortalte Jens Buch det og spurgte ham, om han skulde efterkomme Indbydelsen. Uagtet de talte Dansk, blev Angelique opmærksom paa Loirels Navn og spurgte efter Bordet, hvad det var for en Loirel, de havde talt om; hun kjendte nemlig ogsaa en saadan. Jens gjentog da Historien

for hende, medens de tre i Fællesskab drak Kaffen i hans Værelse. Hun erklærede at vide det hele i Forvejen, og forbavset spurgte Jens, hvorfra hun da kjendte ham.

«Det er heller ikke saa meget ham, jeg kjender, som hende. Vi have gaaet paa Tegneskole sammen, og hun har før været en af mine nøje Bekjendte; ham har jeg kun seet nogle Gange hos hende.»

«De kjender hende! Men det er jo morsomt! Hvordan er hun?»

«Smuk, livlig, et hurtigt Hoved og samtidig en god lille Pige. Hun har prøvet alt, studeret Medicin, gaaet paa Tegneskole, uddannet sig i Musik, været Sygeplejerske og meget mere; hun er noget excentrisk og, som De seer, ikke bange for at føre sine Theorier ud i Livet, — men jeg kan godt lide hende. Jeg har længe ikke seet hende og kunde næsten have Lyst til at besøge hende i hendes nye Hjem.»

«Det var naturligvis morsomt at se sligt engang. Jeg har ogsaa nok Lyst dertil, og Loirel har bedt mig derom, men . . .»

«Men?»

«Men jeg kjender jo ikke hende og veed ikke, hvad hun vil synes om Besøget.»

«Og jeg kjender ikke ham og veed ikke, hvad han vil synes om mit Besøg. Men hvad mener De da, om vi fulgtes ad? De svarer for ham og jeg for hende.»

Buch satte her en yderst betænkelig Mine op og rynkede Panden paa en saare kunstfærdig Maade. Jens lagde imidlertid ikke Mærke dertil, men svarede ivrig:

«Det var en udmærket Ordning! Men er De nu ogsaa vis paa, at hun vil være glad ved at se Dem? Troer De slet ikke, at hendes ejendommelige

Stilling vil trykke hende, og at hun vil frygte for Deres Omdømme?»

«Aa, hun kjender mig og vil anse mig for tilstrækkelig frisindet til ikke at opholde mig over sligt. Og hvorfor skulde jeg gjøre det?» tilføjede hun og satte sig udfordrende til Rette i Stolen, da hun paa Jens' Ansigt saa, at han næppe gouterede dette Frisind.

«Nej, saa Gu'!» indskød Buch paa Dansk.

«De finder aldeles intet at indvende derimod?» spurgte Jens.

«Aldeles intet? Ja hvad er der paa Jorden, hvorimod der aldeles intet kan indvendes?»

«Ganske vist», bemærkede Buch tørt, denne Gang paa Fransk; «men det er ikke det samme som at man intet bør indvende derimod.»

«Hun har allerede i længere Tid været hans Elskerinde», vedblev Angelique uden at tage Notis deraf; «hvad er da naturligere, end at de tage Skridtet fuldt ud og flytte sammen?»

Jens fandt Samtalens Vending noget betænkelig og skjævede til den uforstyrrelige Buch, der i olympisk Ro hørte til. Han læste imidlertid intet i dennes Ansigt, og replicerede:

«De har Ret, intet er naturligere; men det naturlige er ikke altid det rigtige. Og intet vilde heller være naturligere, end om de havde anvendt en halv Time til at gaa op til Mairen og lade sig vie.»

«Deri har De ikke Ret, det er ikke nær saa naturligt. At gaa til Mairen er strax meget mere compliceret; det er tværtimod et kunstigt Skridt, et Resultat af Overvejelser, som i Grunden slet ikke vedkomme Hovedsagen.»

«Det er en Sophisme», bemærkede Buch, «men af en saadan at være er den meget god.»

«Lad gaa», svarede Jens. «Jeg seer, at De er

anlagt for Dialektiken. Men anseer De da ikke de to Parter for at være saa udviklede og i Besiddelse af saa megen Omtanke, som dertil kræves?»

«Ganske vist. Men det kommer jo maaske ogsaa. Hvis De synes godt om hinanden. . . .»

«Mon der skulde være grundet Aarsag til at tvivle derom?» indskød Buch.

«. . . og hvis de finde, at de passe sammen og virkelig have Mod til at binde sig til hinanden paa Livstid, gaa de vel ogsaa en Dag op til denne Maire, som De i saa høj Grad savner, og lade ham vie sig. Men hvad saa? Er der derved indtraadt nogen Væsensforandring af deres Forhold? Ere de ikke den næste Dag ganske de samme Mennesker som den foregaaende?»

«Sikkert! Men derfor tilfredsstiller denne Løsning mig heller ikke; de ere derved ikke frikjendte i mine Øjne», svarede Jens.

«De er sandelig en Rigorist!»

«Det er netop en Væsensforandring af deres Forhold, jeg kræver. Forbrydelsen er engang begaaet, og kan følgelig ikke gøres ugjort, thi det kan intet. Der kan raades Bod paa den, og dens Følger kunne forebygges; men den ophører ikke dermed at have existeret, og»

«Finder De det ikke selv latterligt at kalde den blotte Undladelse af en borgerlig Ceremoni for en Forbrydelse?» spurgte Angelique i en skarp Tone. Begge talte sig varme som saa ofte før.

«Paa ingen Maade! Men forstaa mig vel, jeg bruger ikke Ordet Forbrydelse i almindelig borgerlig Betydning. Det er ikke Undladelsen af den ydre Ceremoni, der for mig spiller Hovedrollen, — det er den Tankegang, den Aandsretning, der røber sig herigjennem.»

«Og hvad er saa det for en frygtelig Aands-

retning, De læser derudaf? Jeg er nysgjerrig, maa jeg tilstaa.»

«Nuvel, — saa skal jeg ogsaa sige Dem min Mening rent ud. Det er den fejlagtige Betragtning af, den fundamentale Forsyndelse imod Kjønnsforbindelsens Ide, som de lægge for Dagen. Paa dette Punkt bør man være Rigorist, thi kun de hele Standpunkter ere holdbare. Enhver anden Form for Forbindelsen mellem Mand og Kvinde er forkastelig end det livsvarige Monogami, grundet paa den fulde sjælelige Overensstemmelse. Enhver anden Form derfor strider mod dens Ide og dens Hensigt og er skadelig baade for Individet og for Samfundet.»

«Hvilke smukke Theses», bemærkede Buch.

«Men hvis dette nu bliver et livsvarigt Monogami, grundet paa fuld aandelig Overensstemmelse?»

«Ja hvis! De brugte før selv det Udtryk: Hvis De finde, at de passe sammen og virkelig have Mod til at binde sig til hinanden paa Livstid. Der er altsaa dog en vis Mulighed for, at det ikke bliver et livsvarigt Monogami. Men førend de have den absolute Vished herom, før have de ikke Lov til at iværksætte deres Forening. Saaledes at gjøre det paa Prøve er i mine Øjne netop en Forbrydelse»

«Aah!»

«. . . . ja en Forbrydelse, — ikke imod de borgerlige Love, men mod det, som er langt højere og burde være langt mere ukrænkeligt, mod deres eget ethiske Selv. Jeg indrømmer kun Berettigelsen af en saadan Forbindelse, naar der til Grund for den ligger en fuldstændig Sjælenes Overensstemmelse, den urokkelige Overbevisning om, at de to behøve hinanden, ere nødvendige for hinanden»

«Troer De ikke, at vort Par har en urokkelig Overbevisning herom?»

«Maaske om, at de attraa hinanden. Men jeg

taler om en langt højere Nødvendighed, om at de behøve hinanden for deres gjensidige Udviklings Skyld, for at udfylde, supplere hinanden»

«Skal det være en Nødvendighed for alle Mennesker?» blev han afbrudt af Buch, der havde Lyst til at lede Samtalen ind i et andet Spor. «Kan jeg ikke faa Lov til at udvikle mig alene?»

«Særdeles gjerne. Men hverken Mand eller Kvinde naaer den fulde, den højeste menneskelige Udvikling alene. Det maa man være to om, og hver har da noget at give den anden.»

«Det kan være en meget tiltalende Theori for nyforlovede», svarede Buch, «men for andre troer jeg næppe, den slaaer til.»

«Den gjælder naturligvis ikke Tørvetrillere; hos dem er der i det hele taget ikke Tale om Udvikling.»

Buch trak Øjenbrynene højt i Vejret og saa betænkelig ud.

«Ja undskyld, — men du burde støtte mig i Stedet for at falde mig i Flanken; du er dog enig med mig i Hovedsagen. Se nu kom vi helt bort fra Hovedspørgsmaalet. Jeg forlanger med andre Ord», fortsatte han, henvendt til Angelique, «at deres Hengivenhed skal være uafhængig af det rent erotiske Element, at der til Grund for den skal ligge noget større og vigtigere, der ikke som det er udsat for Omskiftelse og Ophør.»

«Og hvilken menneskelig Følelse er ikke det?»

«Der hører ganske rigtig Mod til at forpligte sig til livsvarig Erotik, hvis den skal staa paa egne Ben. Men der hører ikke Mod til at binde sig til livsvarig Kjærlighed, som er noget andet og højere. Det er snarere selvmodsigende at tale om ikke livsvarig Kjærlighed, thi det er den efter min Nomenclatur ifølge sit Væsen.»

«Jeg er bange for, at den saa er et saare sjældent Væsen.»

«Det troer jeg slet ikke.»

«Men lad gaa», vedblev Angelique. «Det er maaske i og for sig meget correcte Fordringer, men det er altfor store Fordringer»

«Det er ikke ganske logisk», lød det fra Buch. «Hvis de ere correcte, ere de ikke for store.»

«Har De da slet ikke Øje for den Ulampe», vedblev hun uden at ænse ham, «at der for den enkelte bliver meget faa, som opfyldte dem, at Valget for det enkelte Menneske bliver i en betænkelig Grad indskrænket?»

«Der er oven i Kjøbet kun en, der opfylder alle Fordringer», svarede Jens. Valget er ikke et frit Valg mellem flere, men det er kun rigtigt, naar den ene bestemte vælges; derfor tale vi paa vort Sprog ogsaa om at vælge den rette.»

«De troer virkelig selv paa, at kun ét Valg kan være det rette?»

«Det er jeg nødt til, eftersom det er en nødvendig Forudsætning for Fordringen om Monogamiet. Hvis der var flere, der opfyldte alle Fordringer, flere ligeberettigede f. Ex. til den samme Mand, saa tabte jo Kravet om Monogamiet sin Berettigelse.»

«Og hvis man nu ikke finder denne ene?»

«Det gjør man, det gjør enhver. Man seer jo de forunderligste Exempler derpaa. Har det aldrig forbavset Dem at se, hvorledes Mennesker, om hvem vi ikke kunne tænke os, at de kunde udøve Tiltrækning paa noget levende Væsen, alligevel have en, som hænger ved dem, seer det Gode i dem, som ingen anden kan se, og er blind for alle deres Mangler? Kjender De ikke det lille Vers:

No one is so accursed by fate,
No one so utterly desolate,

But some heart though unknown
Responds unto his own.

Kjærlighed er en Vilje, falder paa Løg som paa Lilje, sige vi paa dansk.»

«Det lyder jo meget smukt, og var det sandt, var Verden adskillig lykkeligere, end den er. Men har det ikke slaaet Dem selv, at Deres Theori har den store Fejl, at efter den blive alle lykkelige. Den har ingen Plads til al den megen ulykkelige Kjærlighed, der er i Verden. Hvis der virkelig kun var en til hver, og hvis denne ene altid fandtes, saa var den jo udelukket.»

«Ja, hvis Menneskene altid vare, som de burde være, og altid traf det rette Valg. Det ere de imidlertid ikke, og derfor eksisterer der ulykkelig Kjærlighed. Min Theori lægger blot Skylden paa Menneskene selv. Enten har man selv forspildt Lykken, eller ogsaa har den omtalte eneste bedraget En for den.»

«Altsaa, hvis hun f. Ex. gaaer hen og tager en anden?»

«Ja saa maa han leve i Cølibat, eller ogsaa finde sig i, at den, han faaer til Surrogat, ikke bringer ham Lykken.»

«Du troer med andre Ord paa Prædestination, din Kætter», bemærkede Buch.

«Aa, det veed jeg ikke. Men det veed jeg, at kun ét saadant Forhold er bestemt for hvert Menneske; brister det, kan intet andet erstatte det, og ethvert andet vil være ulykkeligt, — og mere end det, skadeligt.»

«Du fordømmer altsaa det andet Ægteskab?» spurgte Buch.

«Der et det, jeg har imod Giftermaal paa Prøve», vedblev Jens uden at tage Notits af hans Afbrydelse. «Brister det, gaaer man havareret ud deraf; det

pletter. Man forspilder Muligheden for senere at finde det rette Forhold, thi det gamle vil altid staa imellem.»

«Det pletter! Hvor De er bornert!» raabte Angelique. — «Ganske rigtig, og det gaaer ikke af i Vadsk», supplerede Buch.

«Man gaaer ikke uskadt ud af sligt. Det efterlader Splittelse, Oprivning i Ens Sjæl. Troer De det muligt, at de to kunne skilles igjen uden en levende Følelse af Ulykke, af Misgreb, af at have gjort hinanden Skade, — og endnu værre, af at have forsyndet sig mod sig selv, forgrebet sig paa det hellige og ukrænelige? Svar mig blot paa ét Spørgsmaal. Troer De ikke, at de to, den Dag de skilles, begge ville ønske, at de aldrig havde knyttet dette Forhold?»

«Maaske»

«Nuvel, — dermed er det dømt!»

«Men hvis det nu varer Livet ud?»

«Men jeg vil ikke have, at de maa knytte det under den Forudsætning, at det mulig ikke varer Livet ud. Det viser, at der ligger altfor lidt under det. Det er at spille Hazard med det allerhelligste, det er at skride til den største og mest betydningsfulde Handling i Menneskelivet med et Letsind og en Mangel paa Respect, som oprører mig. Naar der ikke ligger andet til Grund for det end Ønsket om at besidde hinanden, om at tilfredsstille sin Attraa, for saa mulig at skilles, — saa er det i mine Øjne usædeligt, saa mangler det Berettigelse.»

Angelique sad et Øjeblik tankefuld. Buch flyttede sig et Par Gange frem og tilbage paa Stolen, som om han vilde sige noget; men hun kom ham i Forkjøbet og sagde:

«Jeg indrømmer Dem naturligvis, at det, De hævder, er Idealet. Men hvorfor skal dette være

det eneste Omraade i Livet, hvor Idealet gennemføres af alle Mennesker, og hvorfor kræver De dets Gjennemførelse med langt større Energi her end paa andre Omraader, — med Fanatisme kunde jeg sige?»

«Det er naturligvis utænkeligt, at alle skulde gennemføre Idealet. Men der er nok Grund til at hævde det med særlig Energi paa dette Omraade, fordi det griber dybere i Menneskelivet end noget andet. Desuden kunne vi jo med samme Ret spørge vore Modstandere, hvorfor der paa dette Omraade i ganske særlig Grad skal slaaes af paa Idealet og sees gennem Fingre, — hvorfor der»

Her blev han afbrudt af Buch, der aabenbart længe havde sparet sammen til en Salve og nu brød løs.

«Men fremfor alt maa jeg gjøre Dem opmærksom paa, at der er Forskjel paa at fejle, at forse sig mod Idealet, og saa at tilkjende sin Fejl Berrettigelse, at gjøre den til Idealet, at stille den op som Normen. De to Ting forholde sig til hinanden som et af Sult begaaet Tyveri til Anarkisternes Dynamitpatroner. Det ene er et Fejltrin, det andet er Oprør. I det Øjeblik de ville gaa ind paa at være almindelige Syndere, der ikke kunne styre deres Lyster, saa er der naturligvis Tilgivelse for dem som for alle andre»

«Jeg antager, at de i høj Grad ville frabede sig Deres Tilgivelse.»

«Men naar de ville hævde Correctheden af deres Optræden, ja maaske endog have den anseet for særlig priselig og frisindet, — saa stille de sig i Opposition til hele Samfundet og, hvad værre er, til det omtalte Ideal. Saa blive de Oprørere, saa føre de Krig og maa tage Krigens Consequenser.»

«Hvor De tager paa Vej! Og hvilke ere da

disse Consequenser? Hvilken Fortræd agter De at gjøre dem?»

«Jeg agter personlig ikke at tage nogen Del i Krigen»

«Men Samfundet vil excludere dem og lyse dem i Ban, vil De sige, og»

«Og det er ganske berettiget.»

«Jeg indseer ikke, hvilken Fortræd de have gjort Samfundet.»

«Men det skal jeg sige Dem.»

«Mange Tak! Men naar hun nu sætter sig ud derover og rolig tager Følgerne? Hun er rig og uafhængig.»

«Det vil dog have Consequenser, Consequenser for deres egen Personlighed og Sjæleliv i Form af ethisk Depravation og Sløvelse, af»

Jens, der saa, at de gjensidig irriterede hinanden mere og mere, afbrød ham her og fortsatte i en fredeligere Tone:

«Selv om der ingen egentlig Sorg og Ulykke følger med Ophævelsen af det første Forhold, saa vil der dog altid klæbe en Følelse af Lede og Forkerthed derved»

«Af Besmittelse», supplerede Buch.

«Og troer De ikke», svarede Angelique, «at denne Følelse i endnu højere Grad vilde være tilstede, hvis Forholdet fortsattes uden nogen gjensidig Overensstemmelse?»

«Uden Tvivl», svarede Jens.

«Og maa jeg spørge Dem, om alt det, De her siger saa smukt om ethisk Depravation og Besmittelse ikke fuldt saa godt gjælder de allerfleste Ægteskaber? Hvor mange af dem, troer De, tilfredsstille blot de simpleste ethiske og æsthetiske Fordringer?»

«Flere end De troer, i alt Fald», indskød Buch.

«Mange gjøre det ganske vist ikke», svarede

Jens. «Men saa er det simpelthen fordi de ikke ere indgaaede efter de rette Principer, ikke svare til Ægteskabets Ide.»

«Og troer De ikke, at mange illegitime Forbindelser kunne komme denne Ide nærmere end mange af de daarlige Ægteskaber?»

«Det kunde vel tænkes, — i alt Fald til en Tid.»

«Og saa have de dog den Fordel, at naar denne Tid er gaaet, og de for Alvor komme i Conflict med Idealet, saa opløses de, medens Ægteskabet vedbliver at bestaa.»

«Der kunde vel komme Forhold, hvor det var en Fordel. Men lad os blot fastholde, — thi det troer jeg næsten, De indrømmede mig —, at de illegitime Forbindelser fra første Færd af grundes i Opposition til det ethiske Ideal. Det realiseres naturligvis ikke tilnærmelsesvis i alle Ægteskaber, men det kan i alt Fald kun realiseres i Ægteskabet.»

«Som sædvanlig bagvadskes Ægteskabet i Discussionen», begyndte Buch igjen. «Der er sikkert langt flere lykkelige og smukke Ægteskaber til, end De troer.»

«Men naar de nu ikke ere lykkelige, naar de nu ikke realisere dette Ideal? Hvad saa?»

«Saa er det med Deres Tilladelse dog for tidlig strax at raabe paa Opløsning», svarede Buch. «Jeg maa nemlig bede Dem huske paa, at der er mere end to Parter, der ere interesserede i Ægteskabet. Dets Uopløselighed er ikke mindst en Garantibestemmelse for Børnene.»

«Som om Børnene ikke i mange Tilfælde netop vare bedst tjente med dets Opløsning!»

«Mon? De vil dog vist indrømme mig, at de gennemgaaende ere bedre stillede i Ægteskabet, end hvis de løse Forbindelser vare Normen.»

«Ja, men»

«Men?»

Angelique sad tavs et Øjeblik, medens Buch saa ironisk spørgende paa hende. «Ja, jeg veed ikke» sagde hun omsider.

«Nuvel, saa gaa vi videre.» Angelique blev mere og mere rasende over hans overlegne Tonefald. «Vi komme saa til det Spørgsmaal, jeg lovede at forklare Dem, nemlig hvilken Fortræd vort Par da har gjort Samfundet. Det har gjort Oprør mod en af dets vigtigste Love, en af dem, paa hvilke dets Existens er bygget. Samfundet er nødt til, Selvopholdelsesdriften byder det, at holde en vis Control med Forbindelserne mellem de to Kjøen og at sørge for deres Regelmæssighed og Stabilitet. Denne Control have de unddraget sig, og det kan Samfundet ikke finde sig i. De have fuldstændig misforstaaet denne Forbindelses Betydning. Den mægtige Drift, der lægger til Grund for den, er nemlig ikke til udelukkende for sin egen Skyld, og man kan ikke discutere ud fra det blotte Hensyn til dens Tilfredsstillelse. Den er for det første —, ja undskyld mig, Frøken»

«Aa!»

«Den er for det første stillet i Forplantningens Tjeneste, og derved er Livets største Ansvar kjædet til den. Og for det andet spiller den den mest fremtrædende Rolle i vor egen personlige Udvikling. Ligesom vort Forhold overfor den er et af de bedste Kriterier paa vort ethiske Værd — for nu slet ikke at tale om vor æstetiske Sans —, saaledes er den selv en af de stærkeste Drivfjedre i begge disse Retninger. Det skulde man betænke; thi før man har forstaaet det, er man ikke moden nok til at bygge nye Theorier. En Argumentation, der kun

tager Hensyn til egen personlig Lyst og Behag, der kun kjender Nydelsen som Formaal, den duer ikke.»

«De udtrykker Dem smagfuldt.»

«Discussionen tiltaler ikke mig; men det er heller ikke mig, der har rejst den.»

«Ja, da den heller ikke længere tiltaler mig, er det vel bedst at afbryde den,» svarede hun spidst og rejste sig. «Jeg venter desuden et Besøg nu.»

«Det gjør mig ondt, hvis De har følt Dem krænknet», sagde Jens. «Det har virkelig ikke været vor Hensigt.»

«Jeg har intetsomhelst at bebrejde Dem.»

«Ah! det er altsaa mig!» svarede Buch. «Det gjør mig ondt, men det er mig virkelig ikke muligt at indse det.»

«Det har jeg virkelig heller aldrig ventet. Farvel mine Herrer!» — —

«Naa, endelig fik man hende da til at fortrække», udbrød Buch med et Lettelsens Suk.

«Ja det var rigtig et smukt Maal at sætte sig», svarede Jens i en irriteret Tone. «Hvis du troer, at jeg er dig taknemlig derfor, tager du fejl, vil jeg sige dig.»

«Ak nej, desværre, — det har jeg ingen Grund til at tro. Men det morer nu engang ikke mig at høre et Kvindfolk prædike saadanne Theorier. Jeg har ikke andet ud af det end at ærgre mig over hendes Frækhed.»

«Men mig morer det i høj Grad; og jeg finder ingensomhelst Grund hverken til at ærgre sig eller til at benytte den Slags Udtryk.»

«Hvad Hjærtet er fuldt af, løber Munden over med.»

«Saa! Det plejer den ellers ikke at gjøre hos dig, forekommer det mig. Jeg forstaaer dig slet ikke.

Hendes Anskuelse er modsatte af vore, det er sikkert nok; men Theori er et og Praxis et andet.»

«Men det var dog vel ønskeligt, at de stemmede overens?»

«Du har vel nok før hos ellers elskværdige og hæderlige Personer truffet yderliggaaende Anskuelse, der ikke havde saa forskrækkelig meget at sige.»

«Og saa har jeg altid enten anset dem for nogle Vrøvlhoveder, — og det er hun ikke —, eller ogsaa følt mig temmelig overbevist om, at Theori og Praxis nok før eller senere vilde komme til at stemme overens.»

«Du burde skamme dig!»

«Desuden maa jeg sige dig, at i mine Øjne er netop Salonradicalerne de farligste.»

«Og hvorfor, om jeg maa spørge?»

«Aa, fordi de vænne os andre til at være tolerante, som det hedder, og se igjennem Fingre, — fordi meget glider ned, naar det trækkes i pæne Klæder og forsynes med fin Politur, som vi ikke vilde finde os i, hvis det talte Bondesprog og optraadte i Arbejdstøj, kort sagt fordi de ere Fjenden i vor egen Lejr. Men det kan forresten ikke nytte at discutere sligt; du er ikke oplagt til at tage mod Raison i Øjeblikket. Maa jeg blot endnu spørge dig, om du virkelig agter at følges med hende til Loirel?»

«Ja, hvorfor ikke?»

«Hvorfor ikke? Fordi jeg ikke finder det ganske passende.»

«Det var en løjerlig Grund. Skulde jeg derfor lade det være, mener du?»

«Aa ja.»

«Hør kjære Ven, kunde du ikke tjene mig i at overlade det til mig selv? Maa jeg engang for alle sige dig, at dine Forsøg paa at vaage over

min Dyd berøre mig ubehagelig. Jeg er gammel nok til selv at besørge det.»

«Og jeg troede, at jeg stod dig nær nok til at kunne sige dig min Mening. Jeg vil blot underrette dig om, at det kunde mistydes.»

«Det manglede blot, at du skulde mistyde det.»

«Ikke jeg, men andre »

«Aa!»

«Mon du virkelig skulde være naiv nok til at undre dig over, om din Optræden blev mistydet? Du gjør Kur til hende efter Noder»

«Saa—aa!»

«. . . . du taler kun med hende, du ænser kun hende, du besøger hende paa hendes Værelse,»

«Ja det gjør jeg, med din Tilladelse.»

«. . . . hvilket selv efter vor Pensionatsmoral maa ansees for at være over Stregen,»

«Du veed meget godt selv, at jeg altid har valgt Tiden for mine Besøg med Skjønsomhed og aldrig sat min Fod i hendes Værelse ved Lampelys.»

«. . . . kort sagt, det vilde saamænd ikke forbavse nogen, om I en skønne Dag tog Exempel af Loirel og hans Donna og slog jeres Pjalter sammen.»

Blodet skød Jens op i Kinderne. «Det forekommer mig, at din Spøg antager en noget grovkornet Karakter», svarede han. «Hvad er i Grunden din Mening? Vil du tvinge mig til at bryde med Mlle. Vecque, saa vil jeg blot underrette dig om, at jeg ikke lader mig min Opførsel eller min Omgang dictere af nogen.»

«Det har jeg heller ikke tænkt mig. Jeg vilde give dig et venskabeligt Raad; men da du ikke synes i Humør til at tage imod det, vil jeg hellere gaa.»

Og dermed gik han, idet han indvendig svor paa, at Jens skulde komme til at vælge mellem ham og Mlle. Vecque. Enten vilde han knuse sin

Rival eller selv bukke under; men han vilde ikke af Jens lade sig tvinge ind i et Intimitetsforhold til hende, som stred mod hans virkelige Følelser overfor hende. Og Jens lovede sig selv ikke at lade sig sætte Stolen for Døren af Buch. Dennes Anker over hans Holdning overfor Angelique irriterede ham, og han afviste dem som meningsløse og absurde. Han var enig med sig selv om, at der ikke laa andet bagved hans Optræden end almindelig Interesse; han fandt intet erotisk Element i deres Forhold, og Buchs Antydning deraf forekom ham baade krænkende og aldeles grundløs. Og i sit stille Sind føjede han til, at han jo desuden var vel pansret imod sligt; thi hans Tanker og Længsler vare jo andetsteds.

Vare de det? Hvis han var gaaet lidt nærmere ind paa dette Æmne, vilde han maaske have forundret sig over, hvor faa Tanker han i Virkeligheden sendte tilbage til den gamle Mølle, og hvor lidt han i Grunden længtes; thi dertil befandt han sig altfor vel i Nuet. Alligevel havde han Ret. Billedet af hans fordums Legekammerat fra Møllen stod dog bagved alle hans Fremtidsplaner, og det dukkede frem, hvergang hans Tanker søgte tilbage til Hjemmet og til hele den fjærne, halvforglemte Verden, han havde forladt. Det var slaaet fast i hans Sind, at han skulde leve sit Liv ved hendes Side, og derfor havde han Ret til at sige, at han var godt pansret.

Tredie Kapitel.

Ich merke schon, sie nimmt ihn in die Lehre:
In solchem Fall sind alle Männer dumm:
Er glaubt wohl auch, dasz er der Erste wäre.

Næste Dag spurgte Angelique ham ved Middagsbordet, om de saa skulde følges til Loirel. Jens saa hen paa Buch; deres Øjne mødtes, og Jens svarede i en udfordrende Tone, at det vilde være ham en stor Fornøjelse. Det lille Mellemspil undgik ikke Angelique's Opmærksomhed, og hun glædede sig over det; hun forstod at det var Jens' og hendes egen Krigserklæring til Buch. Strax efter Bordet kom saa Buchs, da han afslog at drikke Kaffen paa Jens' Værelse sammen med de to andre, men blev i Salonen for at conversere Mlle Mangé, som saaledes var den, der høstede Fordelen af Striden.

Om Aftenen besøgte de to allierede saa Loirel, og her fik Buchs Spaadomme en Bekræftelse, der berørte Jens pinlig. Da «Fruen» saa disse to uanmeldte Gjæster komme ind sammen, mistydede hun nemlig i første Øjeblik virkelig Situationen, faldt rørt og overvældet «sin kjære Angelique» om Halsen og udbød i en Strøm af Lykønskninger og Spørgsmaal. Angelique standsede hende hurtigst muligt og corrigerede temmelig forlegen hendes Anskuelser; men

det kunde alligevel ikke undgaaes, at Jens blev opmærksom og forstod, hvad der var paa Færde. Bortseet herfra forløb Besøget imidlertid meget fornøjelig, og Jens tilbragte en interessant og livlig Aften.

* * *

En Ugestid gik, men Krigen stod stadig paa samme Punkt. Buch fortrak consequent fra Jens' Nærhed, hvergang Angelique nærmede sig, og hun undlod ikke at nyde sin Triumf ved at jage ham bort saa ofte som muligt. Han saa forresten i det hele taget kun lidt til Jens og nøjedes med paa Afstand at iagttage Tingenes Udvikling.

Udviklingen var da just ikke den, han ønskede, og med et filosofisk Suk sagde han til sig selv, at hans bedste Ven forlod ham for en Kvinde's Skyld. Jens satte aabenbart mere Pris paa hendes Selskab end paa hans; han var om muligt endnu mere sammen med hende end tidligere, og, hvad der var det allerværste, deres indbyrdes Forhold undergik en tydelig Forandring nu, da de vare henviste til hinanden alene. Det mistede sit nøgterne Præg af at være grundet alene paa fælles Interesser og blev mindre frit og ugenert. Det kom til at rumme mere Courtoisi, og Buch bemærkede som et ilde Tegn, at Jens af og til ligefrem kunde være halvt forlegen overfor hende. Han konstaterede i sit stille Sind for sig selv, at der var Erotik med i Spillet, at Angelique lagde stærkt an paa Jens, og at denne trods sine 25 Aar var et Barn, der lod det første det bedste Skjørt løbe af med sig.

Buch var en Skeptiker, som ikke troede Menneskene godt, før han fik særlig Grund dertil; han var tillige et nøgternt Gemyt og lidet tilgængelig for erotiske Følelser, og dette skaffede ham mange For-

dele. Medens Jens saaledes slet ikke turde tænke paa at læse i Angeliques Øjne, ikke vovede at se til Bunds i dette Dyb, loddede Buch dem koldsindig lige til Bunden og søgte at tyde deres Hemmelighed, — thi at de vare hemmelighedsfulde, var ubestrideligt. Hemmeligheden var da efter hans Mening den, at hun havde gjort flere Erfaringer, end unge Piger have godt af, og lidt flere og større Skuffelser, end man strax skulde se paa hende. Han tillagde hende mere Beregning og finere Planer, end han syntes om, og han følte sig ikke hyggelig til Mode ved den Tanke, at Jens var Gjenstanden herfor.

Hun maatte efter hans Skjøn være godt oppe i Tyverne. Det var da snart paa Tiden, at hun søgte ind i Ægteskabets trygge Havn, og det, hun trængte til, var sikkert netop en naiv Mand. Han selv kunde aabenbart ikke bruges, tænkte han med en vis Stolthed; men Jens! — han maatte passe hende udmærket.

Han havde slet ikke saa megen Uret i disse Formodninger. Angelique begyndte virkelig at komme paa det rene med sig selv om, at hun prægtig kunde bruge Jens; han opfyldte saa at sige alle Betingelser.

Hun havde i sit indholdsrige Liv mødt meget Galanteri og altid saa at sige levet i en Atmosfære af Flirtation. Men aldrig havde hun modtaget en saa ærbødig Hyldest som den, han ydede hende, aldrig en saa fordringsløs og lidet nærgaaende, der bar saa lidt Præg af det Begær, som hun i sin Verden var vant til at se bagved; og saa fremmedartet og uvant dette var hende, tiltalte det hende. Hun havde færdedes i mange Kredse og kjendt mange Slags Mennesker, men aldrig havde hun truffet nogen, der med saa megen Forstand og Vid og et saa livligt og opvakt Naturel forenede saa ringe Erfaring og saa megen umiddelbar Naivetet, —

og det tiltalte hende ogsaa, — det var oven i Kjøbet netop det, hun trængte til. Hun fandt hans stærkt blonde Udvortes smukt, i alt Fald ret aparte, og endelig havde hun af en eller anden Grund dannet sig den Forestilling, at han var Velhaver. Hvad kunde hun saa forlange mere?

Og hvorfor skulde det ikke lykkes? Der var kun én Hindring, og det var hans altfor store Fordringsløshed. Hun fik Hyldest og Beundring nok; men hun mærkede ikke til noget Krav om Belønning, noget Ønske om Besiddelse, — og hun forstod, at det var en alvorlig Hindring. Men havde hun ikke de tilstrækkelige Vaaben til at overvinde den? Og manglede hun Øvelse i Vaabenbrug? Nej, — hun kjendte sin Styrke.

Men Tiden gik, og hun blev utaalmodig. Selv om de undertiden kunde nærme sig det Omraade, som hun ønskede at drage ham ind paa, saa var det hver Gang tydeligt, at han betragtede det som et Overgreb; det var næsten, som om han følte sig brødefuld derover. Hun indsaa, at der maatte gjøres noget.

Saaledes kæmpede Buch og Angélique da om ham, og det kan ikke nægtes, at Partiet var ulige. Buchs eneste Vaaben var hans krænkede Tilbagetrukkenhed; hans hele Krigsførelse bestod i at holde sig udenfor. Skulde han sejre, kunde det kun ske ved, at Savnet af en gammel Ven drev Jens over i hans Arme, — men hver Dag bragte ham nye Beviser paa, at Jens andetsteds fandt rigelig Erstatning for dette Savn. Angélique derimod var vel væbnet, hendes Krigsførelse spændte over tusinde Midler og Methoder, og hun havde tilmed Fordelen af at være den angribende.

Og Jens? Ja, han havde ofte en generende Følelse af, at han vragede en god og trofast Ven

for hendes Skyld, at han havde Valget mellem hende og ham og valgte hende —, og at dette ikke var, som det burde være. Men hver Gang kunde han sige til sig selv, at Buch var mindst lige saa skyldig, og at det var ham selv, der havde Grund til at beklage sig over Overgreb fra Buchs Side og Forsøg paa at dominere. Han selv forlangte dog kun, at Buch skulde holde gode Miner med Angelique, iagttagende de ydre Former, simpelthen finde sig i hende; Buch derimod vilde bestemme hans Omgang og blankt og bart forbyde ham at have noget med hende at gjøre, — og det kunde han dog ikke taale. Altsaa gik han hver Dag paany med flyvende Faner og klingende Spil over i hendes Lejr og glemte alt andet i dens berusende Atmosfære.

En blændende og forvirrende Atmosfære var det, som vendte op og ned paa hans hele Væsen. Der kom noget exciteret og febrilsk over hans Liv, en Uro, som han ikke før havde kjendt, og det kunde ikke andet end gaa ud over hans Arbejde. Han forsømte det for at være sammen med hende, og Samværet med hende gjorde ham igjen kjed af Arbejdet. Der kom en vis Utilfredshed over ham, som hidtil altid havde ligget ham fjærnt. Han var utilfreds med sit Forhold til Buch; han var utilfreds med sit Forhold til hende, fordi han havde en dunkel Følelse af noget urigtigt deri; og han var endelig utilfreds med sit Arbejde. Det forekom ham pludselig at være en tør, ensidig Faguddannelse, som ingen Berøringspunkter havde med de friere, almene Interesser, der optog andre Mennesker, og det syntes ham at stænge ham Adgangen til en alsidig og harmonisk Udvikling, idet det optog saa meget af hans Tid, at der intet blev tilovers til Æsthetiken i alle dens forskjellige Former, til det virkelige Liv og den store, rige Verden. Æsthetiken optog ham i det

hele taget meget; han forfaldt til æsthetisk Læsning, og gamle, glemte Lyster i Retning af selvstændig Production vaagnede hos ham. Med sin sædvanlige Aabenhjærtighed kunde han ikke beholde sligt hos sig selv; hans Breve til Hjemmet prægedes deraf og foruroligede hans Forældre ved saadanne uvante Klager. Han var kort sagt ude af Ligevægt og havde selv en ubehagelig Følelse deraf.

*

*

*

En Aften sent bankede det paa Jens' Dør, og Buch traadte ind. Jens blev overrasket ved at se ham, thi det var længe siden, og han blev glad derover. Gammelt Venskab forgaaer alligevel ikke saa let, og Jens følte sig i sit stille Sind ofte angergiven og brødefuld overfor Buch, naturligvis uden at hans Stolthed tillod ham at ytre det. Han tænkte ved sig selv, at dette var det første Skridt til det gode Forholds Gjenoprettelse, og det forekom ham paa Tiden.

«Jeg kommer for at sige dig, at jeg rejser imorgen,» begyndte Buch.

Jens blev noget overrasket. Han huskede imidlertid snart, at Buch for en fjorten Dages Tid siden havde talt om en Tur til Nancy sammen med en parisisk Kammerat for at besøge Universitetet og gjøre nogle Udflugter i Omegnen, og at han havde foreslaaet ham at tage med. Nu var Rejsen pludselig bleven fastsat til imorgen, og Buch kom for at spørge ham, om han vilde med.

«Jeg vilde skam gjerne,» svarede Jens, «men det er mig umuligt netop nu. Jeg har noget Arbejde paa Laboratoriet, som jeg ikke kan rejse fra; jeg har sjoffet det altfor længe, nu maa det være

Alvor. Men sid ned og lad os snakke lidt; det er længe siden.»

«Ja hvad skal man sige,» svarede Buch tørt, idet han satte sig overskrævs paa en Stol. «Enhver vælger jo det Selskab, han synes bedst om.»

Jens blev rød. «Enhver, er det mig?» spurgte han.

«Aa, det er et almindeligt Princip; men det gjælder følgelig ogsaa dig.»

Jens ytrede ingen Lyst til at komme ind paa dette Æmne og tav stille.

«Og for at gaa lige til Sagen,» vedblev Buch, idet han satte sig tilrette og lagde Armene overkors paa Stoleryggen, «saa vil jeg dernæst tale med dig om, om du ikke skulde være at bevæge til at flytte?»

«Flytte!» udbrød Jens forfærdet.

«Ja, flytte. Du erindrers maaske, at du selv slog paa det strax efter din Ankomst.»

«Ja, — men . . .»

«Men meget kan have forandret sig siden dengang, det er ganske vist. Men hvordan du nu end befinder dig, saa vil du vel indrømme mig, at Opholdet her ikke er synderlig morsomt for mig?»

«Ja — hm —, men — men troer du da, at det vil blive synderlig morsommere et andet Sted.»

«Ja det haaber jeg.»

«Men hvorfor? Hvorfra skulde den Morskab komme?»

«Fra dig.»

«Fra mig! Hvorfor dog det?»

«Aa, jeg troer, at du vil være morsommere et hvilket som helst andet Sted end her.»

Jens blev atter rød i Hovedet. De idelige Stiklerier og Hentydninger irriterede ham.

«Hør sig mig engang,» svarede han, «hvis du virkelig føler dig saa krænket, som du lader til,

hvorfor vil du saa i det hele taget have med mig at gjøre? Hvorfor flytter du ikke og lader mig sejle min egen Sø?»

Buch sad et Øjeblik tavs. Saa svarede han i en alvorlig Tone: «Jeg er ikke krænket. Men seer du, enten er jeg din Ven, og saa vil jeg bo sammen med dig, — eller ogsaa er jeg dig ligegyldig, og saa vil jeg ikke være under samme Tag som du; dertil har vi haft for meget sammen. Her er jeg dig ligegyldig; men jeg troer, at det vilde være anderledes ethvert andet Sted.

«Har du virkelig Lov til at sige det?»

«Lad os tale rent ud af Posen. Jeg tør ikke sige til dig, at det er for din egen Skyld, jeg ønsker denne Flytning, for jeg veed, at du vilde blive flintrende gal derover og anse det for en uforskammet Indblanding ...»

«Ganske rigtig!» svarede Jens i en skarp Tone.

«Lad os altsaa holde os til mig. Jeg kan ikke finde mig i den nuværende Tingenes Tilstand, og jeg er fast besluttet paa at flytte.»

«Du sætter mig ligefrem Kniven paa Struben?»

«Ja, hvis du vil kalde det saaledes. Jeg flytter i ethvert Tilfælde. Spørgsmaalet er saa kun, om du har saa meget tilovers for en gammel Ven, at du for hans Skyld vil følge med.»

Jens sad et Øjeblik uden at svare og saa betænkelig ud. Saa sagde han: «Kunde jeg ikke med samme Ret spørge, om du ikke sætter saa megen Pris paa en gammel Ven, at du for hans Skyld vil blive her?»

«Nej, det kan du ikke. Du veed godt selv, at vi aldrig ville faa nogen Fornøjelse af hinanden her, medens alt vilde være klappet og klart, saasnart vi flyttede. Derfor er det mig, der har Ret til at paa-beraabe mig vort Venskab; det er mig, der kæmper for det.»

«Naar skulde det saa være?» spurgte Jens efter en Pause.

«Aa, engang naar jeg kommer tilbage fra Nancy; det haster jo ikke saa forskrækkelig,» svarede Buch, der var saa overrasket over sit Held, at han fandt, at han nu ogsaa paa sin Side burde gjøre Indrømmelser.

«Ja ja, — nu kan vi jo tale nærmere om det,» sluttede Jens, idet han rejste sig og stoppede sin Pibe. «Skal jeg virkelig have Valget mellem Pensionatet her og dig, saa har du ikke Lov til at tvivle om, at jeg vælger dig.»

Buch tænkte i sit stille Sind, at hans Tvivl maaske dog ikke havde været saa helt ubegrundet; men han tav stille for ikke at forspilde det gode Resultat, han havde naaet. Kort efter sagde han Godnat og gik.

* * *

Næste Morgen rejste han i den Tro, at han havde vundet en Sejr. Det havde han ogsaa; men den skulde ikke blive af lang Varighed.

Angelique forstod, at hans Fraværelse gav hende Chancer, og hun var ikke sen til at benytte dem. Hun behøvede ikke mere end en halv Time til at tilintetgjøre Virkningen af Buchs Anstrængelser, og før Middagsbordet var forbi, vare alle Jens' nye Forsætter glemte. Hun besluttede at smede, medens Jærnet var varmt, og foreslog ham et nyt Besøg hos Loirel, hvortil hendes Veninde havde opfordret hende varmt, og Jens betænkte sig ikke. «Fruen» saa spørgende paa dem, da de saaledes anden Gang indfandt sig sammen, men var forsigtigere end første Gang.

— Den Aften fulgtes de som sædvanlig op ad

Trappen og henad Gangen til deres respective Døre. Angelique aabnede sin; men i Stedet for at sige Godnat og gaa blev hun staaende i den med den ene Haand paa Laasen og kastede et hurtigt, et ejendommeligt Blik paa Jens.

Jens saa paa hende. Han havde Fornemmelsen af noget usædvanligt, thi saaledes havde han aldrig seet hende før. Hun syntes i Oprør, men han forstod ikke hvorfor; hun saa forventningsfuld ud, men han forstod ikke, hvad hun ventede; hele hendes Holdning bar Præget af en Indbydelse, men han forstod ikke, eller turde ikke forstaa, hvortil. Den rette Forklaring fløj ham maaske et kort Secund gjennem Hovedet; men han afviste den, skammede sig over den og følte sig brødefuld over at have tilføjet hende en saadan Krænkelse i sit stille Sind.

Saa kom der en op ad Trappen, drejede ned ad Gangen og gjorde Ende paa denne Situation. Det var hendes Broder. Jens skjøttede ikke om at træffe ham, hilste flygtig paa ham, sagde Godnat til Angelique og gik ind paa sit Værelse. Hun ønskede aabenbart ogsaa at undgaa ham og var just i Færd med at lukke Døren efter sig, da han tog i Laasen, stak Hovedet indenfor og i en spydig Tone spurgte: «Kommer jeg til Ulejlighed? Jeg forhindrer maaske Fiskene i at bide?»

Der hørtes en Lyd som af et Ørefigen, og derpaa blev en Dør smækket haardt i. Et Øjeblik var der stille; saa gave arrige Skridt Gjenlyd ned ad Gangen.

* * *

Et Par Dage senere var der en lille fête i Pensionatet i Anledning af Mr. Georges' Fødselsdag. Han flottede sig med en brillant Bourgeois ved Middagen, og om Aftenen var der Dans.

Angelique havde gjort Vidundere af Toilet-kunst, og aldrig havde hun seet mere bedaarende eller mere udæskende ud. Hun var i en sjælden Grad oppe, hun var ét spillende Liv, og hun gjorde kort sagt sine Sager godt, — saa godt, at Jens ikke havde Øje, Øre eller Sans for andet end hende, ikke dansede med andre, ikke talte med andre og ikke saa til nogen anden. Mlle. Mangé saa frygtelig misundelig paa dem fra sin Krog og havde aldrig følt sig saa tilsidesat. Mange Blikke søgte dem, og mange Bemærkninger vexledes om dem; Jens saa intet, hørte intet, ænsede intet uden Angelique, — hendes Øjes Glød og hendes forjættende Smil, hendes dristige Skikkelse, hendes lette Dans og hendes Tales Musik. Hendes runde Arm hvilede paa hans Skulder; hendes Aande strejfede hans Kind; hendes Blik søgte hans, og hans Sjæl druknede deri; i vuggende Takt fløj de gennem Salen, som skulde de flyve lige lukt ind i Æventyrets Land; hvad kom saa alt andet ham ved!

Og den Aften holdt hun ikke forgjæves sin Dør aaben.

Fjerde Kapitel.

Thi raader jeg nu hver Ungersvend,
Som ride vil i Skove:
Han ride sig ikke til Elvehøj
Og lægge sig der at sove.
Siden jeg hende først saa!

Kun den, der selv har begaaet en Skændselsdaad, som forspildte ham alt det, han satte højest i Verden, og med ét Slag gjorde ham til en ussel Karl, en Pjalt, som han ikke engang selv kunde have Agtelse for, — kun den, der selv har begaaet en saadan Daad, at hans Hjærte i næste Øjeblik stod stille af Forfærdelse derover, — kun han vil kunne fatte det Dyb af Skyld og Rædsel, hvormed den næste Dag stirrede paa Jens, saa mørk og truende som den vrede Tordensky.

Og kun den, der selv har kjendt en Angelique og kan gjøre Jens' Historie til sin, — kun den, der med lige saa ung en Sjæl har seet ind i lige saa sorte Øjne og hængt med hele denne Sjæl ved lige saa dristige Læber, — kun han vil forstaa, hvorledes Tordenskyen veg for Solen, hvorledes al Tanke om Skyld og al Anelse om Rædsel opløstes i dens Straaler og smæltede bort, da hun atter viste sig for hans Øje og drog ind i hans Sind. Som

en Dronning holdt hun sit Indtog, i pragtfuldt Skrud og med stort Følge, og Galatheas Triumftog var ikke mere blændende. Og ubestridt var hendes Herredømme; hun spredte sine Straaler i den mest skjulte Krog af hans Sjæl, og der syntes næppe at være et eneste afsides Sted i hans Hjærte, hvor fordums Beboere fik Lov at dvæle.

— Næste Morgen fulgtes de ned ad Gaden som sædvanlig; men Jens gik ikke til Laboratoriet, og hun gik ikke til Atelieret. Derimod toge de sammen ud til Vincennes.

Angelique vendte hjem til Middagen Kl. 7; men Jens skiltes fra hende forinden for at leje en Bolig langt derfra, langt ovre paa den anden Seinebred. Da han kom hjem, forbløffede han den gamle Steinmetz frygtelig ved at sige op og erklære, at han flyttede allerede imorgen. Den gamle kunde aldeles ikke forstaa hans Forklaring deraf; men Herregud, — de unge Mennesker gik nu engang deres egne Veje, og han havde jo meget gentilt betalt for hele Maaneden, skjøndt det kun var den 3die. Jens traf Aftale med ham om at sende Folk efter sine Møbler og bad ham bringe Pensionatets øvrige Beboere, blandt hvilke han specielt nævnede Mlle. Vecque, hans Undskyldning og hans Hilsen; han haabede senere at komme op og hilse paa dem.

Efterretningen herom vakte stor Overraskelse ved Middagsbordet, især paa Grund af den uklare Motivering. Navnlig syntes Angelique meget overrasket og, efter hvad Mlle. Mangé og Md. Georges bleve enige om, dybt skuffet, hvilket syntes at volde dem en vis Triumf.

Men endnu samme Aften forbløffede ogsaa hun Mr. Steinmetz ved den Meddelelse, at hendes Nærværelse i høj Grad ønskedes hos en Tante af hende i Tourraine, der var bleven pludselig og alvorlig

syg. Det fandt Mr. Steinmetz meget beklageligt, men han maatte naturligvis samtidig finde det smukt, at hun drog Omsorg for sin Tante. Hendes Broder fik en lakonisk Skrivelse med Underretning om, at hun var flyttet, at hun ikke ønskede at se ham i den første Tid, og at den Forklaring, han havde at give paa eventuelle generende Spørgsmaal, var den omtalte Tante i Tourraine. Han smagte lidt paa denne Tante, han nu pludselig skulde have i Tourraine; Resten overraskede ham ikke, og han bar det med stor Sindsro. Derimod overraskede det i høj Grad Mlle. Mangé og Md. Georges, der hengave sig til mangehaande vilde Gisninger og usandsynlige Formodninger, — dog ingen saa vilde og usandsynlige, at de kom Sandheden nær.

Saa begyndte Jens sit nye Liv paa den anden Seinebred.

* * *

Der er mange Slags Lykke, og dette var et lykkeligt Liv. Det var en ny og ukjendt Art af Lykke, Jens her havde fanget, det nyeste og mest ukjendte, han i sit Liv havde truffet paa.

Angelique anede ikke, hvor nyt og ukjendt det var ham, og hun havde fra først af ingen Forestilling om, hvor stor en Sejr det var, hun havde vundet, fordi hun intet Begreb gjorde sig om de Hindringer, hun havde overvundet, de Skranker, hun var brudt igjennem, og de Magter, hun havde stødt fra Tronen.

Men det varede ikke længe, før hun begyndte at ane, at der havde boet andre i Jens' Hjærte, før hun drog derind, at de gamle Beboere undertiden bankede paa Døren, og at hun maatte gjøre alt for at holde dem ude, fordi hun selv ikke kunde forliges med dem eller rummes samtidig med dem.

Der gik ikke mange Dage, før hun begyndte at forstaa dette. Thi ligesom hin persiske Skatmester i det gamle Æventyr havde et eneste lille Rum, hvor ingen fik Lov til at sætte sin Fod, hvor han endogsaa nølede med at lukke sin Khalif ind, og hvor han paa fire nøgne Vægge gjemte en Taske, en Slynge og en Hat som Minder om sin Barndom og sit Hjem, — saaledes havde Jens i sit Hjærte et lille Aflukke, hvor hun ikke fik Lov at komme, og i sit Skrivebord en Skuffe, som hun ikke fik Lov at rode i.

Den første Prøve herpaa fik hun, da hun en Dag havde faaet fat i hans Album. Han viste en underlig Utilbøjelighed til at forevise og commentere det og havde et paafaldende Hastværk med at faa det gjemt hen i denne mystiske Skuffe; og navnlig havde han, da hun spurgte ham om et Billede af en ung Pige, der sad for sig selv allersidst i Albumet, afskaaret Discussionen i en saa ejendommelig Tone, at hun ikke kunde andet end blive opmærksom; han var ligefrem blevet bleg og havde rystet paa Haanden, da han lukkede Albumet i. Og hver Gang hun senere søgte at udspørge ham om hans Hjemstavn og hans Fortid, var han bøjet af og havde undveget hende, som om det var noget, hun ikke passede sammen med, en Helligdom, hun ikke maatte betræde. Saaledes var det ogsaa. Der var kun den Forskjel paa Jens og den persiske Skatmester, at Jens heller aldrig selv kom i dette Aflukke. Han undgik ogsaa selv at færdes der, ja blot at tænke derpaa, og derfor var det ham dobbelt ubejligt, naar Angélique søgte at trække ham med sig derind.

Heldigvis var hun klog nok til snart at opgive alle saadanne Forsøg. Hun forstod, at i dette Aflukke slumrede en Fjende, en Modstand, som

der ingen Grund var til at vække før Tiden. Og hun kunde desuden kun være glad ved, at Fortiden udelukkedes fra deres fælles Liv; der var jo dog den store Fordel derved, at hendes egen saa heller ikke kom under Debat. Rigtignok blev det paa denne Maade kun Nutiden, de havde fælles, — thi Fremtiden syntes Jens heller ikke at have megen Lyst til at fordybe sig i —, og det var en betydelig og kjedelig Indskrænkning. Men foreløbig var Nutiden jo rig nok til alene at føde deres Sjæle og fylde deres Liv, — og Angelique haabede dog fuldt og fast, at den Tid nok skulde komme, da hun erobrede baade Fortiden og Fremtiden.

Foreløbig nøjedes hun imidlertid med at recognoscere. Medens Jens var paa Laboratoriet, — thi der vedblev han at komme —, saa hun Lejlighed til nøje at undersøge den omtalte Skuffe og til at drage værdifulde Slutninger af, hvad hun saa.

En hel Del Breve, som hun fandt, havde hun ikke meget Udbytte af, da hun ikke forstod et Ord af det Kaudervælsk, i hvilket de vare skrevne. Hun havde kun Sprogsans nok til ad den comparative Sprogforsknings Vej at udfinde Betydningen af Underskrifterne «Fader» og «Moder», og hun gik ud fra, at de andre Navne repræsenterede hans Søsken, saa meget mere som nogle af Brevene vare skrevne med en kluntet Barnehaand. Men nederst i Bunken fandt hun et Brev, skrevet med en Damehaand, der ellers ikke forekom, og undertegnet «Inger». Det var meget kort og syntes ikke af særligt Indhold —, men der laa en lille presset Blomst derved, og paa Bagsiden var der med Jens' Haand skrevet et lille Digt; under det stod der Paludan-Møller, saa det var da Gudskelov ikke af ham selv, — men denne Inger foruroligede hende alligevel. Og dobbelt blev hendes Uro, da hun atter derunder fandt et Foto-

grafi, der aabenbart forestillede den samme unge Pige, hun havde seet i hans Album, kun nogle Aar yngre.

Det var altsaa Fjenden. Hun underkastede de to Billeder en nøje Examination og kom til det Resultat, at Jens vel havde en god Smag, men at det var et frygtelig køligt og alvorligt Ansigt, og at hun aabenbart var, hvad vi kalde et Guds Ord fra Landet. Hun mente nok at turde sige, at hun aldeles ikke kunde concurrere med hende selv, og denne Mening fastholdt hun efter at have anstillet en indgaaende Sammenligning foran Spejlet.

Saa fordybede hun sig paany i hans Album, fandt hans Faders Ansigt strængt og alvorligt, et af de Ansigter, som man helst vil slaa Øjnene ned for, — hans Moders derimod mildt og indtagende. Hun søgte at gjette, hvem der var hans Søkende, og forelskede sig i hans allermindste Søster, — men hun fandt intet yderligere Spor af Inger. Dog jo, — tilsidst fandt hun en Gruppe i Kabinetformat, tagen paa en Havetrappe eller lignende, hvor hun gjenkjendte næsten alle Albumets øvrige Indvaanere og deriblandt hende og Jens ved Siden af hinanden.

Endelig pakkede hun alt sammen igjen, ud-slettede ethvert Spor af sin Ransagelse og lukkede Skuffen. Og saa anstillede hun sine Betragtninger.

Grund til Frygt var der næppe. Hun vidste vel, at hun havde taget Jens ved Overrumpling; men mon der virkelig var nogen Grund til at tro, at Erobringen ikke vilde blive varig? Langt snarere havde de sidste Dage jo vist hende, hvor ubegrænset hendes Magt over ham var, og hvor fast hun havde knyttet ham til sig.

Og alligevel! Alligevel var hendes Sejr endnu ikke fuldstændig. Hun vilde ikke blot dele Nutiden med ham. Var der nogen anden, der havde ejet

hans Hjærte i Fortiden, saa skulde hun udjages deraf, knuses; der maatte ingen være, hvem han skyede at tænke paa, ingen, han ikke taalte at høre nævne. Enhver Tanke om, at de i Fremtiden kunde skilles, skulde umuliggjøres, dræbes; hun vilde ikke taale den, ikke finde sig i den. Hun vilde ikke blot eje ham; hun vilde ogsaa eje ham alene og eje ham kvit og frit for alles Øjne. Overfor Alverden skulde han anerkjende hende, og ingen, ingen maatte der være, overfor hvem han skammede sig over hende, og for hvem han ikke turde være hende bekjendt. Det var Maalet. Før var Sejren ikke fuldstændig, før var hun ikke tryk.

Og heri forstod hun, at der endnu manglede noget. Hun anede, at hun maaske endnu vilde komme til at bestaa en Kamp for at beholde ham, en Kamp med hans altfor ømfindtlige Samvittighed, med hans Familiekjærlighed, hans Minder om Hjemmet, og maaske først og fremmest med denne ubekjendte, iskolde, høje og strænge Kvinde deroppe i det kolde og dydige, saa latterlig dydige Norden. Hun var selv altfor klog til og havde altfor høje Tanker om Jens' esprit til at tro, at hendes legemlige Skjønhed og den Sansernes Rus, hun skænkede ham, vilde være hende tilstrækkelige Vaaben i denne Kamp, — og dog undervurderede hun dem ikke. Hun indsaa, at hun maatte kunne fængsle hans Aand, dele hans Interesser, have Kjendskab til det, der beskæftigede ham og var Gjenstanden for hans og hans Kammeraters ivrige Disputer. Men med Stolt-hed sagde hun til sig selv, at det var hun ogsaa i Stand til, at det fra første Færd af lige saa meget var det, der havde draget ham til hende og bragt ham under hendes Paavirkning. Hun vidste, at hun mange Gange havde forbavset og fængslet ham ved sit Kjendskab til og sin Interesse for Ting, som

han ansaa for at ligge helt udenfor hendes Horizont, og hun lovede sig selv, at det ikke skulde blive sidste Gang. Hun vilde lære hans Sprog, hun vilde læse, hvad han læste, hun vilde sætte sig ind i alt det, som hun følte, at hun stod fremmed for. Og saa skulde hun nok bære Sejren hjem.

— Hvilkensomhelst Dag Angelique havde foreslaaet Jens at gaa til Mairen og lade ham vie dem, havde han sikkert gjort det. Han vilde selv være glad ved at knytte hende uopløselig til sig; han vilde anse det for sin Pligt; og hvis han havde givet sig af med at tænke over sligt, vilde han endelig have sagt sig selv, at kun under den Forudsætning turde han meddele sine egne deres Forbindelse.

Det havde imidlertid ingen særlig Hast i Angeliques Øjne. Naturligvis maatte det komme dertil; men foreløbig vilde hun ikke slaa paa det. Hun var bange for, at det netop skulde vække alle de Betæneligheder, som det gjaldt om at dysse i Søvn, og kaste hende midt ind i den Kamp, som hun foreløbig netop vilde undgaa. Foreløbig gjaldt det kun om at holde status quo vedlige i nogen Tid for at fæstne og consolidere Forholdet; foreløbig skulde de kun nyde Nuet og arbejde sig stedse nærmere sammen.

Og det gjorde de da uden at skænke nogen Vanskelighed eller nogen Hindring en Tanke; de laasede rigtig godt af for det omtalte Aflukke og trængte det tilbage i saa afsides en Krog af deres Hjærter, at deres Tankers Vej aldrig faldt der forbi. De levede i Nuet, og de havde nok deri og følte sig lykkelige derved.

Og Jens var ikke ene om den fuldstændige Hvilen i Øjeblikket, den absolute Gaaen op i deres nye Forhold. Angelique var maaske lige saa betaget

som han, lige saa overvældet af Besiddelsens Lykke. Thi naar hun havde givet Jens Fortrinet for saa mange andre og sat saa meget ind paa, at han skulde blive hendes, saa var det ikke blot for at tilfredsstille en flygtig Lidenskab, heller ikke blot for med Tiden at glide ind i Ægteskabets sikre Havn og saaledes faa sit paa det tørre. Efterhaanden som deres Forhold udviklede sig, var der kommet noget mere til. Det, der mest af alt fængslede hende og drog hende til ham, var, at hun hos ham fandt en for et voxent Menneske næsten upassende umiddelbar Naturlighed og barnlig Tillidsfuldhed, at hun hos ham, saa stor og gammel han var, troede at se en Renhed og en Art af Uberørthed, som hun hidtil næppe engang havde troet paa og kun kjendt som Gjenstand for Spot og Latter. Derved var han i hendes Øjne vidt forskjellig, væsensforskjellig fra alle de usle Mandfolk, hun hidtil havde truffet paa sin Vej; han var vidt forskjellig ogsaa fra hende selv, — men netop denne Forskjel var det, der havde saa stærk en Tiltrækning for hende.

TREDIE DEL.

Faint, illegible text, possibly bleed-through from the reverse side of the page. The text is mirrored and difficult to decipher.

THE LIFE OF

Første Kapitel.

Hun slog ham over hans Herde god.
At Slaget gjaldt i hans Hjerterod.

I otte Dage havde denne Lyksalighed varet, en Lyksalighed, der ikke havde en Tanke tilovers for den øvrige Verden og ikke et Minut til at spørge om sin Berettigelse. Saa fik Jens Breve hjemmefra.

Min kjære Dreng!

Vi have ikke rigtig syntes om dine sidste Breve, og de have voldt os nogen Uro. Se dig for, at du ikke arbejder dig ind i en forkert Betragtning af Livet og fordrer i Stedet for at modtage med Tak. Du vil dog selv kunne indse, at du mindre end de fleste har Lov til at beklage dig over din Lod i Livet, der dog har givet dig mere end saa mange andre. Hvor kan det være, at du, som tidligere var saa optaget af dit Studium og holdt saa meget af det, nu pludselig kan skrive næsten, som om du fortrød dit Valg og var kjed af det. Men det er vel kun en forbigaaende Stemning af den Art, som de unge saa let til en Tid lade faa Magt over sig.

Det er jo slemt, at dit Studium er saa overvældende. Men det er saa langt fra, at Arbejdet

paa dit Fag vil forhindre dig i at opnaa den Dannelse og Udvikling paa mere almene Omraader, som du skriver om, eller at det vil skille dig fra os og dine mere lykkelige stillede Kammerater, saa at de løbe fra dig i Udvikling. Som om Arbejdet ikke var nogen Udvikling, den bedste for Karakteren! Den højeste Grad af Dannelse, det klareste Blik paa Livet og Menneskene og den største Selvstændighed og samtidig Overbærenhed i Domme har jeg i alt Fald ofte fundet netop hos Mænd, der vare i Besiddelse af en usædvanlig Fagdannelse. Den giver noget andet og mere end den blotte Kundskab.

Hvad Æsthetiken angaaer, da tør jeg rigtignok ikke opmuntre dig til at forsøge dig der, — der skrives i vore Dage saa meget, at det næsten er overvældende. Kun en rigtig Digter var det værdt at være, kan du ikke skrive, «saa det suser om En», saa lad hellere være. En god Læge er mere værd end en middelgod Digter, hans Gjerning er større, ligner Christi i visse Maader. Saa er det jo altid en god Gave at have aaben Sans for alt skjønt og poetisk, en Sangbund i sit Indre, der kan optage og gjengive skønne Toner paa det sjælelige Omraade, dog maa det holdes fast, at det for den christne altid maa være det secundaire, kun et Hjælpemiddel til bedre at forstaa Gud og til at udvide Hjærtet imod ham, man maa vel agte paa, at det ikke spreder Sindet og vildleder Fantasien, men at man bruger det alt til at concentrere om den ene fuldkomne, at der maa være Sandhed i Ens Liv. Forlang ikke, at Livet skal være kun Lys og Lykke, det kunde du slet ikke bære, saa var Gud dig ikke naadig. Den højeste menneskelige Udvikling naaes gennem Lidelse, og det er den Vej, vi alle maa gaa, den kongelige Vej til Himlen, — lad os kun ikke «gjennemstinge os selv med mange Smerter»;

der kan være nok foruden, vær glad, saalænge din Byrde er saa let.

Hvordan er det ordnet med din Vadsk? Bliver dit Tøj ordentlig behandlet? Vi har strikket sex Par Sokker til dig, som du skal faa, naar vi engang sende noget til dig. Nogle af Børnene have daarlige Øjne i denne Tid og maa et Par Gange om Ugen møde hos Doktoren, bare det ikke bliver en altfor kostbar Historie.

Vejret er stormfuldt i denne Tid, og naar jeg vaagner om Morgenen, seer jeg, hvorledes Birkenes Haar piskes af Vinden, — jeg har nemlig vendt mit Hovedgjærde. Løvet udfolder sig for hver Dag, og snart har vi vel atter grønne Skove.

Du vil snart blive overrasket af et Besøg, som vil være dig kjærkomment, hvis du ikke allerede er bleven det, naar vore Breve naa dig. Men det er bedre, at det bliver en Overraskelse, saa jeg siger dig ikke, hvem det er. Nu kun en kjærlig Hilsen fra din
Moder.

* * *

Kjære Jens!

Alt er for saa vidt godt her, som alt er idel Travlhed fra Morgen til Aften, men man har jo altid travlt, naar Foraaret kommer. Det glæder mig efter lang Tids Slid og Slæb at se mig i Besiddelse af tre gode Haver. Pouls Have, som jeg nu har, bliver benyttet til Jordbærhave og blev gravet først og plantet og alting, men dels ved at Hønsene bed de første Skud af, dels ved den i Begyndelsen stærke Solvarme, nok sagt de gik ud. En sørgelig Tidende maa jeg meddele dig, og det er Fjenden, som benytter sig af den gode Lejlighed til at bryde Tro og Love. Du veed nok, at Fader bød Paul 3 Kr.

for at faa Lov til at rive hans Fæstning ned, men Paul vilde ikke, og da han rejste til Kjøbenhavn overlod han den til Monsieur Lilienskjold som er Aage. Men medens Jenny, Søster og jeg er i Jerslev en Dag, skeer det herhjemme, at de tilsammen beslutter at rive Fæstningen ned, og ej en Gang om Monsieur Lilienskjold gjør svag Modstand, nej han hjælper selv til, og Bjælke for Bjælke bliver bragt om paa Kroketpladsen, hvor de nu er brugt til at indhegne med. Se, havde de nu ventet til Sommerferien, naar Paul var hjemme, saa lod det sig høre, men naar Katten er ude, spiller Musene paa Bordet. Som Bestikkelse af 3 Kroner, kan jeg godt forstaa, at Paul ikke lod den nedbryde, men mon han nu faaer de tre Kroner, nu da de paa egen Haand ulovlig gjør sligt uden Melding til Ejeren, jeg vilde synes, det var noblere, om han fik sex. Jenny og Tulle triumferer naturligvis. Hvad skal der nu gøres der, hvor Fæstningen var, laves et lille hyggeligt Lysthus bag det store Asketræ? Eller skal der plantes Bøgetræer om en Bænk med Anemoner og Violer i Bunden?

Vi slaas om, hvem der maa have dit Lysthus til du kommer hjem igjen. Dersom jeg maa have det, skal jeg passe dine Bænke og alt og passe det saa godt, jeg kan. Maa jeg ikke nok faa det, giv Lov! Hvornaar mon du kommer hjem igjen, vi længes allesammen efter dig. Mon du faar Sommerferie, faaer I ikke Sommerferie i Paris? Din hengivne Søster

Lise.

* * *

Da Jens havde læst disse Breve, gik han ud, og da han vendte hjem, laa der en Sky paa hans Pande. Angeliqve modtog ham med en Spøg og

et Smil men mærkede hurtig, at de ikke fandt nogen gunstig Jordbund. Han var tavs og indesluttet hele Dagen, og Angelique spurgte urolig sig selv, hvad Aarsagen dog kunde være til denne Forandring, — thi tilfældig havde Brevene undgaaet hendes Opmærksomhed.

Alt som Dagen led og Aftenen nærmede sig, lykkedes det hende dog at sprede Skyerne, kalde Smilet tilbage paa hans Læber, fange ham i sin indsmigrende Talestrøm, beruse ham ved sin Skjønhed og sine Kjærtegn. Og alle Betæneligheder og alle Samvittighedsnag og alle generende Tanker og al Erindring om Hjemmet smeltede og svandt hen for hendes daarende Troldomsmagt, og alle hans Bekymringer druknede i hendes Favn.

Men næste Morgen laa den samme Sky atter paa hans Pande, da han rejste sit Hoved fra Pudens, og de samme Tanker tyngede aabenbart paa ham. Han skyndte sig at drikke sin The og gik hjemmefra, længe før han behøvede det, efter halvt aandsfraværende at have trykket et Kys paa de Læber, hun bød ham til Afsked.

Klokken var kun lidt over 8, da Jens kom ned paa Gaden; han havde altsaa næsten en Time, inden han skulde være paa Laboratoriet. Det var brændende Solskin, og Heden begyndte allerede at blive trykkende. En Sværm af Mennesker ilede afsted ind ad Byen til, Forretningsfolk, Butiksjomfruer, Skoledrenge. Jens gik febrilsk ned ad Boulevarden med hurtige, nervøse Skridt. Hans Tanker vare ikke fæstede til noget bestemt, men standsede et Øjeblik ved saa at sige enhver Gjenstand. Den ubetydeligste Begivenhed paa Gaden forekom ham at være et Problem, som han studsede ved men opgav at finde Løsningen paa, og som berørte ham ubehagelig.

Han havde en levende Følelse af at være fremmed her. Den uendelige Husrække, de regelmæssige Alleer, de mange ukjendte Mennesker stirrede halvt forbavset, halvt ligegyldig paa ham og irriterede ham. Der paakom ham en voldsom Længsel efter en ensom Eng med langt, frodigt Græs, en stille Sø, der blinkede i Solen, og en kølig, duftende Skov; men samtidig havde han en underlig, fortvivlende Fornemmelse af, at han aldrig mere vilde faa slikt at se, at han var lænkebunden til denne fremmede Verden og aldrig vilde slippe ud af den.

Han satte sig et Øjeblik paa en Bænk og tog sine Breve frem. Hans Øje faldt først paa hans lille Søsters. Han læste det ikke, men saa blot paa den kluntede Barnehaand og det overklattede Papir. Hendes Skikkelse steg op for hans Øjne; han fik en underlig, kvælende Fornemmelse for Brystet, foer med Haanden over Øjnene, rejste sig og drev langsomt ned ad Gaden.

Hvorhen? Det var for tidlig at gaa paa Laboratoriet, — og desuden, — han havde ikke Lyst til at gaa derop, op til alle Kammeraterne. I det samme kom en Omnibus forbi, der gik til Boulogneskoven. Greben af en pludselig Indskydelse sprang han op paa den og kørte derud, bøjede af fra Spadserevejen og fordybede sig i Skoven. Det var tidlig paa Dagen, og der var næsten ingen Mennesker.

Det var længe siden, at han havde været alene, rigtig alene. Selv naar han havde været hjemme om Aftenen, alene paa sit Værelse, og selv naar hans Sind ikke havde været optaget af hans Arbejde, saa havde det været fyldt af Dagens mangfoldige Indtryk, af alt det nye, som mødte ham i denne travle og fremmede Verden, med disse ukjendte Mennesker, der vare saa forskellige fra, hvad han ellers havde

seet, der syntes at følge helt andre Love, end han adlød, at drives af helt andre Kræfter, af ganske andre Bevæggrunde, at leve et helt andet Liv end det, han hidtil havde kjendt. Han havde seet og hørt med aabne Øjne og begjærlige Øren, havde modtaget, indsuget, optaget en overvældende Mængde nye Indtryk, var gaaet paa Opdagelsesrejse i ubekjendte Lande og havde for hvert Skridt mødt noget nyt og mærkeligt. Alt dette havde fulgt ham alle vegne, optaget hans Tanker hver Time paa Dagen, ligesom fortrængt og skjult Hjemmet og hele hans tidligere Verden. Han havde ikke haft et Øjeblik tilovers til at fordøje alt dette, til at sigte det nye Stof, til at veje og enten vrage eller anerkjende, til at knytte Forbindelsen mellem sin nuværende og sin tidligere Tilværelse og til at prøve, om de kunde rimes sammen.

Det var det, han nu gjorde, og Resultatet var, at de ikke kunde rimes sammen.

Herude saa han atter et Glimt af sin gamle Verden; det var, som om han for et Øjeblik flyttede tilbage i sin tidligere Tilværelse. Her var Skov, her var Vand og grønne Enge, — og her var først og fremmest Ensomhed.

Tusinde Røster kaldte paa ham, tusinde kjære og kjendte Røster, som han længe ikke havde hørt. Vindens Susen i Trætoppene spurgte ham: Har du glemmt mig? De raslende Blade under hans Fødder, de vexlende Skygger, det skiftende Sollys, der faldt gjennem Løvet, talte til ham med indtrængende Stemme; men der var en stum Bebrejdelse i denne Ensomhed, en Anklage i den højtidelige Tavshed.

Det var som om han fik Bud langvejs fra, som om hans Barndoms Verden, Hjemmets Verden, kaldte paa ham, gjorde Fordring paa ham og stillede sig udæskende overfor alt det nye, der havde opslugt

ham, som om den krævede ham tilbage og bebrej-
dende spurgte ham, om han havde glemt den, om
den dog ikke var hans egentlige Element, og om
han virkelig troede, at han kunde rive sig løs
fra den.

Nej, han havde intet glemt! Nu huskede han,
huskede alt! Det gamle Buskads, hvor Jorden var
saa blød og fugtig, at Ens Skridt slet ikke hørt
undtagen om Efteraaret, naar man sparkede i et
dybt Lag vissent Løv og trak en Stribe efter sig i
det, — det gamle ærværdige Lindetræ, i hvis Krone
der var en evig Summen af denne Hærskare af
usynlige Insekter, og hvis Blade bleve ganske lyse
og gjennemsigtige i Sollyset, — Plainen, der skraa-
nede ned mod Engen, mod Engen med frodigt,
mørkt Græs til Knæene, med Troidurt og Vibeæg
og Iris, — Søen, der skjulte sig bag en Skov af
Siv, en Skov, hvor man møjsommeligt brød sig Vej
med tunge Vandstøvler, hvor man ikke saa det
mindste Glimt af den øvrige Verden, og hvor man
pludselig blev greben af denne ængstelige Ensomhed,
stod stille og fik Hjærtbanken. Han huskede Gavlen,
dækket af et Tæppe af Vedbend, bag hvilket man
næsten ikke kunde finde Muren, og hvor der fløj
en Fugl ud, hvorsomhelst man stak Haanden ind,
— Verandaen, hvor han saa mange, mange Gange
havde talt til hundrede og raabt alle Tierne højt,
— de smaa Søskende lurende bag Taxtræet og bag
Rosenbedet, mylrende ud fra de smaa Graner for
at naa op og prænte for sig selv. Og hvad var
det, hans Erindring tilsidst fæstede sig ved og ikke
kunde komme forbi? Hvad var det, han pludselig
huskede, saa hans Hjærte stod stille og Blodet veg
fra hans Kinder?

Han huskede en altid kjærkommen Gjæst i
Præstegaarden, en Gjæst, som først gav dette glade

Liv sin rette Farve og sin største Tiltrækning, og som nødvendigvis maatte være med, hvergang der rigtig skulde være Stemning og Glans over det. Han huskede hende komme gaaende ned til Præstegaarden, og hvorledes hans smaa Søskende raabte til hinanden, at hun var kommen; hvorledes de gik hende i Møde og fulgte hende hjem igjen; hvorledes hans Søster altid vilde gaa alene med hende og ikke have de andre med, og hvorledes de to havde et Utal af umaadelig vigtige Hemmeligheder, som de andre drillede dem med men samtidig vare skinsyge paa. Han huskede, hvorledes hans smaa Søskende sad paa hendes Skjød og hang om hendes Hals, hvorledes hun paa en Gang var Barn med dem, Kammerat med hans halvvoxne Brødre, Veninde med hans Søster, elsket af hans Moder og næsten beundret af hans Fader.

Og ham selv! Hun havde været Barn med ham, da han var Barn, Kammerat med ham, da han blev en opløben Dreng, og nu, da de begge vare voxede til, — hvad saa?

Ja — saa huskede han et afsides Hjørne af Haven mellem Tjørnehækken og en blomstrende Jasminbusk under et vældigt gammelt Piletræs Krone; han huskede hende staaende der tavs, ligesom ængstelig, som om hun ventede paa noget; han huskede sig selv staaende overfor hende, hvorledes hun havde seet paa ham, hvad han havde læst i hendes Øjne, hvad han havde haft paa Læberne, og hvad det var for nyfødte Drømme og gjærende Tanker, der vare dukkede op i hans Sjæl, hvilke Forjættelser om Fremtiden han forbavset havde seet aabenbare sig.

Og saa, — saa huskede han Angelique.

— Han kastede sig ned mellem det opvoxende Smaakrat og støttede Albuerne mod Jorden og Ho-

vedet i sine Hænder. Hvad var dog dette! — Han satte sig overende igjen og stirrede ud for sig, medens en Rædsel sammensnørede hans Hjærte og jog Blodet fra hans Kinder.

Var det ham, var det virkelig ham! Var han den samme Jens, som engang færdedes mellem alle de andre, lige saa ubekymret og fri og frejdig som de, lige saa ukjendt med Smuds og Skændsel som de? Var det virkelig ham, ham, som nu —

Med ubønhørlig Klarhed stod det for ham, hvilket Brud han havde iværksat med hele denne Verden, hvor uigjenkaldelig han havde mistet den, — selv sagt sig løs fra den. Og med ubønhørlig Klarhed saa han, hvilket Forræderi, hvilken Troløshed han havde gjort sig skyldig i overfor *hende*.

Angelique og Hjemmet! Angelique og hun! De to Verdener kunde ikke rimes sammen. Han maatte vælge imellem dem; vilde han beholde den ene, maatte han opgive den anden.

Men kunde han vælge?

Ja, Angelique kunde han vælge. Men for hvilken Pris? Han kunde opgive Hjem, Forældre, Søsken, Præstegaarden, Haven, Søen og Skoven, — og hende; bryde med hele denne Verden, der rummede alle hans Barndoms Drømme, alle hans Minder, alle hans Glæder og alle hans Sorger, — hele hans tidligere Liv. Men den havde aldrig været ham saa kjær som nu, han havde aldrig før vidst, hvor nøje han var voxet sammen med den.

For den Pris kunde han købe Angelique. Men kunde han vælge det andet? Hvad kunde det nytte, at han opgav Angelique og hele den berusende Verden, hun havde lært ham at kjende? Kunde han derved købe sig Hjemmet tilbage? Skeet kunde jo dog ikke gøres uskeet, — og hvad værre var, det kunde ikke glemmes. Han kunde bryde med

hende, rejse hjem og lade, som om hun aldrig havde existeret; — men nej, — hun vilde dog følge med, hvor han gik og stod. Turde han se sine Forældre og Søkende igjen, — og turde han se *hende* igjen med dette bag sig? Turde han vel sidde under det gamle Lindetræ og i det gamle Buskads? Han bragte jo noget med sig, som ikke hørte hjemme der, og alle Naturens hemmelighedsfulde, hviskende Røster vilde anklage ham, støde ham fra sig, spørge ham, om han da ikke vidste, at han havde lukket sig selv ude fra deres rene og harmoniske Verden, at han havde forraadt alle dens gode Magter og brudt med den for bestandig.

Han *vilde* ikke bytte alt dette bort for Angelique, — han valgte det fremfor hende. Men han *kunde* ikke tilbytte sig det igjen ved at opgive hende.

Der var ingen Udvej. Kun ét kunde han, — opgive begge Dele. Opgive Angelique og intet faa i Stedet! Det vilde dog blive altfor tomt.

Hvad skulde han gjøre? Hvor var der Hjælp? — Hos Gud? Kunde han maaske gjøre skeet uskeet?

Han greb sig med Hænderne til Hovedet og stod stille. Hvad var det dog for en rædselsfuld Tragedie, han havde indviklet sig i?

Han saa sig om. Verden var uforandret; Solen skinnede som før, Bladene raslede sagte i den lune Sommervind, og intet syntes at tage Notits af hans Nød eller bryde sig derom.

Der saa han Spadserestien foran sig, — og dér kom Mennesker. Han børstede Spindelvævet og de visne Blade af sig og gik forbi dem, idet han forsøgte at lade som ingenting. Men efter dem kom der andre Mennesker og atter andre Mennesker, og

hele Skoven var fuld af Mennesker. Han fortsatte sin Vej mod Strømmen, naaede Udkanten af Skoven og kom omsider ind i Byen. Der standsede han paa et Gadehjørne; han følte sig sulten.

Hvorhen skulde han gaa? Hjem til Angelique? Nej, — det vilde han ikke. Han havde jo valgt, valgt det andet og opgivet hende. Og han drejede med raske Skridt den modsatte Vej af den, der førte hjem.

Han var imidlertid ikke gaaet langt, før han sagtnede Farten. Hvad kunde det nu ogsaa nytte, at han ofrede Angelique? Han fik jo intet i Stedet, det Resultat var han jo kommet til. Opgive hende og dog miste det andet, — nej, det var dog altfor tomt igjen.

Gud maatte vide, hvad han egentlig mente! Hvor mon han tænkte at gaa hen? Hjem maatte han jo dog tilsidst alligevel, hjem, hvor alle hans Ejendele vare. Og han skyldte dog vel ogsaa Angelique en Slags Forklaring.

Og hvorfor skulde han i Grunden ikke gaa hjem? Det var nok snarere saadan, at han *havde* valgt, men havde valgt Angelique og opgivet alt det andet. Det kunde ikke gjøres om. En Følelse af Trods kom op i ham. Man maatte dømme, hvad man vilde, om hans Forhold til hende, — skeet var skeet og lod sig ikke ændre; og han burde være for fornuftig til at spille sit Liv med unyttige Skrupler og lade sig standse af forældede Fordomme. Han var dog vel selv den eneste Herre over sine Handlinger.

Han vendte altsaa og gik hjemad, men betydelig langsommere. Han gik i dybe Tanker, og hans Mod sank mere og mere, jo nærmere han kom sit Maal. Paa Gadehjørnet løb han lige paa en Mand og traadte ham over Tærne. Manden ban-

dede; Jens standsede og saa forbavset paa ham, vaagnede saa op og gjorde en Undskyldning, som den anden imidlertid næppe gav sig Tid til at afvente.

Da han kom paa Trappen, forbavsedes han ved at høre højrøstede Stemmer, der syntes at komme fra hans Lejlighed. Han sprang hurtig op ad Trappen for at se, hvad der kunde gaa for sig. Ganske rigtig! Døren ud til Trappegangen stod aaben, og fra Stuen hørte han en vred Mandsstemme, der talte daarligt Fransk. Han standsede i Entréen, lyttede og hørte Angelique svare i en ophidset Tone:

«Jeg gad vide, med hvilken Ret De trænger Dem herind, og kræver mig til Regnskab; bilder De Dem ind, at De har nogensomhelst Myndighed over mig?»

«Dem bryder jeg mig Fanden om; men med ham er det en anden Sag. Kort og godt, — hvem er De, og hvad gjør De her?»

«Nuvel,» svarede hun trodsig, idet hun med lynende Øjne saa hen paa Jens, der netop nu traadte ind ad Døren, «hvis De endelig vil vide det, saa er jeg hans Elskerinde, og jeg skammer mig ikke ved det. Men se, der er han selv; nu kan De maaske fortsætte Conversationen med ham og lade mig i Fred.»

Jens veg et Skridt tilbage og blev staaende som ramt af Lynet.

Midt paa Gulvet saa han den gamle Major staa med Hatten i den ene Haand og den velbekjendte sølvknappe Stok i den anden, kobberrød i Ansigtet og med den mest rasende Forbitrelse malet i sine Træk. Ved Siden af og lidt bagved ham stod *hun*, ligbleg, sky og ængstelig, og stirrede halvt forbavset og halvt bange paa Angelique.

Majoren vendte sig om mod Jens, stødte Stokken haardt imod Gulvet og udbød:

«Død og Helvede min Dreng, du er kommen i net Selskab! Er det sandt, hvad hun siger?»

Jens veg endnu et Skridt tilbage uden at svare. Han saa ufravendt paa *hende*, og hun læste Svaret i hans forstyrrede Ansigt og hans usikre Blik. Saaledes forløb et Øjeblik i trykkende Tavshed. Alles Øjne vare rettede paa ham. Angelique saa trodsig og spørgende paa ham, som om hun ventede paa, at han skulde tage hende i Forsvar og vise disse paatrængende Gjæster Vintervejen; Majoren saa barsk og bydende paa ham under de buskede Bryn og ventede utaalmodig paa et Svar; og *hun* saa paa ham, og hendes Blik var tungere end nogen af de andres.

Omsider tog hun sig sammen, tog Onklen under Armen og vilde trække ham med sig. Han gav et utaalmodigt Ryk og gjentog:

«Er det sandt, for Djævelen? Svar mig!»

«Ja,» svarede Jens tonløst og mødte hans Blik.

Majoren hævdede Stokken, som om han vilde slaa ham, og saa paa ham med en saadan Harme og Foragt, at Jens atter veg et Skridt tilbage og greb om en Stol. Et Øjeblik stod Majoren saaledes; saa vendte han sig rask omkring, idet han foragtelig trak paa Skuldrene, tog sin Nieces Arm og gik med faste Skridt ud af Døren uden at sige et Ord.

Jens stirrede efter dem, længe efter at den sidste Flig af hendes Kjole var forsvunden i Gangen, — indtil den sidste Lyd af deres Trin paa Trappen var hendøet, — indtil han hørte Gadedøren smække i efter dem. Saa foer han med Haanden over Ansigtet og trak Vejret dybt. Var det virkelig skeet, — eller var det et Syn, han havde haft? Jo, det var sandt; hans Blik faldt paa Angelique, der endnu

stod mørk og trodsig midt paa Gulvet. Hun mødte hans Blik og spurgte i en ophidset Tone:

«Maa jeg spørge, hvem det er, som»

«Gaa!» raabte han og pegede paa Døren, «Gaa bort!»

«Gaa bort? Jeg gad vidst med hvilken Ret du viser mig Døren!»

«Med hvilken Ret?» Han saa paa hende et Øjeblik og besindede sig. «Nej, det er sandt; jeg har ingen Ret.»

«Jeg har ingen Ret,» gjentog han halvt aandsfraværende, idet han samlede sit Overtøj sammen og tog nogle Bøger under Armen. »Jeg har ingen Ret,» gjentog han atter, idet han standsede et Øjeblik og saa sig om i Værelset. «Ja, saa maa jeg jo selv gaa,» vedblev han, idet han ligesom vaagnede op. Han følte, at han maatte sige noget, give en Slags Forklaring.

«Farvel Angelique,» sagde han og vedblev efter en Pavse, anstrængt, og idet han ligesom ledte efter Ordene: «Det gjør mig ondt, at vi have truffet paa hinanden. Vi have blot gjensidig gjort hinanden Fortræd. Søg at glemme mig, — og tilgiv mig, at jeg ikke havde Styrke nok til at gaa dig forbi. -- Farvell!»

»Men jeg forstaaer ikke»

Men han var allerede ude paa Trappen. Hun foer ud, lænede sig over Rækværket og skreg efter ham i Raseri og Angst:

«Jens! Jens!»

«Nej, nej! Det kan ikke nytte,» svarede han dernede fra og forsvandt.

*

*

*

Kjære Angelique!

Vi have seet hinanden for sidste Gang; saa vidt det staaer til mig, skulle vi ikke mere mødes. Grunden hertil behøver jeg ikke at forklare dig. Hun, hvem du saa igaar, har ældre og stærkere Krav paa mig, end du eller nogen anden nogen-sinde har haft. Det er ikke hende, der er traadt dig i Vejen, men det er dig, der har taget hendes Plads, — eller rettest er det maaske mig, der har gjort Uret mod Jer begge to, men mest mod hende.

At jeg nu forlader dig, er ikke Uret; det er en Nødvendighed. Min Uret bestaaer i, at jeg ikke havde Styrke nok til at gaa dig forbi, da du stillede dig i Vejen for mig, — og det beder jeg dig tilgive. Jeg takker dig for, hvad du har skænket mig. At din Gave blev mig til Ulykke, at den har skilt mig ved alt det, der har Værd for mig i Livet, og nu driver mig i Fortvivlelse, var jo ikke din Hensigt med den, og jeg har ikke Ret til at gjøre dig Bebrejdelser.

Jeg beder dig indstændig om ikke at opsøge mig; du vil intet opnaa derved. Jeg er vis paa, at du ikke vil lægge Overbringerne heraf Hindringer i Vejen for at flytte mine Ejendele. Jeg har sørget for, at du kan blive boende foreløbig.

Jens.

Andet Kapitel.

Quält mich Erinnerung, dass ich verübet
So manche That, die dir das Herz betrübet,
Das schöne Herz, das mich so sehr geliebet.

Kjære, kjære Jens!

Kom hjem til os, min stakkels Dreng, — kom endelig, kom strax. Vil du ikke komme for din egen Skyld, saa kom for min Skyld. Jeg er dog din Moder, jeg har baaret dig under mit Hjærte i Haab og Forventning, jeg har født dig med Smerte, vugget dig i mit Skjød, vaaget over din Søvn og siddet i Angst ved dit Leje, du er min førstefødte, jeg kan ikke miste dig, jeg har Krav paa dig, meget større Krav, end du selv rigtig veed og forstaaer, — det forstaa Børn aldrig, men jeg har det alligevel. Jeg faaer aldrig Ro, før du atter er i god Behold herhjemme, bliver aldrig rolig, saalænge du færdes alene derude mellem alle de onde Mennesker. Jeg veed, at skal du blive den gamle Jens igjen, skal du atter selv vinde Fred og blive god igjen, saa maa det være her, og her maa du blive det, du kan ikke andet paa denne velsignede Plet. Kom hjem til os; jeg vil græde med dig, jeg skal hjælpe dig, naar Angsten og Fortvivlelsen kommer over dig, jeg vil kysse din hede Pande og stryge de tunge Tanker bort fra den, jeg vil lægge dine Hænder

sammen og lære dig den Aftenbøn, jeg lærte dig, da du var et lille Barn, — ak, du har vist længe glemte den. Jens, du er ikke bleven for stor og for klog og for stolt til at lade din Moder se dine Taarer, til at vise hende dit Hjærte. Engang kjendte jeg det ud og ind, — jeg har kjendt det meget længere end du troer, der er intet af alt det, som har fyldt dig og optaget dig, som jeg ikke har seet, selv det, som du har skjult for os og villet beholde for dig selv. Kom da og græd ud i mine Arme, kom for Guds Skyld, han vil nok hjælpe os.

Din Moder.

* * *

Min vildfarne Søn!

Du har været mig en Ben-Jamin, men sandelig, du er bleven mig en Ben-Oni.

Der behøves ikke mange Ord imellem os; du kjender mig og mit Standpunkt. Udtale min Smerte for dig kan jeg ikke og vil jeg ikke; det er ogsaa overflødig, thi du kjender mig saa meget, at du selv vil kunne gjøre dig et Begreb om, hvilket Rædselsbudskab det har været for mig. Forklare dig min Fordømmelse af og min Afsky for den Synd, hvormed du har besmittet dig, behøver jeg heller ikke; for ikke længe siden havde du selv den samme Afsky og den samme Fordømmelse tilovers for den. Beskrive dig din Moders og dine Søkendes Følelser kan eller vil jeg heller ikke. Du har vel til Bunds gjort dig klart, hvorledes en Moder seer paa en saadan Søn; hendes Fordømmelse er maaske mindre stræng end en Faders, men hendes Smerte er ikke mindre. Og staar det klart for dig, hvilke Tanker og hvilken Kundskab du kaster ind i en ung og ren Piges Sjæleliv?

Alt dette er for din Sjæl som Svøbeslag paa en blottet Ryg. Men Vejen til Omvendelse og Tilgivelse gaaer kun gjennem bitter Sjæleve; i saadanne Ting gjælder ingen Skaansel, og jeg holder ikke op af daarlig Medlidenhed, men fordi jeg veed, at du har sagt dig det altsammen selv. Min stakkels vildfarne Søn.

For dig selv har jeg ingen Fordømmelse og ingen Afsky tilrede, — kun for din Synd; du har ramt dig selv haardest. Du vil ikke miste din Plads i mit Hjærte; tværtimod vil du tage endnu mere Plads op end før, og Tanken om dig vil skygge over alle Ting. Men hvorledes vil det blive med din Plads i dit Barndomshjem?

Moder vil, at jeg skal skrive som hun: Kom, — kom hjem til os, kom endelig, kom strax. Ja, — kan du komme, — saa kom. Men jeg maa spørge dig, om du vil komme, om du kan komme.

Du er falden, — dybere end de fleste, fordi du stod højere, — jeg tør sige det, — fordi du var bedre beskyttet end mange andre og havde en klarere Erkjendelse end mange af, hvilken Synd det er. Men er du falden, som en Kristen kan falde, falden i et svagt Øjeblik og vaagnet op bag-efter med den rette Anger, den Anger, som leder til Omvendelse og Tilgivelse?

Tilgiv, at jeg spørger; thi jeg bør tro, at det er saaledes. Kan du komme saaledes, saaledes som Moder skriver, at du skal komme, — saa kom kun. Kom hjem, og du vil her finde Hjælp og Støtte i det tunge Arbejde, som ligger for dig.

Men er det ikke saaledes, — er du falden, fordi du ikke længere er en Kristen, fordi du har for-raadt det, som engang har været dig det helligste, — jeg troer det ikke, men det er min Pligt at spørge, —

da — ogsaa da vil du bevare din Plads i mit Hjærte, — og jeg vil dog have Haabet tilbage. Men er det saaledes, kan du ikke komme, som den fortabte Søn kom, kan du ikke ydmyge dig for Gud, kan du ikke komme saaledes, som Moder vil have dig, — da tror jeg ikke, at du selv vil komme. Jeg veed, at du ikke vil sidde ved vor Arne som en Fremmed og færdes i vor Kreds som en udenforstaaende, der intet har tilfælles med de andre, der kun høster Kval og Pinsler af Samlivet med dem og er en stadig Kilde til Sorg for dem. Og navnlig for dine smaa Søskenes Skyld beder jeg dig blive borte, hvis det er saa; de skulle ikke se Frafaldet i deres eget Hjem.

Jeg tror ikke, at det er saaledes, — kom og sig mig, at det ikke er saaledes; men det er min Pligt at spørge.

Min Smertes Søn! Fremmede have givet dig fuldt op af denne Verdens Goder, sat dig i Stand til at tilegne dig dens Visdom; men have de taget det fra dig, som er bedre? Have de røvet dig det, som dit Hjem havde søgt at give dig, ak, det, som dit Hjem ikke kan gjengive dig, hvis du har mistet det. Har du mistet det?

Din Fader.

* * *

Kjære Forældre!

Jeg veed, at jeg skylder Eder at svare strax, og at I med Uro og Længsel vente derpaa. Men I skulde vide, hvor svært dette Svar falder mig, og hvor jeg kunde ønske at have en Maaned dertil, — til at bede Eder om Tilgivelse, til at sige Eder, hvor nær Eders Sorg gaaer mig til Hjærte, hvor højt jeg elsker det Hjem, som jeg selv har udelukket

mig fra, og hvor bittert jeg vil savne det. Ak, — en Maaned vilde ikke forslaa til at udtrykke min Anger og Nød for Eder, endnu mindre til at forklare Eder hele denne sørgelige Historie; kunde jeg blot forklare den for mig selv. Ingen af Delene vil jeg derfor prøve paa. Hvis I kunne tro, at jeg endnu har bevaret nogen Erindring om mit Hjem og nogen Kjærlighed til det sande og gode, saa ville I ogsaa forstaa, uden at jeg siger Jer det, hvor haardt jeg selv føler, hvad jeg har gjort; og forstaa, hvorledes jeg har kunnet gjøre det, det ville I alligevel aldrig.

Jeg vil da fatte mig i Korthed. Det første og vigtigste er at meddele Eder, at Angelique, — saaledes hed hun, — ikke længere er hos mig, at jeg ikke har seet hende siden den Dag, jeg fik et saa uventet Besøg, og at jeg aldrig mere vil faa hende at se. —

Saa skal jeg besvare Eders Spørgsmaal. Fader spørger, om jeg har mistet det, som han fra min tidligste Barndom har søgt at give mig og at gjøre til det første og vigtigste for mig. Jeg spørger mig selv om det samme, men jeg kan ikke finde Svaret derpaa, og derfor kan jeg heller ikke give Fader andet Svar end: Jeg veed det ikke. Glemmt det har jeg, glemt det længe, — deri har Moder Ret. Nu klamrer jeg mig til det, spørger mig selv, om jeg da virkelig har mistet det. Jeg vilde gjerne bevare det, fordi jeg husker, at da jeg havde det, havde jeg Fred og var lykkelig; men jeg synes ikke, at jeg kan. — Men I ville nok forstaa, at jeg ikke kan svare Eder, før jeg kan svare mig selv.

Moder spørger, om jeg vil, Fader om jeg kan komme hjem. — Jeg vil gjerne, — men jeg kan ikke. Jeg er ikke bleven for stor og for klog og for stolt til at lade Moder se mine Taarer og

læse i mit Hjærte; jeg har været det, men jeg troer ikke, at jeg vilde være det nu. Jeg kunde gjøre det, hvis vi vare alene, hvis det var mørkt, og hvis ingen saa det, — men jeg kan ikke gaa ved højlys Dag imellem mange Mennesker, som alle kjende min Hemmelighed og alle søge at læse den i mit Ansigt.

Her kan jeg gjemme mig i Mængden, skjule mig for alle, og ingen faaer Lov at kaste nysgjerrige Blik i min Sjæl; men hjemme er der altfor mange, der vilde se paa mig. Tro ikke, at jeg ikke holder af Eder, fordi jeg ikke kommer; mere end nogen-sinde. Hvis der kun var Jer to, saa troer jeg, at jeg kom; men der er alle mine Søskende, og der er flere endnu.

Tilgiv mig; læg ikke Eders Vrede til alt det, som jeg i Forvejen har at bære, — og opgiv ikke Haabet om engang at se Eders

Jens.

* * *

Kjære Jens!

Hvad har du dog gjort? Jeg kan slet ikke forstaa det, og jeg vilde aldrig tro, at et Menneske, som jeg holdt saa meget af og troede saa godt om, kunde bringe saa megen Sorg og Nød over saa mange andre Mennesker, hvis jeg ikke selv havde seet al denne Sorg og Nød. Hvordan har du dog kunnet gjøre det?

Det er nu ikke det, jeg vilde skrive om, og hvad skulde jeg vel ogsaa kunne skrive derom? Du veed jo godt selv, hvor stor en Synd det er, og jeg troer ogsaa, at du allerede har følt, hvor stor en Ulykke det har bragt over dig selv og andre. Det er om en af disse andre, jeg vil skrive, om hende, hvem du har voldt allermest Sorg.

Strax syntes jeg, at jeg var saa vred paa dig, at jeg aldrig vilde kunne tilgive dig det. Det var ikke for min egen Skyld, for jeg synes jo ikke, at du har gjort Uret just mod mig saadan som mod Fader og Moder, men fordi du har gjort en rædsom Uret mod hende, for hvis Skyld det nærmest er, at jeg skriver til dig, og fordi det maatte skære enhver i Hjærtet at se hendes Sorg og Fortvivlelse, selv om man ikke holdt saa meget af hende, som jeg gjør. Men da jeg saa kom til at tænke paa, hvor ulykkelig du selv maatte være, indsa jeg, at jeg ikke havde Ret til at opkaste mig til Dommer mellem Jer, og hvis hun kan tilgive dig, hvad jeg troer, hun kan, saa har jeg ingen Ret til at være vred. Det er jeg heller ikke men kun bedrøvet over, at en af mine kjæreste Fremtidsdrømme er døet, over at jeg i Stedet for at se to af de Mennesker, som jeg holder mest af, gjøre hinanden rigtig lykkelige, skal se begges bitre Sorg.

Du er vel forbavset over, at jeg har vidst Besked om Eders lønlige Forhaabninger, uagtet ingen nogensinde har nævnet dem for mig, og over, at jeg nu veed Besked med begges Sorg. Det sidste veed jeg kun, fordi jeg kan tænke mig dertil, og fordi jeg har seet den i den enes Ansigt, for der er ikke blevet talt om det mellem hende og mig.

Forleden kom de pludselig tilbage fra Paris, længe før det var Bestemmelsen, og i Stedet for først at rejse til Kjøbenhavn kom de lige hertil. Glæden derover blev af kort Varighed, for Majoren saa ud som en Tordensky, og hun var saa bleg og stille, som om hun lige var kommen op af Graven. Da de havde faaet noget at spise, gik Majoren og Moder ind til Fader paa hans Værelse, og vi to gik op paa mit Værelse. Der spurgte jeg hende, hvad der var i Vejen. Saa kastede hun sig

ned paa Knæ foran mig med Hovedet i mit Skjød og græd, som om hun skulde græde sig død med det samme. Langt om længe sagde hun saa, at jeg maatte ikke spørge hende, hun kunde ikke holde ud at fortælle derom, jeg fik det nok at vide af Fader og Moder, og saa vilde jeg forstaa det hele. Om Aftenen rejste de saa, og da de var borte, blev jeg kaldt ind til Fader og Moder, og saa fortalte Fader mig det. Du skulde have seet, hvor Moder græd, og Fader kunde næsten ikke tale.

Saa forstod jeg ogsaa det hele, fordi jeg i Forvejen kjendte hendes Følelser for dig og vidste, at hun havde sat alle sine Forhaabninger til dig og kun ventede paa den Dag, da du syntes, at du var naaet vidt nok til, at du turde komme og bede om hende.

Du kan nok forstaa, at jeg har haft Betænkelighed ved at skrive om dette til dig, og du siger maaske til dig selv, at det er taktløst og paa-trængende af mig, naar jeg dog ikke bestemt kan vide, om du har seet paa den Sag som hun. Det vilde det ogsaa være, dersom jeg ikke vidste det, men jeg troer nu, at jeg veed det, og er sikker derpaa, lige til du selv siger nej, og det gjør du ikke. Hvoraf jeg veed det, kan jeg ikke saadan forklare dig, men jeg har kunnet se det. Og naar det nu er saaledes, saa synes jeg, at du nu skal vide fuld Besked om det, og det tænker jeg ogsaa, at du selv helst vil. Jeg veed, at ingen anden end du nogensinde vil komme i hendes Tanker, og at hun vil sørge over dig hele sit Liv. Naar man har gjort Uret, er det jo bedst at vide, mod hvem man har gjort det, for at man kan vide, hvor man skal søge at vinde Tilgivelse, og det er hende, du har gjort Uret imod fremfor alle andre, baade Fader og Moder og hende — den fremmede. Det kan være,

at du vidste det i Forvejen; men jeg kunde jo ikke være sikker paa, at du vidste, hvor meget hun følte det og led ved det. Nu har jeg sagt dig det, og nu skynder jeg mig at sende Brevet afsted, før jeg faaer for mange Betæneligheder.

Skriv snart hjem til os og lad os høre fra dig. Du kan vel forstaa, hvor urolige vi ere for dig, og at Fader og Moder gaa i en frygtelig Angst. Skriv ogsaa til mig og lad mig vide, om du er vred over mit Brev, eller om du synes, at jeg har gjort rigtigt i at skrive det. Din hengivne Søster

Anna.

* * *

Kjære Anna!

Lad mig begynde med at minde dig om, at vi engang have holdt meget af hinanden. Jeg har været dig en god Broder, troer jeg at turde sige, — jeg har været god imod dig og omhyggelig for dig, og jeg veed, at du har forstaaet det og været mig taknemlig derfor. Jeg skriver ikke dette for at pynte mig dermed, eller fordi jeg mener, at det giver mig noget Krav paa dig. Jeg vil blot minde dig om, hvor nær vi have staaet hinanden; og jeg er bange for, at det kan behøves nu, da bitre og vrede Følelser imod mig opfyldte saa manges Hjerter.

Ak, med Rette. Jeg har brudt Broen af imellem os og kastet mig ud i et Liv, der er dig lige saa fremmed som Havets Dybder for en Sommerfugl. Vi ville næppe sees i mange lange Aar, — og saaes vi, vilde du se paa mig med Sky og Ængstelse og søge i mit Ansigt at læse de mørke Hemmeligheder, der have skilt mig fra mine.

Men alligevel troer jeg ikke, at du har forjaget

mig aldeles fra dit Hjærte; alligevel troer jeg, at du endnu vil høre paa en Bøn fra mig, og jeg troer ogsaa, at jeg har kunnet læse det i dit Brev. Du kalder mig et Menneske, som du holdt meget af og troede godt om. Det vilde være for meget at forlange, at du endnu skulde tro godt om mig, — men jeg troer at læse imellem Linierne, at du endnu holder af mig. Ikke alene derfor skal du have Tak for dit Brev. Det meste af, hvad det fortæller mig, vidste jeg ganske vist, og jeg troede i alt Fald at vide, at hun ventede paa mig og vilde lægge sin Fremtid i min Haand. Men derfor er det dog godt at høre det, og meget af, hvad du fortæller, er ogsaa nyt for mig. For kort Tid siden vilde det have fyldt mig med Glæde; nu viser det mig kun, hvad jeg er gaaet glip af og har forspildt, hvilken Lykke jeg har udelukket mig selv fra.

Du har Ret. Jeg har bedrøvet mange dybt, mange, hvis Sorg gaaer mig selv nær til Hjærte; og der er mange, fra hvem den uforskyldte Skilsmisse synes mig tung og haard og næppe til at bære. Men hende har jeg gjort større Uret end alle andre, og hendes Sorg og Lidelser volde mig mere Anger og Sjælenød end nogen andens. Hun havde Krav paa mig og min Troskab, omend Krav og Forpligtelser aldrig ere blevne udtalte i Ord imellem os; og jeg har brudt de helligste Forpligtelser og sveget de stærkeste Krav; jeg har været hende utro.

Jeg skal ikke gjøre formastelige Forsøg paa at holde fast paa hende. Jeg skuffer mig ikke med letfærdige Haab om, at vi endnu skulde kunne finde hinanden, og at jeg nogensinde turde vove at nærme mig hende med saadanne Tanker. Det er ikke derfor, jeg skriver dette. Jeg vilde være lykkelig ved at vide, at det engang kunde komme

dertil, at det kun var med Sorg, hun tænkte paa mig, men ikke med Bitterhed; mere skal jeg ikke vente eller forlange,

Men du vil forstaa, at jeg sætter Pris paa hendes Omdømme fremfor alle Menneskers, og at hendes Vrede og Foragt rammer mig haardere end nogen andens. Og derfor beder jeg dig sige hende, at hun ikke maa tro mig værre, end jeg er. Du, som kan vedblive at se hende og tale med hende, som seer hendes Taarer, og i hvis Arme hun søger at skjule sin Sorg, du vil forstaa at finde en Lejlighed til at sige hende, at hvis hun atter kom hertil og saa mig, vilde hun finde mig alene. Bed hende tro mig, naar jeg siger, at mit Liv vil være rent for Fremtiden, at det kun vil rumme Arbejde og Anger, de bitreste Selvbeprejdelse og den mest fortærende Fortvivlelse. Jeg seer kun en Ørken for mig, og jeg kan ikke kvæge mig ved rene Kilder; men sig hende, at jeg skal vandre taalmodig uden at søge til de urene.

Men sig hende ikke, at jeg endnu er dristig og paatrængende nok til at elske hende over alt i Verden; at det er min største Sorg og min bitreste Kvide, at det er den tungeste Tanke for mig, at jeg selv har skilt mig fra hende, bortkastet den Skat, som var min største og bedste. Sig hende ikke, at mit Hjærte græder i afmægtig Længsel efter hende, at jeg vaander mig under en Kjærlighed, der blot er saa meget mere fortærende, fordi jeg selv har dræbt dens Haab. Sig hende det ikke; thi jeg har intet Haab, og jeg har ikke engang Lov til at tænke mig, at hun kunde have det. Sig hende det ikke; thi hun kan ikke tro det; hvor skulde hun kunne forstaa det efter dette!

Men sig hende, hvad jeg har bedt dig sige hende. Og hvis du engang imellem vil skrive til

mig og fortælle mig lidt, — ikke alene om dig selv, om dine og mine Forældre og Søskende og om mit tabte Barndomshjem, — men ogsaa engang imellem et Par korte Ord om hende, da vil du faa en mager Løn i min Taknemlighed. Din Broder

Jens.

Jeg veed ikke, om Fader og Moder ville forstaa, at jeg ikke kommer hjem; men du vil forstaa, at selv om jeg ellers vilde kunne det, saa kan jeg ikke for hendes Skyld. Hun skal ikke tro, at jeg følger efter hende, og maaske frygte for, at jeg skal forsøge at nærme mig hende, — og desuden vil jeg ikke stille mig imellem Jer og hende. Nu beholder du hende dog maaske; men hvis jeg kom hjem, kan du forstaa, at jeg vilde staa imellem Jer.

* * *

Kjære Jens!

Det gjør mig meget ondt, hvis mit Brev har kunnet faa dig til at tvivle om, at jeg endnu holdt af dig; det er en Skam, at du har skullet læse det mellem Linierne. Hvis jeg har skrevet for haardt og ukjærligt til dig, saa har det været, fordi jeg var saa betaget af hendes Sorg og af den Uret, du har gjort hende. Men jeg veed godt, at jeg ikke har Lov til at være Dommer i den Sag, og hvis jeg i det hele taget har været vred paa dig, saa har dit Brev faaet mig til at glemme det. Det burde ikke behøves, men jeg maa nok have Lov at sige dig, at dette ikke skal skille os fra hinanden, og at hvis det har gjort nogen Forskjel fra før, saa er det den, at jeg holder mere af dig, fordi jeg forstaaer, at du trænger mere til det.

Du kan nok forstaa, at dit Svar har gjort Fader og Moder ondt. Moder ventede saa bestemt, at du

vilde komme, og da jeg læste hendes Brev, syntes jeg ogsaa, at du maatte komme, men nu veed jeg ikke rigtig, hvad jeg skal sige derom, for jeg kan paa den anden Side godt forstaa, at du synes, du ikke kan komme for Ingers Skyld. Men jeg har ikke opgivet Haabet om, at du engang vil komme, det maa du for Moders Skyld.

Nu maa du ikke blive vred, naar jeg fortæller dig, at jeg har forklaret Moder, at den vigtigste Grund til, at du ikke vil komme, er Hensynet til Inger. Jeg troer, at hun forstod og billigede det, og at hun blev glad over at finde denne Forklaring, og derfor var det Synd ikke at give hende den. Det er heller ikke saa stor en Indiscretion, som det maaske kan synes dig, for jeg kan sige dig, at Moder i Forvejen har vidst halv Besked, og selv om hun ikke havde, saa kunde ingen undgaa at se det paa Inger den Dag, da hun kom hertil.

Her er tungt og trist, omend der i det ydre ikke er meget at mærke eller nogen Forandring at se. Sommetider kan jeg se, at Moder har grædt, naar hun kommer ned om Morgenens, og hun sidder meget mere oppe hos Fader paa hans Værelse end i gamle Dage. Det er mest de smaa, som bidrage til, at Huset holder Humøret oppe. De har jo ingenting faaet at vide og vilde jo heller ikke forstaa det, og de lege og tumle som sædvanlig. Engang imellem kan Fader ogsaa spøge med dem og for et Øjeblik synes at glemme det over dem. Men noget have de smaa nu ogsaa mærket, og de have faaet fat i, at der er skeet noget med dig. Forleden hørte Søster en Ytring, der ikke var bestemt for hendes Øren, og hvordan hun nu har baaret sig ad med at misforstaa den, saa spurgte hun i alt Fald, om Jens var død. Saa kom Moder til at græde, og saa græd Søster ogsaa, og det

kostede megen Umage at faa hende til at forstaa, at det ikke var Tilfældet. Men saadan noget lægger jo et stærkt Tryk over Huset.

Jeg skal naturligvis gjerne opfylde din Bøn og sige Inger, hvad du skrev til mig. Jeg havde gjort det, selv om du ikke havde bedt mig om det, det var Synd andet overfor hende. Jeg har ikke hørt fra hende siden og veed derfor ikke, hvordan hun har det eller er tilmode.

Kom hjem, Jens, saasnart du kan, og husk paa, at vi alle længes efter dig. Din hengivne Søster
Anna.

Tredie Kapitel.

Det bødes der for i lange Aar,
Som kun var en stakket Glæde;
Det smiler man frem i en flygtig Stund,
Man bort ej i Aar kan græde.
Der rinder Sorg, rinder Harm af Roser røde.

Natten efter den Dag, som havde bragt ham Majorens saa sørgelig afbrudte Besøg, tilbragte Jens paa et Hotel. Næste Aften finde vi ham i hans ny Lejlighed. Hans Flyttefolk havde trukket sig tilbage efter at have ladet sig rigelig betale for deres Ulejlighed, og nu sad han i Sophaen og stirrede træt og sløv paa det uordentlige Bjærg, som hans Ejendele dannede midt paa Gulvet. Hans Energi var udtømt. Han havde iværksat sin Flytning, var kommet bort, langt bort fra Angelique, og dermed var det gjort, som han i Øjeblikket saa, maatte gjøres. Thi hvad skulde han nu foretage sig? Hvad skulde han fylde Tiden med, hvad skulde han kaste i det gabende Svælg af Tomhed og Trøstsløshed, der stirrede ham imøde. Var det Liv, han nu engang skulde leve, en Anstrængelse, en Bevægelse værdt?

Tiden! Han gøs ved Tanken om dette ubønhørlige Uhyre, som han nu skulde kæmpe en for-

tvivlet Kamp med, og den første ordnede Tanke, der fløj gjennem hans Hoved, var en Udregning af, hvor lang denne Tid var. Han var 26 Aar. Naar han regnede, at han slap med at blive 60 Aar gammel, havde han altsaa 34 — fire og tredive — fire og tredive Aar at slaaes med, at skynde paa, at forbande, at ønske Ørnens Vinger, at fortvivle over.

Fremtiden! Engang havde han seet den for sig som et straalende Landskab med klart Solskin og bløde, hemmelighedsfulde Skygger, med dunkle Søer, højtidelige Skove, hvide, majestætiske Borge og høje, blaanende Bjerge. — Saa havde han tabt den af Syne, lukket Øjnene for den og kun seet Nutiden, kun levet i den Dag, der var, havde kastet sig ud i og var helt gaaet op i Øjeblikket. Nu var dette Nu forsvundet, og det efterlod sig ikke engang Mindet, Erindringen, i alt Fald ikke noget Minde eller nogen Erindring, som han taalte at fremkalde eller at dvæle ved.

Men hvor var Fremtiden? Hvor var det straalende Landskab blevet af? Et Tæppe var rullet ned lige foran ham og havde skjult det, en Mur havde rejst sig foran ham, som han ikke engang kunde tænke paa at løbe Panden imod, et uigjennemtrængeligt Mulm havde sænket sig derover, et rædselsfuldt Mørke, i hvilket han ikke vovede at røre sig eller at gjøre en Bevægelse, et Mørke, som slog ham med Gru og lammede hans Haand og hans Fod. — —

— Han saa paa Dyngen foran sig. Den laa spørgende og ventende og rettede en stadig stum Opfordring til ham om at bringe den i en bedre Forfatning. Han saa paa den. Skulde han tage fat? Sætte sine Bøger ind i Reolen, hænge sine Skilderier op paa Væggen? Hvorfor dog? Han aabnede dog ikke en Bog, og hvad Billederne an-

gik, — — ja, der var et, der laa og saa op paa ham, som han ikke taalte at se; han strakte sig fra Stolen hen over det og vendte det om.

Saa lagde han begge Arme paa Bordet, støttede Panden mod dets skarpe, kolde Kant og forblev ubevægelig i denne Stilling. —

— Han forstyrredes ved at høre nogen aabne Døren og vendte et forvildet Blik mod Pigen. Forbavset som hun var i Forvejen over, at han ikke havde taget nogen Notits af hendes Banken, blev hun ganske perplex ved at se ham i denne Stilling og trak sig usikker tilbage. Da han imidlertid rejste sig, tog hun Mod til sig og spurgte ham, om hun ikke skulde hjælpe ham at komme lidt i Orden. Nej Tak, han kunde nok selv. Men maaske maatte hun gjøre i Stand i Sovekammeret; Sengen var ikke redt. Ja, vær saa god . . ., mange Tak. Hun forsvandt ind i Værelset indenfor, men lod Døren staa efter sig. Jens indsaa, at han maatte lade, som om han var et fornuftigt Menneske, og tog endelig fat paa Bjærget. Da hun gav sig god Tid i Sovekammeret, fik han alle sine Bøger stablet ind i Reolen, omend i mangelfuld Orden, og da han nu engang var kommen i Gång, vovede han sig endogsaa ind i Sovekammeret til hende med sine Klæder og anbragte dem i Klædeskabet, lagde sine Skilderier i en Kommodeskuffe og fik kort sagt tilvejebragt en taalelig Orden.

Pigen trak sig tilbage, idet hun spurgte, om han ønskede sin Aftensmad herind, eller om han vilde spise sammen med de øvrige Pensionærer. Han foretrak at faa den herind; han var noget træt i Aften. Kort efter bragte hun den ind. En Times tid efter kom hun igjen, men trak sig strax tilbage med den Bemærkning, at hun blot vilde hente Servicet; hun troede, at han havde spist. Jens rejste

sig fra det Sophahjørne, hvor han havde tilbragt Tiden med at stirre ud i Rummet, og sagde i en forlegen Tone, at hun kunde afhente det om fem Minuter. Han skyllede den kolde The ned, spiste lidt, for at Maden dog ikke skulde se ganske urørt ud, og gav sig til at gaa op og ned ad Gulvet, medens han utaalmodig ventede paa, at hun skulde afhente den og saa lade ham have Fred for Resten af Aftenen. Da hun endelig var forsvunden med den, sank han atter ned i Sophahjørnet, og der sad han endnu, da det blege Dags skjær begyndte at gjøre Lampelyset gult og uhyggeligt.

Nu, da Flytningens Uro var overstaaet, havde han Tid til at tænke over sin Stilling, til at overveje, hvad han havde tabt. Han havde lært meget paa denne ene Dag, og der var meget, han saa klarere.

Nu forstod han først ret, hvad han havde haft i Vente, hvilken Lykke *hun* havde gjemt til ham og kun ventede paa at faa Lov til at udøse over ham, — thi nu forstod han først, hvad det vil sige at trænge til et andet Menneske, at føle sig svag og elendig i Stedet for at være stærk og ikke trænge til nogen. Nu saa han, hvilken fredelig og harmonisk Lykke, der havde været ham forbeholdt, og fortvivlet stirrede han mod det tabte Paradis, medens han paa tusinde Maader varierede det bitre Spørgsmaal: Hvor kunde du dog handle saaledes?

Angelique faldt det ham ikke ind at savne; han skænkede hende næppe en Tanke. Saa fuldkommen var den Revolution, der var foregaaet i hans Sind, og saa ubestridt var det Herredømme, som de hjemlige Magter og hans Barndoms Verden pludselig havde gjenerobret, at hun og hendes Verden syntes ham slet ikke at kunne komme i Betragtning, næppe at kunne nævnes ved Siden den. Men den

Herlighed, han havde tabt, saa han blot i et saa meget mere straalende Lys, fordi den var bleven uopnaaalig. Dagslyset overraskede ham i disse Tanker, i at fremmane Hjemmet for sin Erindring og fordybe sig i Mindet om dets lykkelige Liv, i at forestille sig, hvorledes *hendes* Besøg hernede skulde have bragt den fulde Opfyldelse af deres Ønsker, hvorledes hun skulde have siddet ved hans Side, hvorledes han skulde have taget hendes Hænder, seet ind i hendes Øjne og udøst sit Hjærte for hende, — indtil han pludselig saa hendes blege og sorgfulde Ansigt fra deres ulykkelige Møde for sig, og indtil Tanken om den bitre Virkelighed lagde sig som en Sky over de lyse Billeder.

Tanken om den Lykke, han ved egen Skyld havde forspildt, var bitter nok. Men bitrere var dog maaske den Følelse af Nedværdigelse og af Usselhed, hvormed han betragtede sig selv, og som var saa overvældende, saa uomtvistelig, at han slet ikke gjorde Forsøg paa at kæmpe imod den, at finde Forsvar for sig selv og at spørge, om det, der var skeet, da virkelig var saa forfærdeligt. Han saa med absolut Klarhed, at han havde besmittet sig med et lavt Forræderi, at han havde tilsmudset sin Sjæl, at han var sunken ned paa et lavere Trin, paa et Standpunkt, som han maatte foragte. Han var ikke længere i Stand til at føle Agtelse for sig selv; han manglede den Bevidsthed om dog at eje noget godt, den Beundring for det gode i sig selv, som intet Menneske, end ikke det usleste, kan undvære.

Lad et Menneske staa saa lavt, det skal være; det har dog altid et eller andet hos sig selv, som det finder smukt og godt, som det er stolt af. Den samvittighedsløse og bedragerske Forretningsmand nærer dog høje Tanker om sin Dygtighed, sin

Energi, sin Snildhed; den mest degenererede Vagabond beundrer dog maaske sin egen Haardførhed, sin Evne til at undvære Livets Comfort og Hygge; han vil maaske indrømme, at han er ussel og elendig i mange Henseender, men bevidst eller ubevidst er han maaske stolt af sin Uafhængighedsfølelse og sin ubundne Frihedstrang, — og saaledes har hver sit.

Men denne uundgaelige Betingelse for en udholdelig Tilværelse havde Jens mistet. Han saa ikke andet for sig end sit Forræderi — mod Hjemmet, mod hende, mod sig selv. Han fandt intet, intet hos sig, som han kunde klamre sig til og sige om, at dér var dog noget godt tilbage hos ham. Det var i det mest fundamentale, han havde fejlet; det han selv satte højest af alt og ansaa for det bestemmende, det havde han forraadt.

Og Usselheden og Tomheden strakte sig til alle Omraader. Hvor var der noget, han kunde klamre sig til, noget, han kunde sige, han formaaede, noget, han ikke havde forskjertset. Han tænkte med Afsky paa sit Arbejde, sit Fag. Hvad havde han udrettet der, siden han kom hertil? Og vilde han nogensinde blive i Stand til at udrette noget? Hvor vare alle hans Evner og Kræfter henne, hvor var hans fordums Selvtillid og Tro til egen Dygtighed? Og hvor skulde han vende sig hen for at søge Kraft og Styrke?

Hvorfor havde han i Grunden faaet Livet? Hvorfor gav Gud Menneskene et Liv, der førte ud i en saa haabløs Elendighed?

Dagslyset vakte ham til fuld Bevidsthed. Han saa sig forvirret om i dette ukjendte Værelse. Dets Vægge vare nøgne, dets Kroge tomme og gabende, og overalt stirrede Ensomheden ham imøde. Han grebes af Rædsel ved at se, hvor ene han var, og

ved at forstaa, at saaledes vilde det vedblive at være, — at det eneste, der skulde befolke dette Øde, var hans Selvbefrejdelse, hans Fortvivlelse og hans Savn. En vild Angst greb ham og sammensnørede hans Hjærte, en Angst for sig selv, for selve Tilværelsen, Rædsel ved at være til. Hans Hjærte hamrede helt ud i Fingerspidserne, en usynlig Byrde lagde sig over hans Bryst og forhindrede ham i at drage Aande, og det sortnede for hans Øjne. Han greb om Sophaarmen og sad et Øjeblik for at samle sig; saa klædte han sig ilsomt af med rystende Hænder, kastede sig i sin Seng og borede Hovedet dybt ned i Pudsen. Den medlidende Søvn kastede omsider sit Slør over al hans Elendighed; han sov tungt til langt op paa Formiddagen, og da han vaagnede stirrede en trøstesløs Dag ham imøde.

* * *

Dag efter Dag gik paa denne Maade. Han tilbragte Tiden med afvexlende at gaa op og ned ad Gulvet og at sidde i Sophahjørnet, medens en forvirret Strøm af bitre Tanker arbejdede og tumlede i hans forpinte Hoved. Hans Klædedragt var sjusket, han kunde næppe overvinde sig til at gjøre et mangelfuldt Toilette om Morgenens, og den eneste Begivenhed, Dagen bragte, var, at han drev en Times Tid op og ned ad Gaden, medens Pigen gjorde hans Værelse i Stand.

Paa denne Maade kunde det kun gaa til en Tid. Han fortærede sin egen Sjæl, og hans Hjerne blev omsider træt af denne stadige frugtesløse Arbejden med de samme Spørgsmaal. De mange stridende Tanker jog hinanden trætte, sled sig op mod hinanden og faldt omsider til Ro. Men de gave ikke Plads for noget andet, uden for en sløv,

følesløs Tomhed, under hvilken Tiden forekom ham uendelig. Timerne krøb med Sneglefjed, medens han med Uhret i Haanden stadig skyndede paa dem. Naar han var kommen op, ventede han med hidsig Utaalmodighed paa, at det skulde blive Frokosttid; naar Frokosten var forbi, fortæredes han af Længsel efter Middag. Naar Klokken var syv, længtes han efter, at den skulde blive otte, og naar den endelig blev otte, forekom det ham en Evighed, inden den blev ni. Undertiden gik han tidlig i Seng, ikke fordi han kunde sove Tiden bort, men fordi han dog derved fik en vis Følelse af, at Dagen var gaaet, at Tiden var skredet fremad; til andre Tider sad han oppe den halve Nat og stirrede tomt ud i Rummet. Saaledes gled da de første Dage hen, medens han med en fortvivlet Fanges Raseri sled i Minuternes uendelige Kjæde, og medens han utaalmodig ventede paa at høre noget hjemmefra, en fortørnet Faders Tordnen eller en fortvivlet Moders Bebrejdelser, Anklager Formaninger eller Medfølelse, ligegyldig hvad, — blot noget.

— I denne Tilstand traf de foran meddelte Breve ham, og hvor lidet opmuntrende de end vare, var deres Ankomst ham dog en stor Lettelse. Det var dog altid en Begivenhed i denne Tomhed; det var dog noget at fæste sin Tanke til, og det kunde dog optage hans Sind i et Par Dage at besvare dem. Og vare de ikke et Pust fra Hjemmet, et Blad fra Edens Have, der dryssede ned til ham over Muren? Der var dog altsaa noget andet til i Verden end ham selv og hans bitre Tanker, og de lykkelige indenfor Muren tænkte paa ham og længtes efter ham og huskede, at han oprindeligt hørte til derinde. Men hvorledes skulde han dog svare paa dem? Hjem vilde han ikke, kunde han ikke komme —

for hendes Skyld. Der var ikke Rum til dem begge, og det var da ham, der maatte vige.

Han vilde ikke udsætte sig for at komme i hendes Nærhed. Men han vilde heller ikke hjem til de andre og navnlig ikke til sin Fader. Hans Fader vilde ganske vist ikke daglig bebrejde ham hans Fald, ikke med sin gode Villie være grusom imod ham og rive hans Saar op, men han vilde tale aabent om det, formane ham, advare ham og prædike for ham. Nej, — skulde han hjem, saa skulde der ties stille om det, saa skulde der lades, som om intet var skeet, — og det kunde de ikke. Desuden følte han kun altfor godt, at han ikke hørte hjemme der. Lige saa vist, som det i gamle Dage var hans egentlige Verden, hvor han følte sig allermest hjemme og allermest tryk, lige saa vist vilde han nu føle sig fremmed og uvedkommende og slet ikke kunne udholde at være der.

Efter et Par Dages Arbejde, efter mange for-gjæves Forsøg og efter at have sønderrevet det ene Brev efter det andet, satte han sig endelig resolut til Skrivebordet, skrev uden at standse nogetsteds og uden et eneste Ophold det Svar, vi ovenfor have læst, convolutede det og afsendte det strax for ikke atter at faa Betænkeligheder. — Og hvad saa?

Fjerde Kapitel.

Die ihr diesz Haupt umschwebt im luft'gen Kreise
Erzeigt euch hier nach edler Elfen Weise!
Besänftiget des Herzens grimmigen Strausz;
Entfernt des Vorwurfs glühend bittere Pfeile,
Sein Innres reinigt von erlebtem Graus!

Han var træt ovenpaa dette Arbejde; hans Hoved værkede og var tungt af alle de mange forvirrede og modstridende Tanker. Han følte Trang til frisk Luft, tog sin Hat og gik en lang Tur. Han kom træt men veltilpas og forfrisket hjem fra den; den blev den første af en lang Række følgende, og han begyndte at udfylde Tiden med lange Udflugter i det fri.

Med lidt Frokost i Lommen gik han om Morgen hjemmefra eller tog med Jærnbane eller Omnibus ud udenfor Byen og flakkede planløst om her. Snart gik han med forceret Fart lige ud ad Landevejen uden andet Øjemed end at indaande den rene Luft, føle den friske Vind, lade den køle sit tunge Hoved og kjærtegnende stryge om sin brændende Pande — og saa have denne velsignede Følelse af at være beskæftiget, at foretage sig noget. Snart gik han langsomt gennem ukjendte Landsbyer, saa gennem Vinduet Kvindernes Færden i Huset, be-

tragede Børnenes Leg udenfor den aabne Dør og grebes af en overvældende Følelse af Forladthed og Ensomhed, naar han saa et af dem tillidsfuldt slynge sine Arme om Moderens Hals og indtage den Plads paa hendes Skjød, som med Rette tilkom det. Til andre Tider slentrede han langsomt hen ad en ensom Sti over blødt Grønsvær, medens han saa lige ned for sig og med sin Stok pirrede til løse Grene og Smaasten. Eller han sad i timevis ved Siden af en rislende Bæk, saa paa Bølgernes rastløse Løb og den utrættelige Strøm og lyttede til dens vage Melodier, — betragtede med Interesse en eller anden Smaafugl, der nysgjerrig hoppede omkring ham og skjulte sig bag Tuer og Græstotter, medens den nu og da fangede en Flue i Luften og af og til gav et lille fornøjet Pip, — eller stirrede op i de drivende Skyer og det blændende, uendelige Blaa, der hverken havde Grænser for Øjet eller for Tanken. Han krøb i Ly for Regnen bag et eller andet forfaldent Skur paa Marken, spiste sit medbragte Smørrebrød og tændte sig en Cigar, medens han saa paa dens ensformige Strømmen og talte det taalmodige Dryp fra Tagskjægget. En saadan Situation, et saadant ubetydeligt Billede af et eller andet ligegyldigt Sted, hvor han havde tilbragt en Times Tid i uforstyrret Ro, — af en Busk paa et Gjærde eller af en lille Bæk mellem højt, saftigt Græs — kunde fæste sig saaledes i hans Sind, at han mange Aar efter pludselig ved en eller anden Foranledning kunde se det for sig og levende erindre de betydningsløse Minuter, han havde tilbragt der, den mindste Hændelse, han der var bleven Vidne til, og de ubestemte Tanker, som vare dragne gennem hans Sind.

Undertiden kunde han saa pludselig rejse sig og atter med anstrængt Hurtighed vandre videre, videre ud i Landet, — naar denne flakkende Strøm

af ubestemte Tanker under deres vage Flugt naaede det ene store Æmne, der stod mørkt og skyggende bagved alting, naar de med ét afbrødes af en klar og ubønhørlig Bevidsthed om den nøgne Virkelighed, og naar han paa en Gang saa alt det, han havde tabt, dukke op for sig i altfor blændende en Glans. Saa ilede han atter et Stykke ud over Markerne eller hen ad Vejen, indtil han omsider slog sig til Ro paa et nyt Sted og sank tilbage i den samme drømmende Tilværelse paa et andet Gjærde eller bag en anden Busk.

Saaledes sad han Dag efter Dag, snart her, snart der, og lod sine Tanker vandre frit omkring og fæste sig ved enhver tilfældig Gjenstand, — kun sysselsat med at glemme og udviske, at lade Tiden mildne alle altfor bitre Minder og læge sit Saar. Naar saa Skyggerne bleve lange, og Solen begyndte at nærme sig Horizontens Bølgelinie, vendte han endelig træt og sulten hjem og lod den Middagsmad vederfares fuld Retfærdighed, som hans Værtinde hver Dag utaalmodig holdt varm til ham.

*

*

*

Men i Længden blev ogsaa dette utilfredsstilende. Den Tid maatte komme, da han begyndte at føle Tomheden og Ørkesløsheden ogsaa af denne Tilværelse, og desuden kunde den slet ikke hjælpe ham over Aftenerne; han maatte da se sig om efter et Indhold at fylde den med. Efterhaanden som Bølgerne lagde sig i hans oprørte Sjæl, og som hans Sind begyndte at falde til Ro, maatte han spørge sig selv, hvad han skulde fylde Resten af sit Liv med, hvad han skulde give sine Tanker og Evner til Gjenstand, hvad han skulde skaffe dem at arbejde i, for at de ikke indbyrdes skulde opslide

og fortære hinanden. Svaret havde han let ved at give sig selv; hvem har ikke hørt Arbejdet nævne som den eneste og rette Panacé for alle Sjæls Sygdomme? Og efterhaanden voxede der da en Trang op i ham til at foretage sig noget nyttigere end at løbe lige ud ad en Landevej, til at begynde et alvorligt Arbejde.

Først forsøgte han at skyde Tanken fra sig; thi han havde en levende Ulyst dertil, — den Uvillic, som enhver har følt, der efter lang Uvirksomhed atter har begyndt sit Arbejde, og som enhver Skoledreng eller Student kjender fra den første Tid efter Ferien. Imidlertid blev Nødvendigheden ham mere og mere indlysende og Tomheden mere og mere følelig, og han forsøgte da om Aftenen at tage sine Bøger frem og fordybe sig i dem. Men det var ham umuligt at overvinde sig dertil. Han stirrede paa deres Tal og Bogstaver som paa noget vildfremmed og uvedkommende, og ikke en eneste hjemlig Følelse, ikke det mindste Spor af gammelt Bekjendtskab eller Interesse kunde han finde i dem.

For en Tid lykkedes det ham at finde Beskjæftigelse og faa Tiden til at gaa paa anden Maade. Han traf tilfældig i et Boghandlervindue et Exemplar af Longfellows Digte staaende opslaaet. Han købte dem og betoges for en kort Tid af dem. En god Forfatter har et Ord til enhver, der vil høre paa ham, og Jens fandt, at alt var som skrevet om og til ham. Han læste sig i Søvn ved dem om Aftenen og tog dem frem under sin Hovedpude, naar han vaagnede om Morgen, tog dem i Lommen paa sine Udflugter og læste dem atter og atter. De bragte ham det første Pust udefra, den første friske Luftning til hans syge Sjæl, og derfor kastede han en næsten sygelig Kjærlighed paa dem.

Men ogsaa de fik en Ende, og ogsaa dette

Liv maatte han tilsidst blive mæt af og finde ørkesløst. Fordringen om Arbejde, om alvorlige Interesser, Længslen efter et virkeligt Indhold i Tilværelsen kom stedse stærkere igjen, og altid mere og mere tyngedes han af sin fuldstændige Mangel paa Energi. Men Drivfjederen var sprungen, og Uhret vilde ikke gaa. I Timevis kunde han vandre op og ned ad Gulvet uden alligevel at være optaget af sine Tanker. Gang efter Gang standsede han foran Reolen, lod Blikket løbe hen over Bogryggene, men kunde ikke fatte noget Spor af Interesse for nogen af dem og ikke tilstrækkelig Energi til at række en Haand ud og tage dem frem. Han talte Gulvbrædderne, han studerede Tapetets krusede Figurer, han henfaldt i Betragtning af Kakelovnsilden; og saa rev han sig løs med et Suk og begyndte den samme ensformige Vandring forfra, indtil Fernissen var slidt af Gulvet paa hans Vej, og to hvide Pletter betegnede Endepunkterne, hvor han drejede sig omkring paa Hælen.

En skønne Dag gjorde han da sig selv det Forslag at begynde igjen paa Laboratoriet. Hvis han ikke skammede sig tilstrækkelig for sig selv til, at det kunde forhindre ham i at lade Hænderne synke, saa saare han fik begyndt paa sit Arbejde, — saa vilde han maaske dog undse sig derved overfor andre, og Tanken om deres Omdømme kunde maaske give ham den fornødne Energi. Det vilde være det samme som paa en Gang at springe midt ind i det og næsten afskjære sig selv Retraiten.

Men lige saa hurtig skød han denne Tanke tilside igjen. Laboratoriet! Det var jo ensbetydende med alle Kammeraterne, med hele den Verden, som han just havde revet sig løs fra, og som han ikke taalte at gjense. Han skulde altsaa vise sit Nederlag og sin Elendighed frem i deres Kreds, lade dem

kaste nysgjerrige Blikke i hans Sjæl og forsøge at læse hans Hemmeligheder paa hans Pande.

Alligevel forstod han, at han maatte. Der var Frelsen, der var den Planke, han kunde klynge sig til. Den ene Dag efter den anden kæmpede han med denne Tanke; snart besluttede han at gjøre Alvor deraf, snart opgav han det igjen, og bestandig tænkte han med Rædsel paa det Øjeblik, da han skulde gjøre sin Entré i Salen, mødt af hundrede nysgjerrige og maaske spottende Blikke. Men for hver Gang han viste Førdringen fra sig, blev den mere højroestet og paaatrængende, og hver Aften, han tilbragte i Uvirksomhed, raabte højt til ham om at gjøre en Ende derpaa.

* * *

En smuk Oktoberdag var Jens taget ned til Kysten, langt bort fra Byen, bort til Vand og Skove og grønne Marker. Stedet fængslede ham, og han slog sig ned der for et Par Dage.

— Glimrende Vejr! Stille Vand med en lysende og blændende Solstribе, med et Mylder af smaa Sejlere i bløde, udviskede Omrids, som henaandede paa Havfladen, med fjærne, blaalige Øer, taagede og svømmende som fortryllede Riger i en helt anden Verden. Tavse, højtidelige Skove med hemmelighedsfulde Vildnis og underlig skiftende Skygge og Lys. Skarp og kold Luft, blandet med bagende Solskin.

Jens stod i Kanten af Skoven paa en lille Skrænt ud mod Vandet, overskygget af Bladehanget, — saa og saa, indsugede al denne Skjønhed med tilbagebøjet Hoved og halvlukkede Øjne, gennem hvis Laage Sollyset spillede som rosenrøde Flammer. Han indaandede Skovens Vellugt og Havets friske

Aande, han følte den skarpe, kolde Luft i sine Næsebor, han saa det vidunderlige Lys paa den lokkende og glimtende Vandflade, og hans Blik søgte at trænge igjennem det Flammeskær, som Solen tændte i Havet, og at fæste sig ved de fjærne, disede Kyster, der snart forsvandt for hans blændede Øjne, snart atter dukkede frem ude i Kimmingen som aandeagtige Skygger.

Han saa og saa, hengav hele sin Sjæl i denne vidunderlige Skjønhed, ligesom løftedes og blev borte deri, smeltede sammen med den store evige Natur. Og for hans Erindring steg op en anden Morgen, hvor han havde seet det samme Billede, nydt den samme Herlighed paa et andet Sted.

Derude i det fjærne laa jo Morgenrødens Land. I disse fortryllede Riger boede de, hvem han havde kjær; disse blaalige Skyer gjemte alt det, han elskede højest i Verden; i dette Lyshav laa hans Barndoms Hjem. Og han havde hjemme der; det var hans Hjemstavn; han havde været der, levet der, nydt al dens Herlighed.

Men nu, — nu var der et Hav imellem dem, et smilende og blinkende, et skjønt og berusende, men et falskt og forræderisk Hav, et opslugende Dyb, over hvilket intet Fartøj kunde føre ham. Paany greb den fortærende Længsel om hans Hjærte med sin haarde Haand; han gjorde en Bevægelse, som om han vilde strække Armene ud mod det forjættede Land, og stønnede højt. Saa vendte han sig, gik et Par Skridt tilbage og satte sig paa en Træstub med bortvendt Ansigt og Ryggen til det skuffende Drømmesyn.

Omsider løftede han Hovedet og saa sig om, saa op, som Adam saa ud over Jorden efter at være udjaget af Paradiset.

Hans Blik faldt paa en ung Knøs, der arbejdede

paa Marken lidt derfra ved Siden af Skoven. Han stod, som Jens lige havde staaet, saa ud over Vandet og skyggede for Øjnene med Armen, medens Solen faldt over hans Mund og Hage med lyst fremspirende Skjæg. Et Øjeblik stod han saaledes, saa og stirrede og saa. Saa vendte han sig, greb sin Spade og gav sig rolig og sindig til at arbejde videre.

Hans rolige Fornuft slog Jens. Ogsaa han saa jo den lyse, dragende Verden derude; ogsaa han saa efter den med længselsfulde Øjne. Men han saa ikke for længe derpaa, ikke saa længe, at hans Sjæl blev syg af Længsel; han vendte sig og arbejdede, arbejdede, som Adam gjorde efter at være udjaget, og som hans Børn havde gjort efter ham, alt imedens de af og til kastede længselsfulde Øjne til Edens Have.

Maaske arbejdede den unge Knøs derhenne for engang at naa sit Paradis; maaske arbejdede han for at døve Tanken om, at han havde mistet det. Ligegyldigt, — arbejdes maatte der i ethvert Tilfælde.

Jens saa paa ham. Rolig og sindig vendte han Jorden med sin Spade uden at bekymre sig om noget andet.

Saa rejste Jens sig pludselig og vendte hjem til Paris for ogsaa at arbejde. Nu skulde det være.

* * *

I flere Maaneder havde Laboratoriet ikke seet Jens. Det kjendte naturligvis hans Historie, det fandt den højst interessant og diskuterede den i Begyndelsen med stor Iver. Nogle vare, hvor mærkeligt det saa lyder, dybt rørte over hans Trofasthed; andre stemplede hans Optræden som meningsløs og barnagtig og undrede sig over, at en saa naturlig

Begivenhed i den Grad kunde berøve ham Besindelsen; enkelte forstode ham og sympathiserede med ham, men de tav stille.

De første Dage ventede man ham med spændt Nysgjerrighed. Derefter begyndte man at drøfte, hvad der vel kunde være blevet af ham, og hvilket overilet Skridt han vel havde ladet sig forlede til, — om han var rejst efter den ubekjendte skjønne, eller om de en Dag vilde kunne finde ham i la morgue. Da Tiden gik uden at bringe nogen Løsning paa disse Gaader, begyndte man at opgive ham; han blev et stedse sjældnere Samtaleæmne og var paa gode Veje til at blive glemt over nye Interesser og nye Begivenheder i deres Kreds.

En skønne Dag aabnedes saa Døren til Laboratoriet lidt efter Arbejdstidens Begyndelse, og alles Øjne rettedes mod den indtrædende, — Jens. Samtalen forstummede overalt, og den dybeste Tavshed bredte sig over Salen. Jens standsede et Øjeblik i Døren, som om han betænkte sig og veg tilbage; saa gik han med usikre Skridt, uden at se til højre eller venstre, op igjennem hele Salens Længde under en Krydsild af nysgjerrige og spørgende Blik, forbi det ene Arbejdsbord efter det andet, forbi den ene Kammerat efter den anden, medens de alle saa op fra deres Arbejde og forbavset stirrede paa hans blege Træk og hans forandrede Udseende. Endelig, — endelig naaede han sin Plads helt oppe ved den modsatte Væg, hvor han vendte Ryggen til alle disse Øjne, aabnede sit Skab, tog sine Ting frem og begyndte sit Arbejde.

Han svarede Professoren, der udtalte sin Forundring over hans lange Fraværelse, at han i længere Tid ikke havde befundet sig vel. Med samme Forklaring maatte de af hans Kammerater lade sig nøje, som gjorde Forsøg paa en Tilnærmelse, og da han

øjensynlig ikke satte Pris paa nogen saadan, udviklede der sig efterhaanden et fremmed og formelt Forhold mellem ham og alle de andre. Der var som draget en usynlig Kreds om hans Plads, en Kreds, som kun Laboratorieassistenten og Professorens overskred, og det tidligere saakaldte «muntre Hjørne» blev snart døbt om til «det tavse Hjørne».

Her begyndte han da sit Arbejde, et Arbejde, som i Begyndelsen kostede ham megen Overvindelse, og som ofte faldt ham tungt og ensformigt, men som efterhaanden blev ham kjært, — et Arbejde, som snart fyldte hans Tid og hans Tanker, som han gav sig helt hen til og lagde alle sine Kræfter i, som han fortsatte gjennem en Aarrække med stedse større Energi, og som han ikke gjorde forgjæves.

* *

Men tænkte han da aldrig paa at gaa til hende, kaste sig for hendes Fod, trygle om hendes Tilgivelse og begynde Livet forfra ved hendes Side?

Jo, visselig. Og hvad mere er, han kunde til Tider tro paa, at det var muligt, at det lod sig gjøre; han kunde have en Følelse af, at hun ikke vilde støde ham bort, men række ham sin Haand og tage ham til Naade igjen.

Men! — Han gøs ved Tanken om at bygge deres Fremtid paa et saadant Grundlag. Han saa hende, nølende og tvivlraadig, uenig med sig selv og uden fast Tro til Fremtiden række ham sin Haand, og han forstod, at denne Usikkerhed, denne Tvivl om ham, denne Mangel paa fuld Tillid i deres Forhold vilde vare Livet ud, — at selv om Angelique aldrig blev nævnet imellem dem, vilde hun usynlig være tilstede og kaste sin Skygge over hver eneste af deres Dage. Han forstod, at sligt maatte have

sin Udsoning, at det som enhver anden Brøde maatte have sin Straf, og at hvis det ikke straffede sig paa anden Maade, vilde det straffe sig paa deres Samliv. Det lod sig ikke gjøre at tage Lykken med Vold, at tiltvinge sig den, naar man havde forspildt sit Krav paa den; om han end søgte at gaa udenom Straffen og Udsoningen, saa vilde den dog komme før eller senere, og saa vilde den blot ramme hende ogsaa. Han kunde lade, som om Angelique aldrig havde existeret, som om alt var som forhen, — men det vilde altid vedblive at være Komadiespil, og de vilde begge kunne se bag Coulisserne.

Nej, — kunde Tilgivelsen ikke komme fuld og hel, af et overstrømmende Hjærte, sikker i sin Sag og uden Frygt eller bange Anelser, — saa turde han ikke tage imod den. Livets højeste og reneste Lykke, Tilværelsens skjønneste Harmoni, det var det, han søgte i et Samliv med hende, det skulde det skænke ham, — og kunde det ikke det, saa var det bedre at give Afkald derpaa. Her gjaldt det at stille Fordringerne højt og ikke gaa paa Akkord. Gav det ham ikke den højeste Lykke, saa vilde det slet ingen give ham. Alt eller intet.

Og sidst, men ikke mindst, følte han i sit eget Indre en saadan Forvirring og Opløsning, følte, at alt dette havde rystet hans Sjæl saaledes ud af dens Fuger, at han ikke dristede sig til at tage hendes Fremtid i sin Haand. Livets højeste og reneste Lykke, Tilværelsens skjønneste Harmoni, — det skulde jo ogsaa hun finde i deres Samliv, det var jo ogsaa det, han skulde skænke hende, og kunde han ikke det, saa var han hende ikke værd. Og han kunde ikke. Han havde mistet sit Herredømme og sit Overblik over Tilværelsen, det faste Holdpunkt, hvorfra han kunde overse Livet, finde Mening og indre Overensstemmelse i det og styre sin

egen Gang igjennem det, — og han havde ikke fundet noget nyt; han drev for sine Sejl og havde intet Ror, han kunde lystre. Han kunde ikke skabe Harmoni i sit eget Liv, — hvor kunde han da tænke paa ogsaa at overtage Ansvar for hendes?

Nej og atter nej! Det Kongeslot, de skulde bygge sammen, det maatte grundes paa en Klippe, det kunde ikke opføres paa Mosegrund. Paa et saadant Underlag kunde der kun bygges en faldefærdig Hytte, og det vilde han ikke nøjes med, — og det turde han ikke byde hende. Det vilde være Synd imod hende; saa var hun lykkeligere, som det nu var. Alt eller intet.

Nej, saa hellere gaa sin Gang alene, kaste sig med hele sin Sjæl ind i sit Arbejde og søge en tarvelig Erstatning deri. Thi hjem vilde han ikke, — ikke før han hørte, at hun var rejst langt af Landet, eller at hun var gift med en hæderlig Mand, hvem hun i alt Fald kunde agte og se op til Nej, nej, — det vidste han godt, at hun ikke vilde; men maaske naar hun var død. Saa vilde han rejse hjem og begraves i Hjørnet af Kirkegaarden under de store Asketræer.

Men foreløbig altsaa arbejde og atter arbejde! Var det end et magert Liv, saa var der dog Consequens og Overensstemmelse deri, og det var ikke bygget paa falske Forudsætninger. Og Arbejde fik han nok af; thi hans Resourcer slap snart op, og foruden Arbejdet paa at bryde sig en Bane i det fremmede Land maatte han ogsaa arbejde simpelthen for at faa Føden. Hans gode Sprogkundskaber kom ham nu tilgode og hjalp ham over mange Vanskeligheder; men der var nok endda, og ofte maatte han lægge alle Kræfter i for at holde sig oven Vandet.

Saa arbejdede han da, og over Arbejdet lærte han at glemme det, han ikke taalte at tænke paa. Naar Savnet og Længslen meldte sig, naar Fortvivlelsen paany rejste Hovedet, saa lærte han efterhaanden at se til den anden Side, at tie dem ihjel og ikke lade dem komme til Orde, — at arbejde sig træt nok til at kunne sove i samme Øjeblik, han omsider lagde sit Hoved paa Pudsen, og at begynde forfra igjen om Morgenens i samme Øjeblik, han atter rejste sig fra sin Seng.

Og dette Tavshedsprincip gjennemførte han overalt, ogsaa i sit religiøse Forhold. Han kunde ikke bygge det op igjen; han kunde ikke gaa med sin Sorg og sin Elendighed til den forbarmende Gud, thi han taalte ikke at røre ved den eller at tale om den, end ikke til ham, — og han var bleven fremmed for ham og bar halvvejs Nag til ham, fordi han havde ført dette over hans Hoved. Han kunde heller ikke rykke det op med Rode og finde fast Bund i den fuldstændige Fornægtelse, den trygge Overbevisning om, at det hele var en forældet Vildfarelse; thi naturligvis existerede denne Gud; det vidste han jo fra tidligere Tider, da han ogsaa var hans Gud, — og det kunde jo desuden ikke være en stor Løgn, hvad hans Forældre og Søskende og hvad *hun* troede paa og levede i; selv om han kunde stryge ham af sin egen Tilværelse, saa vidste han jo, hvilken Rolle han spillede i deres.

Men han kunde skyde det til Side, tie det ihjel og holde det fjærnt fra sig, — og det gjorde han. Naturligvis existerede denne Gud — for de andre; men selv havde han intet at skaffe med ham, selv stod han udenfor og undgik omhyggelig ethvert Møde med ham, — og det lykkedes ham; han

lærte at glemme ogsaa ham over sit Arbejde og fik paa denne Maade Fred for ham.

* * *

Altsaa arbejdede han, Dag efter Dag, uden at raste og uden at hvile. Dagene kjædede sig sammen og bleve til Aar, og det ene Aar fulgte efter det andet. Og alt som Aarene gik, rejste hans Sjæl sig paany som en nedtraadt Plante, der atter kommer til Kræfter, hans Mod vendte langsomt tilbage, og han begyndte at tro, at Livet havde en Plads ogsaa til ham, — en lavere Plads end den, han var skabt til, men dog en Plads, hvor han gjorde Nytte, og hvor han havde Ret til at være.

Femte Kapitel.

Souvent aussi la main qu'on aime
Effleurant le coeur le meurtrit;
Puis le coeur se fend de lui même,
La fleur de son amour périt.

Toujours intact aux yeux du monde
Il sent croître et pleurer tout bas
Sa blessure fine et profonde,
Il est brisé, n'y touchez pas.

Endelig, endelig var den uendelige Rejse forbi. Endelig sad hun atter i Ro i den gamle Mølle, — endelig havde hun naaet sit Fristed.

— Hun sad bøjet over Skrivebordsskuffen. Foran hende stod et brændende Lys, som kastede et stærkt Skær over de Breve og Papirer, der laa spredte paa Bordet; det var halvmørkt i alle Kroge af Værelset.

Af og til tog hun et Blad op, læste et Par Ord og lagde det ned igjen, som om hun ikke kunde taale at se det; — saa rejste hun sig paa engang op, samlede alt sammen, gik hurtig hen imod Kakelovnen og kastede det derind. Haanden rystede lidt, ellers var hun rolig.

Det varede et Øjeblik.

Saa blussede Ilden op og kastede sit gule, flakkende Lys over hendes blege Kinder; og saa blev den svagere, — slukkedes, — blussede op igjen, — og slukkedes.

Hun blev staaende, til alt var forkullet og laa som en død, sort Masse; hun saa de sidste røde Gnister blinke og forsvinde, og stadig blev hun staaende, som om hun ventede at se dem blusse op igjen, som om hun haabede, at ikke alt var forbi.

Endelig tog hun sig med Haanden op til Panden; der trængte sig en Lyd frem fra hendes Bryst som af en undertrykt Stønnen.

Hvem der kunde græde, — hvem der dog blot kunde græde!

Hun gik hen til Vinduet, støttede Panden mod Ruden og saa ud. Det var mørkt og stormfuldt. Regnen strømmede tæt og ustandselig ned, stadig med den samme ensformige, dryppende Lyd, og Vinden ruskede i Træerne; hun lukkede Øjnene og lod sig vugge ind af dens Brusen.

Dybt og gribende, højtidelig lød den gennem de fjærnere Trætoppe, — saa stadig nærmere, mere hjerteskerende vildt, — og saa atter blødt og klagende som et Barns Klynken.

Saa igjen nærmere, højere, vildere, — mere sønderrivende fortvivlet!

Glemme! Glemme! Glemme! Hvor kunde hun glemme her, hvor alt talte om ham? Hun maatte bort, ligegyldig hvorhen, — blot bort!

Og hvad kunde det saa nytte, at hun kom bort? Hvor kunde hun flygte hen, hvor hendes egne Tanker ikke kunde følge hende? Nej, — hun skulde rive hver Tanke om ham ud af sit Hjærte, dræbe hvert Haab, hun havde næret, ud-slette enhver Erindring om ham af sit Liv, — om Livet end blev trøstesløs tomt for hende.

Den lille Potteplante, der stod ved Siden af hende i Vinduet, havde hun faaet som Aflægger af en, der voxede i Præstegaarden, i hans Hjem. — «Jeg skal stjæle den til Dem», havde han sagt,

«Aflæggere voxer bedst, naar de ere stjaalne; men De maa ikke sige det til nogen». — Hun saa lidt paa den, saa rykkede hun den op, pillede Bladene af den og spredte dem ud over Gulvet. Hvorfor skulde den have Lov til at leve og skyde friske Skud? —

Det var dog maaske Synd, at hun havde ødelagt den! — Aa nej, — der var saa meget andet ungt og smukt og uskyldigt, der blev ødelagt i denne Verden; en lille Blomst mere eller mindre!

Saa gik hun hastig bort fra Vinduet. Var der mere?

Salmebogen! Hun standsede foran Reolen og næsten rev den ud. Hvad skulde hun gjøre med den?

Skulde hun stille den ind igjen? Nej, — den maatte brændes, — brændes! Der vilde dog ikke komme nogen Søndag, uden at den vilde minde hende om ham.

— — De vare fulgtes ad en Dag fra Kirken ind i Præstegaarden, — saa tabte hun sin Salmebog, og han tog den op; — hun rakte Haanden ud efter den, men han saa blot paa hende og tog den under Armen uden at sige noget, under den venstre Arm, — saadan

Hun trykkede den tæt og fast under sin venstre Arm, — lige ind mod Hjærtet.

Da de kom forbi Æblerosehækken, plukkede han et Blad og lagde i den. Der laa det.

Hun satte sig ned og saa paa det; hendes Blik faldt paa den Salme, det laa ved, og hun læste den.

Jesus kom dog nær til mig!
Lad mig aldrig slippe dig!
Gjem dig i mit Hjertes Bo,
Gjør det glad og gjør det fro.

Altid staaer til dig min Hu,
 Al min Glæde ejer du,
 Aldrig faaer jeg Fred i Sind,
 Uden du den bringer ind.

Verden ejer ingen Lyst,
 Som kan fylde dette Bryst.
 Men naar du mig bliver nær,
 Himlen alt jeg ejer her.

Saa stod det for hende igjen, klart og straalende, et af de lyse Billeder fra svundne Dage.

Det var en Aften i Præstegaarden. Store og smaa vare samlede til Husandagt. Havedørene stode aabne, saa man kunde se ud over Søens spejlblanke Flade, der farvedes rød af Aftensolen. Hans Fader havde læst et Stykke højt af Bibelen, alle sad omkring ham med bøjede Hoveder, og Børnene sad saa stille med de smaa Hænder foldede i Skjødets, — og saa, just som de første Accorder bleve slaaede an af den Salme, hun lige havde læst, lød Kirkeklokkerne ud over Land og By; det var Solen, der blev ringet ned.

Men da det sidste Vers blev sunget:

Verden ejer ingen Lyst
 Som kan fylde dette Bryst,

saa de begge op, og deres Øjne mødtes; og begge havde vist tænkt paa, om det var rigtigt, om de kunde synge det med Sandhed. Og hun havde slaaet Øjnene ned for at dække over sin Hemmelighed. For hende rummede Verden saa megen Lyst, saa megen Glæde og saa stort et Haab, at hendes Hjærte næppe kunde rumme det.

— Og hvor var nu Haabet henne? Hvor var hendes Tro paa, at Livet var rigt og skjønt? Hvad skulde hun nu tro paa i Verden, naar den, hun troede bedst, havde skuffet hendes Tillid saaledes?

Nej, det var sandt, hvad der stod i Salmen. Det var ikke med fuld Sandhed, hun dengang havde sunget den; hun maatte lære at synge den sandt og oprigtig, hun maatte lære at søge Trøsten paa det eneste Sted, hvor den var at finde. — —

— Hvis hun nu beholdt Salmebogen? Søndag efter Søndag vilde den minde hende om ham, — men hvorfor maatte den i Grunden ikke det? Hvorfor maatte hun ikke tænke paa ham og bede for ham, hvergang hun foldede Hænderne over den? Hun vilde jo ikke tænke paa ham paa samme Maade som før, — i den Tid, da Prædikenen, Salmerne, alt gled forbi hende som en Drøm, blot hun vidste, han var i Kirken, — hun vilde kun tænke paa ham som paa en, der var død, en, hun havde elsket, mistet, tilgivet, — for hvem hun gjerne vilde have ofret alt, om det havde kunnet hjælpe ham. — Ikke for sin egen Skyld; det hun havde tabt, vandt hun dog aldrig tilbage; — men for hans Skyld.

Salmebogen var gledet hende ud af Hænderne. Hun tog den op og lagde den foran sig; saa bøjede hun sig forover, støttede Albuerne imod Bordet, skjulte Ansigtet i sine Hænder og hulkede:

O Gud, hjælp ham! frels ham!

* * *

Majoren sad ved sit vante Vindue med sin Avis i Haanden, da hun kom ned næste Morgen. Men for første Gang i mange Aar syntes den ikke at optage ham fuldstændig. Han saa ud over den, ud i Luften, han saa bister ud, og en ildevarslende rød Plet tronede paa hans Pande. Han var ogsaa vred, og Gjenstanden for hans Vrede var den Jens, der havde krydset hans kjæreste Planer og omstyrtet

det smukke Luftkastel, som han i mange Aar havde bygget paa, og som var blevet hans stadige Tanke.

Thi saaledes var det gaaet den gamle Pebersvend. Hans egne Planer og hans egne lyse Drømme, de vare døde og dræbte forlængst; og saa langt laa de tilbage i Tiden, at de for ham selv kun stode som en bleg Erindring, og at andre ikke havde saa meget som en Anelse om, at de havde existeret. Men med saa meget større Interesse havde han omfattet de unge Drømme og de lyse Haab, som han paa sine gamle Dage havde seet fødes og voxe under sine Øjne. Og nu skulde han se den samme Historie gjentage sig med dem, og den Skuffelse, han selv havde maattet lide, den skulde han se komme over et ungt Hjærte, som han havde knyttet sig fast til, og som han holdt meget af.

Livet havde nægtet ham selv den Lykke, han havde stræbt efter, og han havde forspildt sit Avancement paa det allervigtigste Omraade. Han havde ikke faaet Lov at udøse al den Æmhed og Kjærlighed, han sad inde med, over et andet Menneske, at hæge og pleje om en Hustru og at dele ondt og godt med hende. Han havde maattet være ene om sine Glæder og ene om sine Sorger, og han havde taget denne Ensomhed som en naturlig Ting, uden maaske selv at vide, hvor haardt han følte den. Han var gaaet Glip af det Compagni af smaa Væsener, med hvilke han skulde have anstillet en saa mønsterværdig Exercits, og som han skulde have uddannet til enestaaende Elitetropper; og han havde fundet sig taalmodig i Savnet og med saa meget større Energi taget sig af det Compagni, han fik i Stedet for. Men da han saa ogsaa mistede det, havde han kastet al sin Omsorg og al sin Iver paa sin lille Broderdatter, der var bleven kastet i Armene paa ham. Siden hendes Moder var død,

og hun ganske var bleven overladt til ham, havde han i Forholdet til hende fundet en Slags Erstatning for alt det andet. Han havde knyttet sig nøje til hende, maaske endnu nøjere end han selv vidste, og han nærede egentlig langt varmere Følelser for hende, end han selv rigtig havde gjort sig klart.

Thi Majoren havde nok Følelser, men han studerede dem ikke og tænkte ikke over dem. Og da han aldrig havde haft nogen at udtrykke disse Følelser for, vare de efterhaanden komne til at ligge noget langt fra Læberne, og ham selv uforvarende vare de komne saa langt bagtil i Geledet, at Tilskuerne slet ikke kunde se dem fra Fronten. Men de vare der alligevel, og de vare stærkere, end nogen skulde tro. Den, der forstod at kalde dem frem paa Kamppladsen, han vandt Slaget. Naar de først kom til at sige et Ord med, saa var Sagen afgjort, — tum venit res ad triarios; men det var ikke til dagligt Brug.

Fra hun var ganske lille, havde hans Niece haft en særegen Evne til at kalde dem frem. Hun var bleven Regimentets Datter, og Triarierne vare rede til at gaa i Ilden for hende naarsomhelst. Ikke saaledes at forstaa, at han ikke havde gjort andet end at forkjæle hende og lade hende faa sin Villie. Han havde ogsaa exerceret med hende, og det var efter hans Mening en Mønsterexercits; for der var en Pokkers Disciplin i det Pigebarn. Og de blide Følelser, der laa bagved den rynkede Pande og det graa Overskjæg, dem havde hun selv maattet se, uden at han havde vist hende dem; men det havde hun ogsaa kunnet, thi hun var en af dem, der kunde se længere end til første Geled.

Derfor nærede Majoren som sagt en levende Interesse for de Drømme og Planer, som han ikke kunde undgaa at se, og Erindringen om hans egen

Skuffelse gjorde ham deres Skjæbne dobbelt magtpaaliggende. Derfor var det ham en stor Sorg at se dem knækkes saaledes, og derfor vakte Jens' Insubordination i saa høj Grad hans Harm.

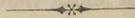
— Han lod sig ikke afbryde i sine Overvejelser ved hendes Indtræden. De vexlede et Godmorgen, og hun gav sig til at sysle med Themaskinen. Nogle Minuter forløb i Tavshed, medens Majoren i uforandret Stilling fortsatte sine harmfulde Meditationer. Koppernes Klirren vakte imidlertid Tanker hos ham om Morgenkaffe, han lod Avisen synke ned paa sit Knæ og saa paa hende.

Herregud, var det hende! Den røde Plet forsvandt fra hans Pande, og de bistre Bryn glattedes, medens han forskrækket betragtede hendes forandrede Udseende, hendes blege Kinder og mørkrandede Øjne. Herregud, — det var dog en Ynk at se paa! Var det hans lille raske og rødkindede Niece?

Hun følte hans Blik hvile paa sig og saa op, men slog strax Øjnene ned igjen, medens der kom en nervøs Trækning om hendes Mund, som skar den gamle Mand i Hjærtet og bibragte ham selv en Følelse af Brødefuldhed. Majoren blev forlegen; han foldede raslende Avisen sammen, rejste sig og saa ud af Vinduet, idet han rømmede sig højrosted et Par Gange. Endelig satte han sig til Kaffebordet; hun satte sig overfor ham, og Maaltidet forløb i trykkende Tavshed, uden at de turde se paa hinanden. Omsider saa dog begge op paa samme Tid, og deres Øjne mødtes. Hun saa strax ned i sin Kop igjen, medens de samme Trækninger kom igjen om hendes Mund; men Majoren kunde ikke beherske sig længere og rejste sig brusque op. Der kom Uorden i Geledderne, og Triarierne brød igjennem. Han stod et Øjeblik og saa paa hende, og pludselig gik han hen til hende, klappede hende

paa Kinden og sagde i en underlig barsk Tone, hvis Betydning hun nok forstod: «Naa, naa, min lille Pige.» Og da hun ikke gav andet Svar end de samme underlige Trækninger om Munden, gik det ham rent over Hovedet, han bøjede sig ned over hende og trykkede et ærbødigt Kys paa hendes Pande. Men strax efter blev han ganske forlegen og forskrækket over, hvad han havde gjort, — og det var der virkelig ogsaa Grund til, thi det var det første Kys, han havde uddelt i de halvtredsindstyve Aar, siden hans Moder døde. Han saa Graaden stige op i hendes Ansigt, og med et vendte han sig og gik hurtig ud af Stuen, medens hun lagde Ansigtet ned paa sin Arm og hulkede.

— Og saa sled de to da Tiden sammen. Der blev aldrig vexlet flere Ord imellem dem om denne Sag; men den laa bagved hele deres Liv. Majoren saa med Beundring paa, hvor tappert hun sled sig gennem Dagene, hvor ihærdig hun holdt paa altid at vise ham et fornøjet Ansigt og aldrig at lade de tunge Tanker komme udenfor sit eget Værelse. Hvad der foregik i denne Helligdom, saa ingen; men sikkert blev der kæmpet mangan haard Kamp og fældet mangan Taare, før den barmhjærtige Tid lagde sit Dække over hendes Saar.

FJERDE DEL.

Faint, illegible text, likely bleed-through from the reverse side of the page.

ERRATA

Faint, illegible text, likely bleed-through from the reverse side of the page.

Første Kapitel.

And thou, too, whosoe'er thou art,
That readest this brief psalm,
As one by one thy hopes depart,
Be resolute and calm.

O fear not in a world like this,
And thou shalt know ere long,
Know how sublime a thing it is
To suffer and be strong.

Concurrencen var endt, og Jens var Sejrherr. Han kom lige fra det sidste afgjørende Slag; han havde modtaget Professorernes smigrende Anerkjendelse, Auditoriets Bifaldsklap og sine faa Kammeraters halvt beundrende, halvt misundelige Lykønskninger, — han havde skyndt sig at unddrage sig denne Virak, og nu gik han langsomt op og ned ad Gulvet i sit Værelse og saa halvt forundret paa denne Hærskare af Bøger, der laa spredt alle vegne, og som han nu pludselig ikke længere havde Brug for, paa Skrivebordet, der svømmede i et Hav af Papirer, og paa den Stol, der havde huset ham saa mange Nætter igjennem, men som nu skulde staa ledig i lang Tid.

Han saa sig om med en ejendommelig Følelse af Tilfredshed. Nu var han altsaa Sejerherre, nu havde han naaet sit Maal. Han følte, at han havde sejret, sejret i mere end én Forstand.

Han havde naaet Maalet for sit Arbejde, og hvad mere var, — han havde naaet at finde dette Maal værdt at stræbe efter. Den Tid var forbi, da han arbejdede blot for Arbejdets Skyld; for blot at have noget at kaste ind i det Svælg af Tomhed, som han saa for sig, og som han gruede for. Han havde faaet sit Arbejde kjært, — hans Maal syntes ham virkelig værdt at stræbe efter.

Han vidste, at det ikke var det bedste og største, Verden ejede, at den rummede langt rigere Skatte og langt større Glæder. Men han havde forsonet sig med Tanken om at nøjes med det næstbedste, da han nu engang havde forspildt det bedste. Tilværelsen rummede for ham ganske vist ikke den største af al Glæde, men den var derfor ikke tom. Den rummede Arbejde og Resultater, og den rummede den stadige Kamp for at holde ud i dette Arbejde, for at blive standhaftig i Resignationen, for at bevare sig selv ren, — og denne Kamp havde sin Tiltrækning, som enhver Kamp har det; der var dog ogsaa en vis bitter Tilfredsstillelse ved at resignere.

Ja, — han havde sejret, sejret over disse gamle Minder, over denne unyttige Sorg, denne Fortvivlelse, der tog alle hans Kræfter fra ham; han havde forjaget Skyggerne fra Fortiden; Aarene havde lægt hans Saar, og han følte det ikke mere. Han kunde taale at tænke tilbage paa den Verden, han havde tabt, tænke paa den som paa en skjøn Drøm, han ikke havde formaaet at fastholde, som paa en Herlighed, han uigjenkaldelig havde mistet. Han havde forsonet sig med denne Tanke; den kunde kalde et stille Suk frem fra hans Bryst, men ingen vild Fortvivlelse, intet fortærende Savn. Den Tid var forbi, da han ikke kunde finde sig i sit Tab, ikke vilde opgive og miste, da han kæmpede en unyttig, men

haardnakket og fortvivlet Kamp for at holde fast paa den rige og lyse Verden, hvor han oprindelig hørte hjemme. Han havde endelig opnaaet at dræbe sine Forhaabninger, at dysse sin Længsel i Søvn, at finde sig i sit Tab. Han havde fængslet dem i saa dyb en Krog af sit Hjærte, at de ikke kunde se Dagens Lys, og der holdt han dem bundne med Jærnhaand. Hvergang de gamle Drømme, de gamle Haab og Længsler stak Hovedet frem, havde han ubarmhjerdig drejet Halsen om paa dem; hvergang de forsøgte at faa Herredømmet i hans Sjæl, havde han overvældet dem med det daglige Livs Bekymringer og Interesser, kvalt dem under et forceret Arbejde, under en Stræben, der fæstede Øjnene stift paa sit Maal uden nogensinde at turde se til Siden af Frygt for, at hans Sjæl skulde fængsles af det, den saa.

— — Ja, han vidste det nok, at der ogsaa var Tider, hvor han led Nederlag. Han kunde holde sin Post om Dagen, han var Sejrherr om Dagen, — men det var ikke altid saaledes om Natten. Da kunde de gamle Tanker undertiden skuffe Fangevogteren og liste sig ud, hviske til ham, at alt ikke var tabt, at der endnu stod en Dør aaben til Edens Have, overrumple ham og tage Magten fra ham. Men han kunde dog altid gjenoprette sit Nederlag, naar Dagen kom med Lys og Klarhed og Arbejde og Travlhed. Saa skammede han sig selv ud for sin Svaghed og stængede Døren endnu fastere for de urolige Fanger. Og det var dog altid et Resultat, at den ny Jens herskede i Dagens Lys og Klarhed, og at den gamle Jens var reduceret til at benytte sig af Nattens Mulm og Mørke for engang imellem at liste sig ud af sit Fængsel. Engang fik han vel ogsaa helt Bugt med ham, — engang vilde vel disse sidste svage Oprørsforsøg dø bort af sig selv.

Han afbrød disse Betragtninger brat og gav sig til at bringe Orden i det Virvar, der herskede omkring ham. Han sorterede sine Papirer i Bunker, pakkede dem sammen og skrev Udskrift paa dem; han stillede sine egne Bøger paa Plads og sendte de laante tilbage til deres Ejermænd og deres Bibliotheker. Alt eftersom det svandt i dette Bjærg, kom Støvet og Snavset frem derunder; han følte en højst uvant Længsel efter en Støveklud og en Fejebede hende komme sig til Hjælp med disse to frygtelige Vaaben. Selv begyndte han endelig at pakke Kuffert og at udruste sig til den forestaaende Rejse.

Rejse vilde han nemlig, det var afgjort. Han undte sig selv en Rekreatjonsrejse ovenpaa det anstrængte Arbejde, han længtes efter at vende den evindelige By Ryggen for en kort Tid og atter at se Guds fri Natur, og han mente at kunne tillade sig en saadan Extravagance, fordi hans nye Stilling skaffede ham Indtægter, der for et enligt Menneske kunde kaldes rigelige. Han ventede blot paa at faa sine Affairer bragte i Orden, visse Formaliteter fra Haanden, der knyttede sig til hans Ansættelse, og en lille Fest overstaaet, som hans Colleger vilde give til Ære for ham, før han fløj bort. Men hvorhen? Det var det store Spørgsmaal, som skulde holde ham vaagen de følgende Nætter.

Han havde i flere Aar omgaaedes meget med en svensk Collega, der ligeledes opholdt sig i Paris. De havde sluttet sig sammen, men for kort siden var Svenskeren rejst hjem til Stockholm, idet han efterlod Jens en varm Indbydelse til at besøge sig. Det vilde han nu gjøre, og maaske vilde han stoppe op i Kjøbenhavn, opfriske gamle Minder, besøge en og anden gammel Kammerat, og maaske — maaske

samle Mod til at opsøge Buch, hvem han ikke havde seet siden Affairen med Angélique, men som han paa anden Haand havde hørt, var rejst hjem kort efter. — Men skulde han tage hjem?

Hvad vilde hans Forældre og Søskende sige, hvis han rejste deres Dør forbi uden at ænse dem? Han tænkte paa sin Moder, og han forstod, at det havde han ikke Lov til, den Sorg kunde han ikke bære over sit Hjærte at volde hende. Og hvor gjerne vilde han ikke selv se hendes milde Ansigt, se sin gamle Fader, der nu maatte være en graahaaret Olding, se sine Søskende og se de gamle kjendte Steder. Han vilde give Aar af sit Liv for at faa Lov dertil, for at leve blot nogle faa Dage i deres Midte og en stakket Stund drømme sig tilbage i sin Barndoms fredelige Tilværelse.

Men — der var en, han ikke vilde se, ikke maatte eller kunde se.

Han maatte være sikker paa ikke at træffe *hende*, og hvorledes kunde han blive det?

Gjennem sin Søster vidste han, at Majoren endnu boede paa Møllen, og at hun endnu var en hyppig Gjæst i Præstegaarden. Hvad hun tænkte om ham, og om hun overhovedet endnu tænkte paa ham, — det havde han aldrig hørt et Ord om, og rimeligvis havde hans Søster jo heller ikke. Men hvordan det saa end var, saa maatte han for enhver Pris undgaa hende. Han kunde da kun haabe paa, at hun engang imellem var fraværende, rejste bort til Kjøbenhavn eller et andet Sted; men det var aabenbart ikke sandsynligt nu, da Majoren var gammel og svag.

— Og selv om det nu skulde træffe sig saa heldigt, at hun var borte en Tid, var det saa afgjort, at han vilde have saa megen Glæde af et Besøg hjemme? Kunde han være sikker paa, at Fortiden

vilde være glempt, at ingen vilde tale om dens Skygger og rive op i hans Saar?

Dog, ligemeget, — det kom han vel over, det kunde han vel sætte sig ud over, og det kunde han maaske ogsaa afværge, naar han lod dem forstaa, at det var Forudsætningen. Nej, hjem maatte han, — vidste han blot hvordan!

Efter lang Tids Overvejelser besluttede han sig omsider til foreløbig at rejse til Stockholm uden at meddele dem derhjemme det. Derfra vilde han saa i al Hemmelighed skrive til sin Søster Anna om Sagen og spørge hende, om hun kunde tænke sig en Udvej, om hun mulig vidste noget Tidspunkt, paa hvilket Familien i Møllen var fraværende. Deroppe vilde han se Tiden an og se, hvad der bød sig; og kunde det ikke lade sig gjøre, saa kunde han jo ganske stille rejse hjem igjen, uden at hans Forældre nogensinde fik at vide, at han var kjørt igjennem deres Land.

Andet Kapitel.

Herr Ulrich singt ein hübsches Lied,
Das Liedchen von der Reue,
Und hat er zu Ende gesungen das Lied,
So singt er es wieder aufs neue.

Alt var ordnet og overstaaet, og han rullede rask nordpaa i en Jærnbanevogn. Han havde været til Afskedsgilde, og den ellers saa alvorlige og tavse Jens havde overrasket dem alle ved at være munter, næsten overgiven, livlig, slagfærdig og vittig, kort sagt ved at vise dem en hel ny Side af sin Person, som kun de enkelte havde en Anelse om, der havde kjendt ham før Affairen med Angelique. Han havde gjort de passende Visiter hos sine Professorer, han var højtidelig bleven indsat i sin nye Værdighed, og han var tilsidst begyndt at længes efter at komme afsted. Han begyndte at føle sig trykket af den Tomhed, som enhver kjender, der saaledes har arbejdet strængt og anspændt alle Kræfter for at naa et Maal, og som saa pludselig har seet sig ligeoverfor den fuldstændige Uvirksomhed, der følger efter.

Aftenerne begyndte at blive farlige. De gamle Tanker og Længsler rejste Hovedet, og han havde ikke længere noget Arbejde at kvæle dem under og at trykke dem ned med. Han blev bange for, at han ikke skulde kunne holde Stillingen, og paa-

skyndede sin Rejse i det Haab, at dens Begivenheder og Interesser skulde tage Magten fra disse haardnakkede Oprørere.

Men nu var det saa uheldigt, at Rejsen til at begynde med slet ingen Begivenheder eller Interesser rummede. Den bestod blot i en ensformig og trættende Jernbanekjørsel Dag og Nat, under hvilken han var fuldstændig overladt til sig selv og sine egne Tanker. Omstændighederne vare saaledes i høj Grad gunstige for Oprørerne, og han var ikke længere en stolt og rolig Sejerherre, der nød sit Triumftog, men en urolig og bekymret Hersker, der følte sit Herredømme vakle. —

Under denne Sagernes Tilstand naaede han Vamdrup, gjenngik Toldeftersyn og fortsatte atter den ensformige Kørsel; men han følte ingen Hjertebanken ved Tanken om at befinde sig paa dansk Grund. Snarere fortrød han denne Rejse og lovede sig selv i alt Fald at nøjes med Stockholm uden at dvæle et Øjeblik paa dansk Jord. Hvad skulde han vel i dette Fædreland, hvortil dog ingen Baand bandt ham? Havde han ikke selv sprængt dem alle og forspildt den Lykke, det kunde byde ham? Havde han ikke sammen med alt det andet ofret sit Fædreland og sin Nationalitet paa sin urene Kjærligheds Alter, kastet det i Angeliques altopslugende Favn? Hvad vilde han i Kjøbenhavn, i en By, hvor han ikke engang turde besøge sin Slægt, og hvor hans Venner sikkert forlængst havde glemt ham? Hvad vilde han i en By, hvor han udsatte sig for at se alle de smertelige Tanker og Minder bryde frem med usvækket Kraft, som han havde anvendt Aar paa at dræbe, — hvor hver Time paa Dagen vilde være ham en Fristelse til at rejse over til Majoren og se, om Porten til Para-

diset stod ham aahen, om hun vilde aabne sine Arme for ham?

Toget rullede ind foran en larmende og oplyst Station. Langs hele Perronen smækkede Conduktørerne Coupédørene op og raabte «Kolding». To Rejsende kom ind hos Jens, satte sig paa Sædet overfor ham og fordybede sig i en ivrig Samtale. For første Gang i lange Tider hørte han dansk Sprog; det lød dog ejendommeligt, hjemligt. — Hvor nær han i Grunden var sit Hjem! Nogle faa Timers Kjørsel!

Pludselig slog den Tanke ned i ham som et Lyn: Hvad om du tog hjem, nu, med dette samme Tog! Han fik Hjærtebanken ved Tanken og rejste sig overende med et Sæt, saa at hans Gjenbo forbavset saa paa ham. Hvad om han var hjemme samme Morgenstund, blev der blot en kort Dag til Ende og rejste igjen, endnu før hans Besøg kunde rygtes til Møllen?

Saa begravede han atter sit fortunlede Hoved i Hjørnet af Coupéen og rystede Tanken af sig. Hvad vilde han vel hjemme? Han kunde dog ikke se dem i Øjnene; han kunde heller ikke komme med Øjnene fulde af Taarer, kaste sig i deres Arme og hulke. Han kunde kun komme som en fremmed, med usikkert Blik og som en forlegen Gjæst, der ikke befandt sig i passende Omgivelser. Han kunde kun bringe Forstyrrelse i deres Kreds og bringe deres Sorg til at blusse op igjen, som maaske dog efterhaanden havde vænnet sig til Tanken om den fortabte Søn og ikke længere i deres daglige Liv tyngedes af dette Forhold. Og hvilken Snak vilde der ikke blive i Landsbyen!

Men Tanken forfulgte ham stadig. Hvad om han tog dertil blot for en Dag, ukjendt af alle og uden at vise sig for Præstegaardens Beboere? Ingen

vilde kjende ham efter saa mange Aars Forløb. Han kunde i Fred og Ro gjense de gamle kjendte Steder, maaske paa Afstand se de mange kjære, en Aftenstund snige sig omkring Haven, se ind ad de oplyste Vinduer, maaske høre deres Latter og Spøg — og med Bitterhed tænke paa, at han var fremmed og glemt.

Time gik efter Time, og han rullede forbi den ene oplyste Station efter den anden, stadig forfulgt af denne Tanke og kæmpende med sin Lyst til at give efter for den. Det ene Øjeblik tog han den faste Beslutning at slaa den af Hovedet; i næste Øjeblik greb han sig selv i at udmale sig sit hemmelige Besøg i Hjemmet og tænke sig, hvad han vilde faa at se.

Endelig naaede han Fredericia. Halvt mod sin Villie, som dreven af en Indskydelse, samlede han sit Tøj sammen og steg ud, tog Billet nordpaa og var saa heldig at blive alene i en Coupé.

Nu, da det var afgjort, kom der en underlig, sløv Ro over ham; han faldt i Søvn og vaagnede først grundig, da Conductøren slog Døren op og raabte Navnet paa den Station, hvor han skulde ud. — —

— Fortumlet og med Øjnene fulde af Søvn samlede han sine Ting sammen og steg ud, ud i den kolde Natteluft, der isnede gennem hele Kroppen. Stationsklokken ringede, Conducteuren fløjtede, Toget peb og kørte bort, og der stod han alene paa Perronen Kl. 2 om Natten uden at vide, hvad han skulde tage sig til. Modløs og udaset bar han sine Ting ind i Ventesalen og sank ned paa en Stol, medens Stationsforstanderen inde fra Kontoret saa nysgjerrig paa ham. Det tog Tid at blive rigtig vaagen; han missede med Øjnene, gabede, tog Hatten af, strøg sig gennem Haaret et Par

Gange og ønskede inderlig, at han havde et Glas koldt Vand til at dyppe Ansigtet i. Men Stationsforstanderens tavse Videbegjærlighed blev dog tilsidst saa generende, at han rejste sig, tog sin Vadsæk og gik.

Hvorhen? Ak, — han var mange Gange kommet til denne Station paa denne Tid, men det var første Gang, han var i Tvivl om, hvor han skulde gaa hen. Men forresten kunde han da heller ikke nu være i Tvivl derom; fornuftigvis maatte han gaa ud til Kroen og skaffe sig Natteleje der.

Det var mørkt, og Himlen saa truende ud. Uden at lægge Mærke dertil gik han, træt og halvsovende, den gamle kjendte Vej hen ad den velbekjendte Gade med dens daarlige Brolægning, mellem de gamle kjendte straatækte Bøndergaarde. Han saa sig om, følte sig helt hjemlig tilmode og paaskyndede sin Gang. Hvor denne Stilhed dog var velgjørende! Mangen Nat havde han gaaet en Tour før han gik i Seng, naar han var færdig med sit Arbejde men ikke syntes, at han kunde sove; men i mange Aar havde han kun kjendt Nætterne i den store By, Nætter der vare opfyldte af forvirrede Lyde og evig Støj og Larm, af Vognrummel og Menneskestemmer. Men her var stille. Luften var fugtig, tung og taaget, men vidunderlig mild og opfyldt af den friske Duft fra Engene. Træerne stode ubevægelige med dryppende Blade, som om de blot i tavs Forventning længtes efter Morgenen. Alle Gjenstande havde udviskede, bløde Omrids og fløde ud i det fælles Halvmørke. Intet levende Væsen var at se, intet Lys skinnede nogetsteds, og ingen Lyd afbrød den højtidelige Stilhed.

Pludselig standsede han og vaagnede helt. Hvad var dette! Foran sig saa han i usikre Contourer Kirken omgivet af de hvide Gravsten, der skinnede

med en mat Glans. Efter gammel Vane var han drejet ned mod Præstegaarden i Stedet for at blive ved lige ud, ud mod Kroen, der laa udenfor Byen.

Han blev staaende og satte sin Vadsæk fra sig paa Jorden. Hans Hjærte bankede ved dette Syn. Hvor mange Gange var han ikke kommen hjem om Natten og gaaet den samme Vej, vis paa at være velkommen i det Hjem, hvor han nu ikke turde vise sig. Han mindedes, hvorledes han havde seet halvt sky og usikker til disse underlige, blege, hvide Støtter; men naar han saa var drejet om Hjørnet af det lille lave Hus der henne, Søren's Hus, havde han seet den gamle Præstegaard og Havens høje Træer og havde pludselig følt sig saa tryk, — følt sig hjemme.

Ja, var han gaaet saa langt, kunde han jo sagtens gaa det Par Skridt med og se sit Barndoms-hjem. Han drejede altsaa om Hjørnet af det lille forfaldne Hus, hvor Vejen altid var saa sølet, — det var den ogsaa nu —, gik et Par Skridt videre og standsede.

Det var ikke meget, han kunde se; de tre lave straataekte Længer, hvorpaa han hverken kunde skjelne Vinduer eller Døre, — Stuehusets lidt højere Gavl med Trappen op til Indgangsdøren, — de høje Graner foran den, og i Baggrunden Havens Træer, der tegnede sig med ubestemte Omrids i den fugtige, taagede Nat. Men saaledes havde han seet det mange Gange før, og saaledes saa intet andet Sted i Verden ud. Der var næppe et af Træerne i Haven, uden at han kjendte Formen af dets Krone, og selv i dette Mørke kunde han sige sig selv, at det dér var det store Lindetræ, der hævede sin Kuppel op over alt andet, det var det lave Nøddekrat, og det var de gamle, halvt ud-gaaede Asketræer. Hans Blik gled hen over den

grønne Plaine og fortabte sig i det lille dunkle Buskads, hvor han saa ofte havde skjult sig under deres Lege om Aftenen; han stirrede med anstrængt Energi derind, som om han vilde se igjennem det, videre ud over den jævne Plaine, ud over de lave Enge, hvor Taagerne plejede at leje sig tidlig om Aftenen og at blive liggende til langt op paa Dagen.

Hvad skulde forhindre ham i at gaa ned forbi Trappen, om i Haven, sætte sig paa Bænken under Linden, se ud over Engen og Søen over mod Skoven paa den anden Side, — se op mod Verandaen med den vilde Vin, op mod sin Søsters Vindue og op mod Sovekammeret, hvor hans Forældre sov fredelig, — hvis de da ikke laa søvnløse og tænkte paa deres fredløse Søn?

Forsigtig listede han sig ned forbi Trappen, ned ad den smalle Gang mellem de to Hække, medens Gruset knirkede under hans Fødder. Men nu begyndte en Hund at gjø. Han standsede, og den tav. Han gik atter et Par Skridt; men strax hørte han atter Hunden, og, hvad værre var, den kom springende ned ad Gangen efter ham, medens den gjøede af fuld Hals. «Trofast, Trofast,» kaldte han; men ak! — det var i gamle Dage, at Hunden hed Trofast, og denne var ham ukjendt. Med Forbenene strakte frem foran sig holdt den sig i nogle Skridts Afstand og gav Hals, stadig mere og mere rasende. Der blev intet andet tilovers end at forsvinde, før den fik Huset allarmeret. Han gik altsaa frem imod den; den veg knurrende til Side for ham og fulgte ham helt op til det lille forfaldne Hus. Med en Følelse som en Tyv, der lister sig om det Hus, hvor han vil gjøre Indbrud, og angst for at se en Gaardskarl komme Hunden til Undsætning, forsvandt han ud af Edens Have, fulgt til Dørs af denne gjøende Cherub, — ud til den Jord,

der nu engang kun skulde bære ham Torne og Tidsler.

Han var bleven ganske ophidset af dette natlige Æventyr. Frygten for at blive opdaget og Hundens irriterende Spektakel havde jaget Blodet op i Kinderne paa ham, og med bankende Tindinger og hurtige, ærgerlige Skridt gik han ud ad Landevejen, naaede Kroen, bankede Folkene op og fik anvist et Værelse. Paa Pigens nærgaaende Spørgsmaal svarede han, at han var en Handelsrejsende, der skulde rundt til nogle smaa Landforretninger, og bemærkede med Tilfredsstillelse, at hun syntes at finde denne Forklaring naturlig.

Hun forsvandt efter at have anvist ham hans Værelse. Han kastede sig træt og udaset i en gammel brøstfældig Lænestol ved Vinduet, lagde Benene op paa en anden Stol og gjorde Forsøg paa at samle sig lidt og klare sine Tanker efter Dagens forvirrede Hændelser.

Havde han da aldeles mistet sin Forstand? Hvor kunde han dog handle saaledes aldeles vildt, gaa efter den første den bedste Indskydelse; det lignede ham dog ellers ikke.

Han var rejst ud for at hvile sig og for at adsprede sig, — og nu sad han her efter at have færtet rundt, til han var ødelagt af Træthed og Overanstængelse; og morsomt var her i Grunden ikke. Han saa sig om i det tarvelige Værelse med fugtige, hvidkalkede Vægge, hvis eneste Pryd var to umulige Billeder af Kongen og Dronningen. Nej, — han vilde rejse strax imorgen tidlig, flygte som en landsforvist, der var kommen indenfor det forbudne Omraade; og nu vilde han gaa i Seng og sove ud ovenpaa disse Anstrængelser. Han overvandt sig med stort Besvær til at lede en lille Rejschaandbog frem i en Lomme; jo, der gik Tog

Kl. 8¹/₂. Fra 3 til 7¹/₂, det var halvfemte Time at sove i.

Men den Ulejlighed at rejse sig og gaa i Seng forekom ham altfor afskrækkende; hans Lemmer vare tunge som Bly, og han gad knap løfte en Haand.

— Hvor Natten dog var en fredelig Tid! Hvor denne Stilhed dog var velgjørende! Man var saa dejlig uafhængig af andre, fri for disse Plagaander, der kom og forstyrrede En, fri for at tale med Mennesker, fri endogsaa for at se disse forhadte Medskabninger.

Ja Natten var Døgnets bedste Tid. Der var den samme Sørgmodighed, det samme trøstesløse Øde i Natten, som fyldte hans Sjæl; men der var ogsaa Resignation i Natten, en vis Fred, — hvis der i det hele taget var noget, der hed saaledes —, en træt, haabløs Fred.

— Nej, — det var nok Sorg, der fyldte Natten, det var Sorgens Stilhed, der herskede i Natten; men det var en stor, en ædel og værdig Sørgmodighed, saa vidt forskellig fra hans bitre Selvanklager og selvforskyldte Fortvivlelse.

— Hør! Blæsten tog til; det blev vist Uvejr. Et Par afbrudte, sukkende Vindstød strøg omkring Hjørnet af Huset, og enkelte Draaber faldt paa hans Rude. Han drejede langsomt Hovedet og saa ud. Det var mørkt, og Himlen saa sort og truende ud med tunge, forrevne Skymasser. — —

— Men der var ogsaa Ufred i Natten. Den var ogsaa fuld af urolige Tanker, der pinte og plagede En; den skuffede En med skønne Drømmebilleder af den Lykke, man kunde have ejet, for saa bagefter at vække En med dette evindelige: Du har forspildt det, du har selv valgt din Lod.»

Om Natten kom de frem, disse Ansigter, der

aldrig lode ham i Ro. To Ansigter saa han alle-
vegne i Mørket. Det ene sorthaaret, mørkøjet,
hæsligt i al sin yppige Skjønhed, fuldt af Liv og
Ild, men af en Ild, der brændte Sjælen; og hade-
fuldt og ondt stirrede det paa ham. Det andet
blegt og sørgmodigt, fuldt af Skjønhed og Renhed;
og paa en Gang foragtelig og forbavset saa det
paa det andet —, med Renhedens Forbavselse over
Urenheden. Men til ham havde det et Blik, et be-
brejdende Blik fuldt af Sorg og Kummer, et Blik
som forfulgte ham, som stirrede ham imøde overalt
i Rummet, som var en stadig Anklage imod ham,
en Anklage, overfor hvilken han intet Forsvar havde.
O, hvor man kunde længes efter Lyset, som kunde
forjage disse Skikkelser, efter Dagen, der bragte
Arbejde, Travlhed og Forglemmelse!

Hør, hvor det susede derude! Klagende flak-
kede Vinden hid og did og kastede Regnen mod
Ruden med en ensformig, tungsindig Lyd, snart
stærkere, snart langsommere og svagere. Som en
Taarestrom flød Vandet ned ad Ruden; Naturen
græd. Ak, — græde! Der var dem, som sagde,
at der var Lindring og Fred i Taarene; men det
var kun faa, der kunde græde. Man kunde ikke
græde over en Ulykke, man selv havde kastet sig
ud i, — han kunde i alt Fald ikke; rase, fortvivle,
anklage sig selv og hele Verden, — men ikke
græde.

Hun kunde vistnok græde, græde som Naturen
græd derude, blidt og vemodig som Regnen, der
faldt paa Ruden. Men græd hun over ham? Var
han endnu hendes Livs store Sorg og hendes sta-
dige Tanke?

Han burde ikke ønske sligt. Det eneste, han
burde ønske og haabe, var, at hun havde kunnet
glemme ham, at Tanken om ham ikke længer faldt

som en Skygge over hendes Vej. Men han kunde ikke taale denne Tanke! —

— — — Hvor mon hun færdedes? Hvad mon hun foretog sig? Mon hun endnu sad i den gamle Ruin om Eftermiddagen?

Ja rimeligvis sad hun der endnu. Rimeligvis saa der ud som dengang; Roserne blomstrede, Humlen klatrede op alle vegne, Linden duftede, og Bierne summede i dens Krone, Vinden susede gennem det tætte Bladehang, og Solen tegnede Skygebilleder paa Stenene. Men hvilken Forskel alligevel mellem da og nu! Rimeligvis saa hun endnu ud som dengang, ligesaa ren, ligesaa smuk; men han vilde læse noget andet i hendes Ansigt nu, hvis han kunde se hende. Han vilde kunne læse i hendes Øjne, i Linierne om hendes Mund, i hendes Holdning og hendes Bevægelser, at det altsammen tog sig anderledes ud i hendes Øjne end dengang. Vinden hviskede ikke længere til hende om alt det vidunderlige, den saa paa sin frie Flugt over Jorden, om al den Herlighed, der rummedes i den store, rige Verden, om al den Lykke, som hun med saa stor Utaalmodighed ventede paa, skulde dale ned over hende og fylde hendes Hjærte, stille al hendes ungdommelige Længsel og overgaa alle hendes barnlige Forventninger. Solen tegnede ikke længere paa Gulvet lette skiftende Billeder af denne rige og herlige Verden, hvor hun færdedes ved hans Side i idel Tilfredshed, idel Tryghed, idel Glæde og Lykke. Den klare og rolige Sommerluft fyldte ikke hendes Bryst med denne rolige Nydelse, denne overvældende Følelse af Harmoni, af Overensstemmelse og Enhed i Tilværelsen, som han huskede saa godt fra den Tid, og hvorefter han længtes saa fortærende.

Nej, — sørgmodig og træt slæbte Sommervinden

sig hen over hendes Hoved og legede adspredt med Ahorn- og Elmeblade, med Roser og Humleranker, alt imedens den med ensformig Stemme gjentog den samme Historie om hendes knuste Lykke, hendes visnede Forhaabninger, hendes brudte Tro paa Livets Værd. Træt og tungsindig kom den fra sin evige Vandring over den arme forpinte Jord, hvor alle lide, og hvor intet Hjærte naaer, hvad det higer efter; og til hende som til alle andre havde den kun det ene Ord, den ene bitre Trøst: Taalmodighed. Ja med irriterende Taalmodighed tegnede Solen hvert Foraar paa det haarde Stengulv bedrageriske Billeder af unge friske Skud, af frodige Blade og af fine Blomster, — som den dog hver Høst saa falme, knækkes og visne, fejes bort af ubarmhjørte Efteraarstorme.

Og han var Skyld i alt! Han havde rejst den Stormvind, der havde knækket hende paa samme Tid som ham selv og jaget dem hver til sit Verdenshjørne. —

— — Hør, hvor det regnede, — stadig lige ensformig, lige fortvivlende!

— Han frøs, men var for træt og søvnig til at rejse sig. Med stor Overvindelse strakte han Haanden ud efter sit Rejsetæppe og bredte det over sig, og saaledes faldt han omsider i Søvn.

Tredie Kapitel.

Hil Jer, mit Hjemsteds dybe, dunkle Skove!
Tyst I Jer spejle i den tavse Vove,
Rolig og tyst staa Vagt I om min Vugge,
Skærme mit Hjem og helt omkring det lukke.

Hil Dig igjen, Du Morgengryets Mildhed!
Hil Dig igjen, forventningsfulde Stilhed!
Hil Dig, Du Væld af ren og rolig Lykke,
Der er endnu som før min Hjemstavns Smykke!

Jord, Du staaer Brud i Sommermorgenstunden,
Smykket til Fest, med Taageslør omvunden.
Længselsfuldt venter Du Din Bejlers Komme,
Venter hans Kys, naar Nattens Tid er omme.

Her vil jeg staa, endnu naar Dagen fødes,
Naar af dens første Blik Du gjennemglødes,
Se dig ved Solens Kys blufærdig rødme,
Skjælve ved Stævnemødets første Sødme!

Det var ved at blive lyst, da han vaagnede, rystende af Kulde og med tunge Øjenlaag. Han sad lidt, før han besindede sig og fuldstændig vendte tilbage fra den Drømmens Verden, hvor han i svage Omrids saa al den Skjønhed og Rigdom, hvis Tab han begræd om Dagen. Omsider rejste han sig og saa ud af Vinduet.

Overvældet tog han sig til Øjnene, — thi for ham laa det forjættede Land.

Regnen var ophørt, Himlen var lys og klar, og i Øst gryede Dagen; de vaade Træer og Buske stode ubevægelige og forventningsfulde, og gennem den stille Luft lød kun Spurvenes Kvidren paa Taget. Og for ham laa hans Hjem: de grønne

Marker, de tavse, mørke Skove, den hemmelighedsfulde Sø, dækket af lette Taager, den lille Landsby med sin hvide Kirke og med Tagene af den gamle straatækte Præstegaard.

Et Øjeblik stod han, som Moses stod paa Nebo Bjærg, og saa ud over det forjættede Land. Saa greb han sin Hat og ilede ud, — ud, — ud!

* * *

Da Klokkerne ringede til Kirke, kom han gaaende ovre fra Skoven paa den anden Side. Nu sad han paa Kirkegaardsdiget under Rønnebærtræet i Hjørnet og saa, hvorledes Kirkegængerne kom vandrende tavse og højtidelige, Mand, Kone og Børn i deres sorte Søndagsklæder med Salmebogen i Haanden. Kvinderne gik ind i Kirken, medens Mændene bleve staaende udenfor og ventede paa Præsten, vekslede Haandtryk og samtalede sagte i det klare Solskin, der ligesom opfyldte den stille Septemberluft med højtidelig, Fred.

Endelig kom Præsten. Jens' Hjærte bankede voldsomt, da han saa sin Faders høje Skikkelse, krumbojet og hvidhaaret, komme ind gennem den lille Laage og langsomt gaa op mod Kirken, idet han hilste paa den forsamlede Skare; og med Bitterhed spurgte han sig selv, hvormeget han mon havde bidraget til at krumme hans forstum saa stærke Ryg og hvidne hans Haar. Bagefter ham kom tre af hans Søskende og to Kvinder, som han ikke kjendte. Hans Moder var der ikke. — Men hvad var det! Alt Blodet veg fra hans Kinder, og det sortnede næsten for hans Øjne, da han pludselig i den ene af de to Kvindeskikkelser gjenkjendte *hende*. Hendes blege Ansigt med den fine, lige Næse, hendes ranke Holdning og hele hendes lette Skikkelse. Hun

talte sagte med sin Ledsagerske og tog hende under Armen. Skulde det mon være hans Søster?

Ak! hvad havde han dog ikke udelukket sig selv fra! Hvad havde han dog ikke forspildt! Han slog Panden mod Træstammen og stønnede. Aa Gud! Aa Gud! hulkede han. — Gud! Hvor turde han tale til Gud, han som selv havde sagt sig løs fra ham! Nej, det var nok bedre at gjøre sig haard og bære sin Skjæbne, som den var.

Han saa atter op. Præsten og hans Følge vare forsvundne i Kirken, og Mændene fulgte langsomt efter. Degnen kom ud og begyndte at ringe. Klokkeslagene lød vidt ud i den lette Efteraarluft, sang og tonede over alt andet. Aldrig havde han følt deres indstændige Kalden, deres manende Raab som nu. Mekanisk rejste han sig og gik et Par Skridt fremad. Hvad vilde han der? Jo, se vilde han, se alle de kjære, men fremfor alt se *hende*, se hende om det saa kun var for et kort Minut. Nu saa Degnen ham. Han gik rask til for at komme ind med de sidste. Degnen mønstrede ham med et spørgende Blik, da han lukkede Døren efter ham. Han gik ned ad Kirkegulvet, saa sig forgjæves om efter en tom Stol og gik saa i sin Forlegenhed op paa Pulpituret. Der var ingen, Gudskelov!

Han satte sig paa den forreste Bænk og saa sig om. Hvor talte ikke hver Sten i Gulvet, hver Plet paa Væggens Kalk, hver Rude i de spidsbuede Vinduer et gammelt Sprog til hans Hjærte? Hvad fortalte ikke dette simple Loft med de uregelmæssige Hvælvinger, Koret med den gamle Døbefond, raat udhugget i én stor Kampesten, den gamle primitive Altertavle, hvor Røverne vare halvt saa store som Kristus og dobbelt saa store som Maria og Johannes, den brøstfældige Prædikestol, under hvis Himmel en Due svævede? Hvor mangen

Juleaften havde han ikke siddet paa Trappen op til Prædikestolen eller paa Knæfaldet om Alteret, fordi hver Plads i Kirken var optaget af højtidsklædte Mennesker. Ak, — han kunde mærke, at han var paa kjendte Steder.

Han gjorde et Par usikre Skridt fremad, saa at han kunde se over Pulpiturets Brystværn ned paa Menigheden — og paa hende. Der sad hun i den øverste Stol paa Kvindesiden sammen med hans Søster. Et Øjeblik drejede hun Hovedet om for at høre paa et Par Ord, som denne hviskede til hende, og viste Jens sin klare Profil. Han forbavsedes selv over, hvor rolig han betragtede hende, med en bitter Følelse af at se paa noget uigjenkaldelig tabt. Havde han da for Alvor resigneret? Havde han virkelig opgivet enhver Tanke om at tilkæmpe sig hende? Han lagde mismodig Hovedet ned paa sin Arm og sagde til sig selv, at det kunde jo ikke nytte; han kunde jo ikke omforme sig, oparbejde sig til at blive den Jens, hun kunde være tjent med.

Men kunde han ikke kaste sig i hendes Arme, klage hende sin Nød, sige hende, at hun kunde omforme ham og give ham Kraft og Styrke, bede hende række den druknende sin Haand, græde al sin Smerte ud i hendes Skjød?

Hun saa atter om til Siden. Hvor var hun dog uforandret! Der var kun kommen et underligt mildt, resigneret Træk om hendes Mund, et Træk, som han syntes forvissede ham om, at hun ikke vilde skyde ham fra sig, jage ham bort. Hvor fik han ikke Lyst til at kaste sig paa Knæ for hende og sige hende, — nej, intet sige, kun se paa hende med taarefyldte Øjne og kysse hendes Haand, medens Graaden kvalte Ordene i hans Bryst.

Han greb sig med begge Hænder til Hovedet.

Hvad var det dog, han fantaserede om! Vilde han nogensinde kunne gøre det? Vilde han ikke skjule sig, naar han saa hende, holde sig paa Afstand og ikke være i Stand til at gjøre et Skridt imod hende, vende om og gaa sin Vej med bøjet Hoved? Og selv om hun var den Planke, som han, den druknende, kunde gribe, og som gav ham Mulighed for at holde sig oppe, — turde han da gjøre det? Hvad om han trak hende med til Bunds?

Han blev afbrudt i disse Betragtninger ved, at hans Fader, der havde opholdt sig lidt bag Alteret, nu kom frem. Den hvidhaarede Olding med det kloge, alvorlige Ansigt gik i sit præstelige Skrud langsomt om foran Alteret, fulgt af hele Menighedens Øjne, og knælede paa Bedeskamlen, — og Jens kom herved i det hæftigste Oprør. Det var jo som et Slag i Ansigtet paa ham. Hans Fader hyldede her paa en saa naturlig og simpel Maade, som om der aldrig havde existeret Tvivl i Verden, den Gud, som Jens endelig mente at have faaet Fred for og at have bragt til Tavshed, — paa en saa ligefrem og selvfølgelig Maade, at det syntes umuligt at gaa udenom og at undgaa ham. Og hans Faders Gud var ikke hans! Han vidste jo dog i sit Hjærte . . .

Han greb sig i denne Tanke. Hvad vidste han? Med smertelig Bitterhed spurgte han sig selv, om han da havde lidt og stridt forgjæves i de lange Aar, om den Ligevægt, han var kommen til, da skulde omstyrtes i Løbet af en Dag, om den Ro, han havde tilkæmpet sig, atter skulde fratages ham. Nej, han vilde vise dette fra sig; hvad han her saa, var en skøn og lykkelig Vildfarelse, uudviklede Sjæles Dyrkelse af en skøn Chimære. Bade ikke Mohamedanerne i Sophiamoskeen med den samme Inderlighed og Forvisning, og mon man ikke kunde blive greben af deres Gudsdyrkelse?

Han lo bittert ad sig selv. En skøn og lykkelig Vildfarelse! Uudviklede Sjæle! Som om han nogensinde for Alvor havde opnaaet at tro det. Han sad nok til Doms over sin Fader og over hende. Hvem mon der da bedst kjendte det rette; hvis Liv var da smukkeste og rene? Jo, han var den rette Dommer! Og var ikke den troende Mohamedaner hundrede Gange lykkeligere og hundrede Gange bedre end han? — Nej, — han vidste dog godt i sit Hjærte, hvem der havde Ret, hvor Sandheden var at finde. Og havde han virkelig nogensinde opnaaet at udjage denne Gud af sit Hjærte? At glemme ham, at sætte ham udenfor, saa han ikke mere forstyrrede ham, at tie ham ihjel og at holde ham sig fra Livet, — det havde han maaske opnaaet, men heller aldrig mere. Og nu kom han pludselig i uafviselig Vælde og krævede ham til Regnskab, forlangte Anerkjendelse og fordrede sin gamle Plads i hans Hjærte.

Den gamle Salme lød op til ham: «Kirken den er et gammelt Hus, staaer om end Taarnene falde», og dens rolige, sejrssikre Melodi greb ham med al den Magt, der ligger i gammel kjendt Musik. Uvilkaarlig saa han op mod Loftet og tænkte ved sig selv, om disse Mure da ikke kunde styrte sammen, som rummede saa megen Pinsel for hans Sjæl. Nej, de saa solide nok ud. Han saa sig undrende om i det store Rum, der kun daarlig oplystes af de faa og smaa Vinduer, og hvor Mørket ligesom forskandsede sig i alle Kroge og trak sig tilbage op under Hvælvingerne. Der var en Tilforladelighed, en sikker Tryghed udbredt over disse simple, hvide Mure, over hele Bygningen i sin fornemme, halvdunkle Belysning, fyldt af andagtsfuld og højtidelig Tavshed.

Han foer sammen ved Lyden af Skridt paa

Trappen op til Pulpituret. Han trak sig skyndsomst tilbage til sin Plads paa Bænken, og strax efter kom en gammel Mand og en brystsvag, hostende og pustende, bleg og mager ung Pige op og satte sig paa Bænken paa den anden Side af Midtergangen, lige overfor ham, idet de mønstrede denne ubekjendte med et inquisitorisk Blik. Jens saa stift ud for sig og bestræbte sig for at se saa ligegyldig ud som muligt. Han gjenvandt Herredømmet over sig selv og hørte rolig paa Messen og den næste Salme, alt imedens han begyndte at fortryde sin Nærværelse og at spørge sig selv, hvad han dog havde her at gjøre.

Sangen døde hen, og hans Fader besteg Prædikestolen, medens Mændene ærbødig rejste sig. Oldingen foldede sine Hænder og paakaldte Herren, den Herre, hvem han havde tjent trofast i et langt Liv. Han takkede for den store Skare af heden-gangne Sjæle, der vare gaaede forud for os til de himmelske Boliger, og som drog os efter sig, takkede, fordi der ogsaa var beredt os Plads i de himmelske Boliger, og bad om, at Herren vilde drage saa mange som muligt til sig, saa at vi ikke dér skulde savne nogen af vore kjære, af dem, der stode vort Hjærte nærmest. Jens følte, at det angik ham personlig og ræddedes over det gabende Svælg, der var befæstet imellem ham og hans Fader; og dennes Inderlighed og den Fortrøstning, hvormed han talte til sin Herre og Mester, paatrængte sig atter Jens med mægtig, overbevisende Kraft.

Evangeliet paa Alle Helgens Dag oplæstes: I ere Jordens Salt; men om Saltet mister sin Kraft, hvormed skal der da saltes? I ere Verdens Lys; lader saa Eders Lys skinne for Menneskene, at de se Eders gode Gjæringer og ære Eders Fader, som er i Himlen.

Jens maatte give Evangeliet Ret. Jordens Salt og Verdens Lys var sandelig ikke at søge i moderne Theorier eller i sociale Reformer; det var sandelig ikke Partiførerne, Politikerne eller Filosoferne, der som Jordens Salt og Verdens Lys kunde bevare Menneskene fra Fordærvelse eller tilfredsstillende en eneste Sjæl, der higede efter Lyset. Det var sandelig heller ikke den abstracte Videnskab, den tomme Skal, som han havde tilbød og tjent i saa mange Aar. Nej, — Mennesker som hans Fader, hans Moder og hun, som sad dernede, de vare Jordens Salt, de vare i Besiddelse af det rette Lys, der kunde sprede Klarhed og vise Vej i Verdens Virvar, det Lys, som han havde lukket Øjnene for, vendt sig bort fra og stænget ude. Der skulde han gaa hen, hvis han vilde finde det Salt, der bevarede ham fra Fordærvelsen.

Hans Fader udviklede Betydningen af alle Helgens Dag. Alle Helgen, det var alle hensøvede Kristne; i alle Helgens Tal skulde vi engang træde ind. Vi mindedes dem, og vi takkede dem, fordi vi skyldte dem saa meget, fordi de dannede som en lang Kjæde, hvor det ene Led drog det andet med sig; og alle vi, som havde fundet Christus og faaet Fred hos ham, vi vilde sikkert med Taknemlighed mindes et eller andet Led i Helgenkjæden, som havde vist os Vejen til Gud og draget os til ham. Visselig var der mange tilstede, som med Tak vilde mindes en mild, en kjærlig og alvorlig Kvinde, som i vor spæde Barndom havde foldet vore Hænder og lagt den første barnlige Bøn paa vore Læber, som havde fortalt os om den kjære Gud, ledet os ind paa de rette Stier, sørget over os, naar vi kom paa Afveje, og søgt at drage os tilbage paa den rette Vej. Visselig vilde mange af os mindes en Mand, der havde vaaget over vor Færd med et

bekymret og omhyggeligt Øje, havde tugtet os, naar vi trængte dertil, og opmuntret os, naar vi trængte dértil. Ak, at deres Arbejde ikke maatte være for-gjæves!

Jens bøjede sig forover og skjulte Ansigtet i Hænderne. Der sad nu Frugten af deres Arbejde, en blaseret og fortvivlet Mand, der idag havde kappet sit sidste Anker og sluppet sit sidste Holdepunkt og nu drev villieløs omkring for sine forrevne Sejl. Thi det følte han kun altfor klart, at den tilsyneladende Ligevægt, han nu i saa lang Tid havde levet paa, den havde han mistet, og den vilde han ikke længere kunne nøjes med, — dertil saa han altfor klart dens Tomhed; han vilde ikke mere kunne tilfredsstilles af sit Arbejde og sin Videnskab alene og finde Ro og Hvile deri.

Prædikenen sluttede. Med en Følelse som en Forræder, der har listet sig ind i sine gamle Fællers Lejr, rejste Jens sig og lod Velsignelsen lyse over sig. Skulde Herren virkelig ville løfte sit Aasyn paa ham og give ham Fred? — Fred!

— Atter hævede Menighedens Sang sig mod Himlen:

O Christelighed?

Du skænker vort Hjærte, hvad Verden ej veed.

Ligeoverfor ham sad den brystsvage Stakkel og sang, alt imedens hun hostede og spyttede og snap-pede efter Vejret:

Lyksalige Lod,

At leve, hvor Døden har mistet sin Braad!

Hvor alt, hvad der blegned, opblomstrer paany,

Hvor alt, hvad der segned, opfarer mod Sky!

Ja, hvad skulde en saadan Stakkel gjøre uden denne Forvisning? Sangen gik Jens underlig til Hjærtet, og alle disse andægtige Mennesker forekom

ham gode og lykkelige. Uden at tænke paa, at man kunde lægge Mærke til ham, lænede han sig ud over Pulpitrets Brystværn og saa ned paa Menigheden. Lige nedenunder ham sad en gammel Mand med rystende Hænder og rindende Øjne og sang med afbrudt Stemme:

Livsalige Land,
Hvor Glasset ej rinder med Graad eller Sand!

— — — — —
Hvor dyrt ikke kjøbes til Krone paa Baar
De snehvide Haar!

alt imedens han søgte at holde Salmebogen for sin bedagede Ægtemage. Hun havde imidlertid aabenbart Vanskelighed ved at læse, og han bestræbte sig derfor for at synge saa højt, at hun kunde forstaa det:

O Vidunder-Tro!
Du slaer over Dybet din gyngende Bro,
Som Isgangen trodser i brusende Strand
Fra Dødningehjem til de levendes Land!

— Stedse højere løftede Sangen sig, og i mægtigt Kor lød det op til ham:

O Kjærlighed selv,
Du rolige Kilde fra Kræfternes Elv!

Ja — det kunde hans Kjærlighed være blevet for ham, et Væld, hvoraf han øste uudtømmelige Kræfter. Ak, — hvad kunde Livet ikke have været for ham, hvis ikke — — —. Atter steg Angeliques Skikkelse op for ham, og med bitter Smerte maatte han tænke paa, hvad hendes Kjærlighed havde berøvet ham i Stedet for at berige ham. Hvad havde han dog gjort!

Han foer sammen ved at høre sig selv hulke. En Mængde Øjne rettedes paa ham nede fra Gulvet, og han trak sig forvirret tilbage til sin Bænk, vendte

Ryggen til de to der ligeoverfor, der betragtede ham med maabende Nysgjerrighed, og søgte at beherske sig. Men altfor meget strømmede ind paa ham paa en Gang og fyldte hans Bryst. Fortiden og Nutiden, hvad han kunde have været og hvad han var, viste sig for ham i en saa skærende Mod-sætning, og han følte sin Usselhed og Elendighed med alt overvældende Styrke. Efter de mange gjennemvaagede Nætter var han ikke længere i Stand til at dæmme op for det Hav af Smerte, Længsel, Anger og Fortvivlelse, der bruste i hans Bryst. Idet han forgjæves kæmpede med Graaden, skjulte han Ansigtet i sine Hænder, medens hans Legeme rystede i krampagtige Trækninger. Med den Ugenerthed, der er egen for udannede Mennesker, havde hans Gjenboer ladet Salmebogen synke og aldeles opgivet at følge Gudstjenesten, alene optagne af at stirre paa denne ubekjendte, der opførte sig paa en saa usædvanlig Maade.

Salmesangen forstummede, og Degnen læste Kor-bønnen. Jens strammede sig pludselig op ved Tanken om, at han skulde have hende at se, naar hun gik ned ad Kirkegulvet. Med et behersket Ansigt rejste han sig, da alt var forbi, og gik et Par Skridt frem, saa at han kunde se hende. Mange Øjne rettedes nede fra Gulvet op imod ham, uagtet han søgte at undgaa dem ved at stille sig i Skyggen af en frem-springende Pille i Væggen; men han trodsede dem og søgte med spændt Opmærksomhed hende. Hun rejste sig sammen med hans Søster, samlede sine Ting sammen, vendte sig og gik ned ad Gulvet, medens Jens med de mest stormende Følelser paa saa nær Afstand betragtede den Lykke, han havde forspildt.

Uvilkaarlig søgte hendes Øje samme Vej som alle andres, og deres Blik mødtes. Jens traadte et

Skridt tilbage, askegraa i Ansigtet, og foer med Haanden over Øjnene. Bedrog han sig? Saa han kun, hvad han gjerne vilde se? Det forekom ham, som om det havde givet et pludseligt Ryk i hende, som om hun var bleven bleg og havde vaklet. Havde hun kjendt ham? — Men hvor let kunde han ikke skuffe sig? Hvorledes skulde han i Kirkens dæmrende Belysning og paa en ikke ubetydelig Afstand kunne se hende skifte Farve?

Kvinderne forsvandt, og Jens trak sig tilbage til sin Bænk. Præsten kom ned fra Koret og hilste paa Mændene for hver Stol, han kom forbi. Efterhaanden som han passerede dem, kom Mændene saa ud af deres Stole og fulgte bagefter. Jens' Gjenboer forsvandt langsomt ned ad Trappen, idet de til det sidste fulgte ham med Øjnene. Jens blev tilbage, gik atter et Skridt frem og saa de sidste af Menigheden forsvinde ud af Døren. Hans Nabo fra Pulpituret talte et Par Ord med Degnen, og deres Øjne søgte Jens. Degnen gik op paa Pulpituret, medens Manden tøvende trak sig hen ad Udgangen til; men i Stedet for det hysteriske Mandfolk, som han havde ventet at finde deroppe, mødte han midt paa Trappen en yderst afmaalt og tilknappet Gentleman, der med en flygtig Hilsen gik forbi ham ud af Kirken.

Da Jens var kommet udenfor, standsede han, blændet af det skarpe Sollys. Hvor mange Gange havde han ikke nydt denne bratte Overgang fra Kirkens dæmpede Lys og fugtige, indemurede Luft til den friske Natur derudenfor, den vide Udsigt over de sumpede Enge nedenfor Kirkegaarden og de fjærne Højdedrag paa den anden Side, — og haft denne Følelse af at gaa fra én Verden ind i anden, der dog harmonerede saa godt med den første. — Hvor skulde han gaa hen? Foreløbig

standsede han og saa sig om med et ligegyldigt Blik, indtil den nysgjerrige Mand, langsomt og stadig seende sig om, var forsvunden om Hjørnet af Kirken. Saa gik Jens ogsaa.

Hvorhen? Ja naturligvis den eneste Vej, han kjendte fra Kirke, Vejen ad den snævre Grusgang mellem Gravenes Buxbomhækker hen til den lille Laage i Hjørnet af Kirkegaardsdiget, som her stødte lige op til Præstegaardens Have. Halvt i Tanker satte han omhyggelig Haspen paa Laagen, idet han erindrede, at han som Barn aldrig kunde huske at lukke den og ofte havde faaet Skænd derfor. Som Myggen, der villieløs flyver mod Lyset, gik han, som om der ingen anden Vej gaves i Verden, videre mellem de halvt udgaaede Asketræer, ind i Haven, idet han betragtede de gamle kjendte Bygninger, den primitive Veranda, Rosenbedet i Plainen foran Huset og det lave Nøddekrat. Han drejede af ned imod dette, ned mod det gamle Lindetræ, idet han følte en vis Lyst til at gaa derned, klappe paa det og sige: «Jeg prænter for mig selv en, to, tre, fire.» Han gik videre mellem de tætte Hasselbuske, kom ind paa den lille aabne Plads omkring Linden, hvor der stod en halvrund Bænk, og hvor man saa ud over det lave Engdrag, og standsede.

Han standsede og stod saa stille, at han kunde høre sit eget Hjertes Slag, — thi paa Bænken sad hun. —

— Hvor uforandret! Hvor ganske lig sig selv fra de Tider, da han kunde sidde ved Siden af hende i den gamle Ruin, da han uden Uro og Hjærtbanken kunde betragte hendes Skikkelse. Lidt bleg og tankefuld saa hun ud, lidt mager var hun maaske blevet, lidt ældre saa hun maaske ud, — men hendes klare Hudfarve, hendes rene Træk og hendes slanke Holdning var den samme. Hun sad lidt

foroverbøjet med de foldede Hænder paa sit Knæ og stirrede i dybe Tanker ud over Engene. En Ko brølede derude, en Fugl flagrede i Lindetræet, og Vinden susede gennem Bladehanget — som i for-dums Tider i den gamle Ruin. Solen faldt varm og bagende herved og tegnede Skyggerne af Linde-bladene paa Jorden, — som i den gamle Ruin. Nu lænede hun sig bagover og lukkede Øjnene med et træt Udtryk; men strax efter aabnede hun dem atter, trak Vejret dybt, næsten sukkende, rejste sig og — saa Jens.

Han følte, at han stod overfor et Vendepunkt, en Afgjørelse for sit Liv; og Jorden gyngede under ham, og det flimrede for hans forvaagede Øjne, da han førte en famlende Haand til Hatteskyggen og stammede et: Undskyld Frøken!

Et Secund kan være langt. Ængstelig ventede han paa et Ord fra hende og forskede med spændt Forventning i hendes Øje. Vilde hun virkelig støde ham fra sig, vise ham bort? Læste han intet i hendes Ansigt om Tilgivelse, om Naade? Med den dødsdømtes Angst spejdede han i hendes Blik, medens han langsomt drejede sig omkring paa Hælen, som om han vilde gaa sin Vej. Men hun saa kun paa ham med store taarefyldte Øjne, med et Blik, som viste ham, at hun kjendte ham, som fortalte ham om al hendes Sorg og Kummer, men hvori han intet troede at læse om, at hun kaldte ham tilbage, tog ham til Naade. En Evighed laa i det Blik, de vexlede, — for sidste Gang vel, thi han turde dog ikke bede, forlange hendes Tilgivelse; det var dog hende, der havde det første Ord. Til-sidst maatte han jo dog slippe hendes Blik! — Hun vilde altsaa ikke! — Godt, — saa maatte han atter gaa alene med sin tunge Byrde ud i al den Elen-dighed, der laa for ham; og den kolde Fortvivlelse,

en næsten trodsig Resignation glimtede i hans Øje, da han endelig drejede sig helt om og — slap hendes Blik.

Da, endelig, lød det forløsende Ord, et «Jens», saa fuldt af Angst og Fortvivelse, af Sorg og Nød, mere et Skrig end et Ord. Han vendte sig og saa hende staa med udstrakte Arme og skjælvende Hænder, og i samme Øjeblik laa han for hendes Fødder, klyngede sig til hendes Knæ og vædede hendes Kjole med sine Taarer. Hun vilde løfte ham op, afværge dette voldsomme Udbrud; men han forblev i sin knælende Stilling og saa kun op paa hende, sagde intet, smilede gennem Taarer og kyssede hendes Haand. Saa satte hun sig atter ned paa Bænken, tog hans Hoved mellem sine Hænder og sagde heller intet, saa kun paa ham og smilede gennem Taarer. Og han skjulte Ansigtet i hendes Skjød og begyndte at fortælle, at anklage sig selv og trygle om hendes Tilgivelse, at overvælde hende med Taksigelser og med de ømmeste og varmeste Ord. Hun forsøgte at afbryde ham, vilde intet høre, klappede ham paa Kinden og tørrede Taarerne af hans Øjne, bøjede sig ned over ham og kyssede ham paa Panden, talte sagte til ham og bød ham glemme alt; det laa jo nu bagved dem og var kun en mørk Skygge, som de aldrig vilde se paa; de skulde se fremad, frem mod alt det Lys og Solskin, som ventede dem. Efterhaanden blev han roligere; hans Hulken forstummede, og med Hænderne for Ansigtet og Ansigtet paa hendes Knæ laa han rolig uden at sige noget, medens hun strøg Haaret fra hans Pande og kun engang imellem hviskede: Stakkels Jens! — Biernes Summen lød med en ensformig, rolig Lyd i Lindens blomstrende Krone og syntes at fylde hele Rummet; Sollyset faldt blændende ned gennem Bladene; Engene laa

langt omkring i diset Sollys, og kun en enkelt Gang raslede Løvet sagte for et mildt Vindpust. Fred fyldte hele Naturen, og Fred sænkede sig over de to sønderrevne Hjerter, Fred som fordum i den gamle Ruin.

En Stund sad de saaledes. Endelig rejste hun sig op; han saa op paa hende, smilede og rejste sig ogsaa. Saa tog han hendes Haand, og de gik sammen op mod Huset.

